

SVERIGES AMBASSAD
BUDAPEST

1989-01-04 Nr 1

Pol I, Kr V Tham, mp
1989-01-11

Kopia:

kabs

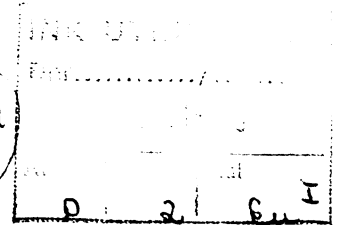
polch

bitr polch

ch pol I

Tejler, pol I

Utrikesdepartementet

Exp: 89-01-11/1p

2W

Raoul Wallenberg-förening i Ungern
(3 bil.)

En förening i Raoul Wallenbergs namn konstituerades i Budapest den 17 december. Föreningen, som i inledningsskedet fått drygt hundratalet medlemmar, huvudsakligen universitetsstudenter och -lärare och andra intellektuella, har proklamerat som sin främsta målsättning att - i Raoul Wallenbergs anda - verka för skyddet av utsatta etniska minoriteter, såsom judar och zigenare, och att bekämpa olika utslag av diskriminering mot sådana folkgrupper och de seglivade fördomarna kring dessa.

. /1

En förhandsnotis om den nya Raoul Wallenberg-föreningen, som stod publicerad i den officiösa ungerska nyhetsbyrån MTI:s engelskspråkiga femdagarstidning "Daily News" den 15

. /2

december, och en MTI-notis av den 17 december om föreningens grundande bifogas.

. /3

Vidare bifogas - i ambassadens egen översättning till engelska - det brev jämte "Basic principles and aims" samt utkast till statuter som i mitten av december

cirkulerades bland prospektiva medlemmar.

En deputation från den nya föreningens styrelse uppsökte mig den 3 december för att orientera om den nya föreningen och för att etablera kontakt med ambassaden. Delegationen leddes av föreningens förste ordförande, András Bíró, en återvänd exilungrare med franskt medborgarskap och med ett förflutet inom bl a FAO i Rom och den i Schweiz baserade "International Foundation for Development Alternatives". (Denne kommer emellertid inom kort att som ordförande ersättas av någon annan inom föreningens åttahövdade presidium, enär det är tänkt att ordförandeskapet skall rotera inom denna krets, med växling varje månad.) - I delegationen ingick också den i Sverige bosatte exilungraren György Libik (väl känd för bl a ambassadören Per Anger alltsedan dennes tid i Budapest).

Av Bíros redogörelse framgick, att föreningen gärna vill komma i förbindelse med Wallenberg-organisationer i andra länder och att den också önskar bedriva viss forskning och dokumentation kring Raoul Wallenberg och dennes räddningsverksamhet i Budapest.

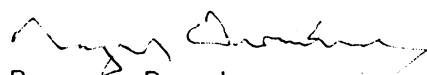
Föreningen planerar att hålla sin nästa sammankomst den 16 januari, under medverkan bl a av de kända ungerska författarna György Konrád och István Csúka, och arbetar för att - om möjligt redan till den 17 januari, årsdagen av Raoul Wallenbergs "försvinnande" 1945 - få uppsatt en större och värdigare minnestavla än den nuvarande vid Raoul Wallenberg-gatan här.

Föreningen har ännu inget kontor (eller annan egen lokal), och dess ekonomi baserar sig helt på månatliga medlemsavgifter av storleksordningen 20 - 60 forint (= kr 2.50 à 7.50). Delegationen klargjorde att man önskade bistånd utifrån, inte nödvändigtvis i form av pengar men gärna i form av kontorsutrustning,

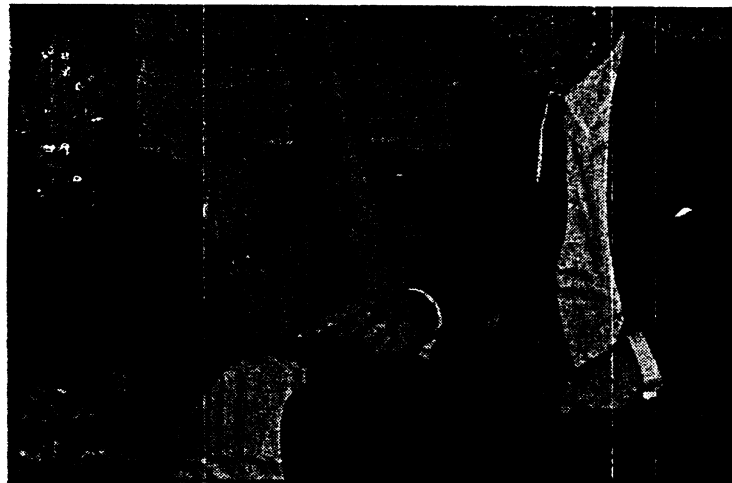
exempelvis en kopieringsapparat och liknande, för att hålla verksamheten gående, förverkliga tanken på ett månatligt medlemsblad osv.

Föreningen planerar att hålla möten i princip varje månad, placera artiklar i pressen och bearbeta politiker för sina syften. Föreningen hoppas på längre sikt få till stånd en fond, som bland annat kan möjliggöra utdelning av ett återkommande "Raoul Wallenberg-pris" för framstående insatser till förmån för de syften som är föreningens egna, och kunna starta en egen tidning.

Ambassaden torde få anledning återkomma med rapportering i ämnet, i anslutning till den nya föreningens kommande aktiviteter och ev förnyade vädjanden om stöd och bistånd från svensk sida.

Ragnar Dromberg

Kopia a + b
Raoul Wallenberg-föreningen, Stockholm
Docent Lennart Ståhle, Uppsala universitet

INTERFOTO MTI/REUTER

SIDENT-ELECT George Bush meets with Coretta Scott King, Jr., widow of civil rights activist Martin Luther King, Jr., in his office

protest ag'st gov't policies

Spain hit by general strike

Madrid, Dec 14 (Reuter/AFP) — Spain was hit by a 24-hour general strike on Wednesday which virtually halted transport and industry in a trial-of-strength protest against government policies seen as pro-capitalist and detrimental to ordinary people. It is the first of its kind aimed at the Socialist Party government of Prime Minister Felipe Gonzalez since it came to power in 1982, and the first general strike in the country for 54 years. A union spokesman said the strike was massive. Radio stations reported isolated incidents between strike pickets and riot police.

The Socialist Party-led General Union of Workers and the Communist Party-led Workers' Commissions demand a shift in economic policies in favour of wage earners and a rise in the minimum wage and unemployment benefits. They also demanded the scrapping of a high employment scheme which they said benefited employers.

The government, which has criticized the protest as "disproportionate" and "unjustified", has likened it to the insurrectionary movement in Spain in 1934.

The strike, the first called by two main unions against the government's wage restraint policies, severely affected international air and rail traffic. Traffic into Madrid was very slow. Only a few buses and underground trains were running under an agreement between the unions and the government to maintain minimum services with skeleton staff. A train and one flight would reach Madrid from each of the country's main cities during the strike. Television staff pulled

Most newspapers failed to appear on Wednesday. Even professional soccer players were on strike. Many shopkeepers also decided not to open for fear of reprisals.

Wallenberg society to be formed

A Raoul Wallenberg Society will hold its inaugural session on Dec. 17, Saturday afternoon, in the gala hall of the Budapest ELTE University's Faculty of Legal and Political Science. The Society will uphold the spiritual heritage of Wallenberg, wishing to contribute to the strengthening of the principles of tolerance and solidarity amid the present economic difficulties and the increasing social tensions, by countering both old-standing and newfangled prejudices, like anti-semitism, hatred of gypsies, and the "skinhead" movement's aims.

Palme murder suspect detained

Stockholm, Dec 14 (Reuter) — Swedish police said on Wednesday they had detained a 41-year-old convicted killer and were questioning him in connection with the murder of Prime Minister Olof Palme nearly three years ago.

Stockholm District Court had appointed public defender Arne Liljeros to represent the man, who was not named, and state prosecutor Anders Helin was named to take charge of legal proceedings, police added.

Swedish radio said party political leaders had been briefed on the case and told the suspect had a deep hatred of Palme.

GETS MIXED REACT

Geneva, Dec 14 (Reuter) — Israel, defending itself against a barrage of criticism at the UN General Assembly, offered direct talks with Jordan and selected Palestinians on Wednesday but ruled out negotiations with the PLO at a peace conference.

"Such an organization cannot be a negotiating partner to Israel... The kind of forum which the PLO envisages is something that Israel cannot accept," Jigman Beir, Israeli ambassador to the United Nations, told the Assembly.

Israel preferred to deal first with Palestinians and Jordanians. "Israel stands ready to conduct negotiations on this basis with Palestinian leaders from Judaea, Samaria (the West Bank) and Gaza, as well as other who renounce violence," he added.

The PLO, Jordan and all other Arab states insist on a Middle East peace conference under United Nations auspices and with the PLO as a full partner.

Beir's statement followed a speech here on Tuesday by PLO leader Yasser Arafat, who invited Israeli leaders to an international peace conference and went a step further towards fulfilling US conditions for a dialogue with his organization.

Israel and Washington immediately said Arafat had not gone far enough. But a wide

range of other countries told the General Assembly on Tuesday and Wednesday they believed Arafat now qualified as a negotiating partner.

In Washington State Department spokesman Charles Redman said the Arafat speech "contained some interesting and positive development, but it continued to be ambiguous on the key issues which must be clearly addressed in order for the United States to engage in a substantive dialogue with the PLO."

Israeli Prime Minister Yitzhak Shamir on Tuesday categorically rejected PLO Chairman Yasser Arafat's statements and urged Washington not to talk to the PLO.

Swedish Foreign Minister Sten Andersson, the moving force between a meeting in Stockholm last week between Arafat and a US group, said his country was deeply satisfied with the recent evolution in PLO thinking.

Sweden believed Arafat had answered all three US demands—acceptance of UN resolutions 242 and 338, recognition of Israel's right to exist in secure borders and renunciation of terrorism in all its forms.

Soviet Deputy Foreign Minister Vladimir Petrovsky told the Assembly: "By expressing willingness to enter negotiations with Israel, and its desire to

Franco-African summit in

Casablanca, Morocco, Dec 14 (Reuter) — Leaders of French-speaking African countries gather in Morocco on Wednesday for a summit which will signal a triumphant return to the forefront of African politics for Morocco's King Hassan.

Twenty-five heads of state in the largest turnout for a Franco-African summit, will attend the two-day meeting which starts on Thursday.

Morocco walked out of the OAU in 1984 after it admitted Polisario guerrillas fighting for independence for the Western Sahara, annexed by King Hassan in 1976.

"It is an impressive showing for a country that is not a member of the main pan-African body," said one Western diplomat based in Rabat. "Hassan will pull out all the stops to show, the OAU needs Morocco."

VORONTSOV SHIITE AFGHAN

Kabul, Dec 14 (AFP) — Soviet Ambassador to Afghanistan Yul Vorontsov said he would meet with Iranian-backed Shiite

Daily News 12/12-88

Exp-eng

- 37 -

17.12.1988.

SA0006 4 130 MTIel013

Raoul Wallenberg Association

Budapest, December 17 (MTI) - Protection of the national minorities is considered a primary aim by the Raoul Wallenberg Association which was founded at the Faculty of Administrative and Legal Sciences of Eötvös Lóránd University of Arts of Sciences on Saturday.

It was stated at the founding general assembly that cases of violence against minority groups are sporadic, but discrimination has not disappeared from society. The aim of the Association is for the culture, art and intellectual life of Hungarian Jews to take their due place in Hungarian cultural life, and that prejudices be eliminated. In the interest of the Gypsy population, the society attaches importance to primary and secondary education in the Gypsy language, the development of newspaper and book publishing, and the renewal of social-welfare policy.+++

sim/vzs/jw

19.31 LMT 171288 0892

-. -

SA0007 4 130 MTIel018

Democratic Trade Union of Scientific Workers

Budapest, December 17 (MTI) - The 1st deputy's meeting of the Democratic Trade Union of Scientific Workers (TDDSZ), with more than 4,000 members, opened at the Hungarian Academy of Sciences on Saturday.

President Pál Forgács stressed that the formation of the TDDSZ had increased readiness for self-organization and the demand of a more resolute formulation of interests. At present 4 independent trade unions are in operation.

The provisional board elected in May reported that the TUDSZ was holding talks with the representatives of the Central Council of Hungarian Trade Unions (SZOT) as well as with TUDOSZ, a second trade union of scientific workers belonging to SZOT. The World Federation of Trade Unions has not yet given a response to their proposal on cooperation, but delegates were sent to the deputy's meeting by the International Federation of Free Trade Unions, the World Federation of Labour, the International Federation of Free

SA0006 4 130 MTIel013

Raoul Wallenberg Association

Budapest, December 17 (MTI) - Protection of the national minorities is considered a primary aim by the Raoul Wallenberg Association which was founded at the Faculty of Administrative and Legal Sciences of Eötvös Lóránd University of Arts of Sciences on Saturday.

It was stated at the founding general assembly that cases of violence against minority groups are sporadic, but discrimination has not disappeared from society. The aim of the Association is for the culture, art and intellectual life of Hungarian Jews to take their due place in Hungarian cultural life, and that prejudices be eliminated. In the interest of the Gypsy population, the society attaches importance to primary and secondary education in the Gypsy language, the development of newspaper and book publishing, and the renewal of social-welfare policy.+++

sim/vzs/jw

19.31 LMT 171288 0892

--

SA0007 4 130 MTIel018

Democratic Trade Union of Scientific Workers

Budapest, December 17 (MTI) - The 1st deputy's meeting of the Democratic Trade Union of Scientific Workers (TDDSZ), with more than 4,000 members, opened at the Hungarian Academy of Sciences on Saturday.

President Pál Forgács stressed that the formation of the TDDSZ had increased readiness for self-organization and the demand of a more resolute formulation of interests. At present 4 independent trade unions are in operation.

The provisional board elected in May reported that the TUDSZ was holding talks with the representatives of the Central Council of Hungarian Trade Unions (SZOT), as well as with TUDOSZ, a second trade union of scientific workers belonging to SZOT. The World Federation of Trade Unions has not yet given a response to their proposal on cooperation, but delegates were sent to the deputy's meeting by the International Federation of Free Trade Unions, the World Federation of Labour, the International Federation of Free

We have the honour to kindly invite you to the statutory meeting of the Raoul Wallenberg Association to be held on Saturday December 17, 1988 and the next day, Sunday forenoon. The Saturday event will take place in the aula of the ELTE University (Budapest V. Egyetem tér 1-3) at 16.30 hrs.

According to plans, the foundation document and the provisional rules of organization would be accepted and the interimistic official would be elected at the statutory meeting. The continuation would provide a possibility for the discussion of further details of the programme and for forming working groups.

You can find enclosed the draft of the provisional rules and the text summarizing the basic principles and aims. We expect your comments concerning them, even if you may not be able to participate in the statutory meeting.

You are kindly requested to make your comments in writing in order to facilitate the final wording.

For people from the countryside lodging can be ensured. Please indicate requests for lodging as well as intention of joining at one of the following addresses:

Róbert Braun
1027 Budapest Horvát u. 1-7

Tibor Derdák
7954 Besenye Fő u. 40

Zsolt Enyedi
1081 Budapest Rákóczi út 59 T. 343-448

Katalin Kovács
1121 Budapest Rácz A. u. 38-40 T: 851-357

BIRÓ András

re. principi

Basic principles and aims of the Raoul Wallenberg Association

We are inclined to protect the minorities because of renewing racism, worry for the fate of our minorities, fear from increasing emotions caused by the crisis but directed against Jews, Gypsies and other ethnic groups. We wish to establish an Association for this purpose which would bear the name of Raoul Wallenberg.

Wallenberg, working as head of the humanitarian rescue action of the Kingdom of Sweden from the summer of 1944, who tried to avert the menace of deportation and to protect as many people as possible by issuing personal documents in large quantities and by making use of his personal contacts saved thousands of people from starvation, torturing or deportation. He rescued many people from death marches, from the bank of the Danube, the brick yards and other places of execution by risking his own life. He was captured by the Soviets during the siege of Budapest and disappeared.

Wallenberg is a symbol for us. He embodies a mentality which is able to fight discrimination between people and its tragic consequences without any sentimentalism. These days violence against individual minority groups occurs only sporadically,

but discrimination has not disappeared yet. There are still prejudices in the majority society against certain - first of all ethnic - minorities which is worsened by bad social circumstances i.e. poverty, lack of education and as a consequence the near danger of unemployment. Antisemitism, hatred for Jews, is there and getting livelier. Negative emotions are rising against Transylvanian refugees, too. The common point of these apparently different phenomena, which from certain points of view really have different origin, is still the irrational hostility and intolerance. It would mean a great danger if, due to the crisis, these emotions became stronger, but beyond this it is to be feared that the culture of these groups becomes fade and dies out in the these days usual course of assimilation. The culture of all these groups is a value we have to protect and preserve. The only acceptable alternative of survival and coexistence of minorities is if they continue their culture and undertake their identity adjusted to the other groups of society.

Lately there have been several manifestations which were hostile and insulting for the minorities, judged them in a negative way and offended their dignity. These opinions are very popular, supported by large masses, while realistic and tolerant thoughts about the situation of minorities rather seem individual private opinions without reflection.

The main reason to organize the association was to give bigger weight to the latter opinions and to be able to speak for the improvement of the situation of minorities both on political field and in public life.

We must help so that the culture, art and intellectuality of Jews living in Hungary who struggle with identity problems can take a worthy place in the Hungarian cultural life, so that emotions which have been suppressed for 40 years but were stirring up all the time can come to the surface in a controlled form. So that all those irrational prejudices can be eliminated that surround Jewish people and make impossible both assimilation of Jews who chose assimilation and acceptance of those who wish to cooperate with the Hungarians but intend to keep their culture and traditions.

In the interest of Gypsies we consider it necessary that their status of nationality goes together with elementary and secondary education in their own language. We consider education of Gypsy and non-Gypsy intelligentsia in Gypsy language important. Furthermore we consider it important that the system of school regionalism be revised if necessary, that press and book publication be developed, scholarships be founded for Gypsies and the education of social workers be extended.

It is necessary to support the reform of social policy, as the present forms are not adequate for substantial improvement of the situation of Gypsies, but they increase hatred between Gypsies and non-Gypsies.

In these processes we consider it our obligation to influence political decisions both locally and through representation in the Parliament.

The support of the society is naturally necessary for the success of political decisions. Therefore our primary aim is to act energetically in intellectual public life. One of the main reasons of aversion against Jews and Gypsies is superficial knowledge of these groups. The Gypsy holocaust and certain questions of Hungary's participation in the World War II which tragically determined the fate of Jews are kept silent until the present day but our knowledge is also partial concerning what kind of a place Jews and Gypsies occupy in the society. Besides that we intend to forward the results of such research to the non-scholarly public opinion, and perhaps also to give incentives to research and take part in it. We think that the policies and social techniques of other governments should be published which were applied in their countries with success to improve the situation of minorities.

We work not only to popularize scientific results, but also make works of art and documents publicly available. We also support the work of clubs, mutual benefit groups and groups for the preservation of traditions.

Those experts - first of all teachers and social caretakers - who even before did a lot for the protection of minorities should be given more publicity. A prize that would bear the name of Wallenberg would increase appreciation of any activity

in connection with minorities.

We consider support of social work done for Gypsies important and we wish to take part in it as much as we can. One of our long-term plans is to urge establishment of a fund that would serve our aims and to start a newspaper.

However, in the near future we would like to speak first of all in the intellectual public life against manifestations which violate minorities. We also would like to ensure publicity to works which give a realistic picture about these problems.

Many people sacrificing a lot have already been fighting against racism. We wish to make public commemorations to remember those - among them Raoul Wallenberg - who supported this idea with deeds too. If people get to know them it may help to break silence and a public spirit may develop which can not only tolerate differentness, but support peaceful coexistence of different groups and make use of it.

Statutes

I. Name of the Association: "Wallenberg Circle - Association in the protection of minorities". On the seal: Wallenberg Circle Budapest.

II. Headquarters of the Association: Budapest XI. Kelenhegyi út 23 B fszt. 1.

III. Supervising organ of the Association: National Council of the Patriotic People's Front.

IV. Aims and activity of the Association are contained in the original appeal which is an enclosure of the Statutes.

V. Members

V.1. The Association has members, patronizing members and honorary members.

V.2. Every Hungarian citizen with full disposing capacity can be a member of the Association.

V.3. Non-Hungarian citizens can also be a member of the Association.

V.4. A legal person can also be a member of the Association.

V.5. New members can be listed by the local groups of the Wallenberg Circle.

The new member should sign an application for membership and 2/3 of the members of the group in question must agree with his admission.

VI. Abolition of membership

VI.1. Membership can be abolished by quitting, exclusion, death or striking off.

VI.2. Quitting must be reported in writing, motivation is not necessary.

VI.3. The leadership may strike off from the list of members those who did not pay membership fee for one year.

VI.4. Exclusion is an exclusive right of the Forum.

VII. Rights of the members

VII.1. The members have the right of consultation, making propositions and voting at the Forum.

VII.2. Patronizing members also have the right to make proposals.

VII.3. The members of the Association can be elected to any office of the Association if there is no disqualifying reason for them.

VII.4. The members have the right to look into the documents of the Association any time.

VII.5. The members can use the instruments, services and benefits of the Association.

VIII. Obligations of the members:

VIII.1. The members act in accordance with the aims of the Association and they also report on their activity before the Forum if necessary.

VIII.2. The members keep the decisions of the Association.

VIII.3. The members pay the membership fee.

VIII.4. Membership fee for students is 20-30 Fts/month, for adults 40-60 Fts/month.

VIII.5. The membership fee can be reduced or remitted according to the decision of the Forum, on the basis of individual judgement.

IX. Forum

IX.1. It is the main organ of the Association which meets at least once a month. Its sphere of competence comprises taking of decisions or giving opinion on any matter concerning the Association.

IX.2. The following matters belong to the exclusive sphere of competence of the Forum: - approval and change of the Statutes

- election and calling back of officials

- exclusion of members

- taking a decision about the amount of membership fee

- approval of the yearly estimate on costs and of the account of liabilities and assets

- approval of the report of the leadership.

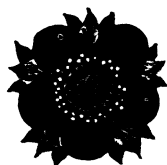
IX.3. All the organs of the Association are obliged to bear responsibility before the Forum.

IX.4. Convening of a special Forum can be initiated by the supervising organ or by 1/3 of the members in writing.

IX.5. The Forum takes its decisions with a majority of 2/3.

IX.6. All members of the Association have the right of consultation, making proposals and voting at the Forum. The members can transfer this right of theirs to another member of the Association: the representative. One representative has as many votes as many members entrusted him with their signature.

IX.7. The Forum is a quorum if 50 percent of the votes can be presented either personally or via representatives.

lär min karsti, ca
Hudell: Pol
Ser tit
v/S Andersson

Volinka Tham, Re I
Hej 1 89

4/015

1989-01-10

115

P 2 EUI

4/1-89

Raoul
Wallenberg

79,9 är en 18-årig tjej från
Ångeholm vid namn Ctra.

79,9 skriver angående en man som
gjort mer än de flesta för
"människligheten". Under andra
världskriget räddade han mer än
100 000 judar undan en fruktansvärd
död. Han riskerade dagligen sitt liv.
Mannen ifråga heter Raoul
Wallenberg och sen slutet av 1945
har han suttit inspärrad i sovjetiska
fängelser. Lever han eller är han
död. Att han skulle dött direkt är
ju nonsens. Det finns ju fullt med
folk som har träffat honom. Och
eftersom vi inte vet vad som hänt
måste vi förutsätta att han lever och
handla efter detta.

Den svenska regeringen (genom
tidigare) har tråkigt nog inte gjort
mycket. Utrikesministern Udén
vagar tro att han sovjetiska
kollega kunde ifråga om Raouls öde.
Och ambassadör Söderblom försäkrade
Stalin att Raoul nog dött i en olycka.
Utomlands är man upprörda över
svenkarnas flathet. I andra länder
uppkallar gator och torg efter
Raoul. I Sverige vägrar postverket
att ge ut en särskilt Raoul
Wallenberg frimärke. Det gör man
inte med levande personer.

V.G.V

(Undantag finns, Stenmark och Borg)
Jult det en levande person. Vad
tänker regeringen göra?

När Raoul räddat livet på så
många människor kan väl vi
hjälpa honom. Sanningen måste
komma fram. Tänk om han tort-
farande sitter någonstans i "sibirien".
Nu när Gorbatsjov håller på att
reformera Sovjet från det väl all
anledning att försöka.

Många tycker att Sverige har svikit
Raoul. Jag förstår inte varför ni
inte kan göra något. Det gäller
liv. Sovjet har felat. Vi har
hela världen bakom oss. Bona
och be inte. Ställ KRAV!
Visa att ni kan utträffa något.

En som ännu inte tappat
förtroendet för Sverige,
Ha det bra!

Åsa

Jag skulle bli väldigt glad om
du ville skriva ett svar och berätta
vad du tror och tycker. Vad
tänker ni göra?

Min specialarbete i arkivets tre
på gymnasiet handlar om Wallenberg.
Min adress är: Åsa Eriksson

Borév. 13

Uppgifter nämnde bla från 26080 Munka-Ljungby.
Anders Kjungs bok "Raoul Wallenberg 1941, idag"

Rättsavdelningen
R 4
Handläggare: Ds Kent Degerfelt

1989-01-10

Dnr

Avd Grupp Mål

Kopia till:
Lennart Watz, A2
Gun Axelsson, A2/BUD
Sune Danielsson, R 4
Kent Degerfelt, R 4

Exp 890116/155

Styrelsen för Raoul
Wallenberg-institutet
Box 1165

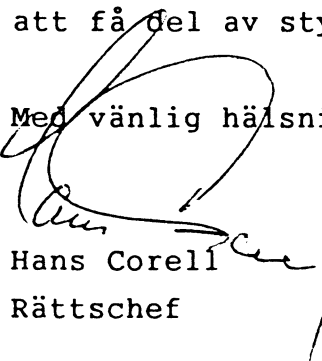
221 05 LUND

Med hänvisning till Raoul Wallenberg-institutets skrivelse den 6 oktober 1988 får jag härmed meddela, att regeringen i årets budgetproposition föreslagit ett anslag på en miljon kronor till institutets verksamhet under budgetåret 1989/90.

Vidare har regeringen föreslagit ett engångsanslag på 350 000 kr till Europarådets sjunde kollokvium år 1990 om den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna för vilket institutet står som medarrangör.

Jag har förstått att styrelsen gärna vill lämna synpunkter på hur anslagen bäst administreras och därmed hur de bör betalas ut. Därför vore jag tacksam att få del av styrelsens tankar i frågan.

Med vänlig hälsning

Hans Corell
Rättschef

☐

av kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☒

vanlig post

890116

dsj

1989-01-11

Ex till:

Marling, pol II
Söder, UM-kansli

Inför samtal med Tom Lantos
(US Congress)

Exp: 89-01-11
1/1

Raoul Wallenberg

1. Tom Lantos är invandrare från Ungern. Som 16-åring räddades han (liksom den som senare blev hans hustru) genom Raoul Wallenbergs verksamhet från att förpassas till koncentrationsläger. Han tog på sin tid initiativet till att Wallenberg 1981 av kongressen förklarades amerikansk hedersmedborgare (något som tidigare endast vederfarits Winston Churchill).

Lantos har samtidigt varit kritisk mot svenska regeringens hantering av Wallenbergärendet, särskilt i början. I samband med U 132:s grundstötning ansåg han att besättningen borde ha utnyttjats i ett försök till byteshandel.

2. Raoul Wallenberg bortfördes den 17 januari 1945. I samband därmed underrättades beskickningen i Moskva om att R W tagits omhand.

Den 18 augusti 1947 meddelades officiellt att han inte fanns i Sovjetunionen och att han var okänd. Den 6 februari 1957 meddelade Sovjetunions regering (genom vice utrikesminister Gromyko) att Wallenberg avlidit i Ljubljanka-fängelset i Moskva den 17 juli 1947. Detta har därefter varit det sovjetiska svaret på alla svenska framställningar under årens lopp.

3. Even if it is now 44 years since Raoul Wallenberg disappeared in Budapest the Swedish government has never accepted the claim by the Soviet authorities that Wallenberg died in 1947. The government has stated many times that the inquiries would continue until complete clarity has been obtained. When prime minister Ryzjkov visited Sweden in January 1988 the matter was raised once again. As long as the Soviet government has not presented any hard evidence to reduce the credibility of the belief that Raoul Wallenberg might still be alive, his case will remain on the agenda. We hope that the more open attitude in the Soviet Union and the willingness to fill in the blank pages of its history will make it possible finally to get the true picture of the fate of Raoul Wallenberg.

The decision by the US Congress in 1981 making Raoul Wallenberg an honorary citizen of the United States of America is indeed an exceptional honour to Wallenbergs courage and dedication to humanity, which fills us with pride. It is a special honour to state this in the presence of you, Mr Lantos, since you were the one who initiated the whole process.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Administrativa avdelningen
Fjärde enheten

1989-01-11

Raoul Wallenberg-Föreningen
Riddargatan 10
114 35 STOCKHOLM

Fru Nina Lagergren
Dahlbergsvägen 22
182 62 DJURSHOLM

Ambassadör Per Anger
Katarina Bangata 15
116 25 STOCKHOLM

Utlämnande av handlingar i Raoul Wallenberg- ärendet

Journalisten Ingemar Lindmarker har i skrivelse till utrikesdepartementet begärt att få ta del av de handlingar i Raoul Wallenberg-ärendet, vilka tillkommit efter 1970. Efter ingående utredning har departementet kunnat konstatera att många av dessa handlingar skyddas av sekretess i enlighet med 2 kap 1 § och 7 kap 14 § i sekretesslagen. Regeringen kommer att fatta beslut den 12 januari om att lämna ut de offentliga handlingarna i ärendet, vilket härmed meddelas Er.

Med vänlig hälsning

Berndt Fredriksson
Departementsråd

ams

MOSKVA

1989-01-12

1989-02-06

Hbr Wöhler-Magnusson
89-02-06

Ambassadören Torsten Örn

UTRIKESDEPARTEMENTET

HEMLIGT

Wallenberg

(1 bil.)

Broder,

I samband med att ambassadör Thunborg träffade Rolf Björnerstedt vid en lunch den 9 januari överlämnade denne bifogade meddelande, som uppenbarligen härrör från samtal med Sacharov och Bonner.

Meddelandet är, som så många andra uppgifter i detta ärende, förbryllande, ofullständigt och vagt. Det låter t ex egendomligt att en svensk skulle vara bosatt i Syktykvar. Vidare frågar man sig varför en omväg måste tas via denne svensk, om Sacharov ändå lokaliserat en plats där W. kan hållas fängslad. Hursomhelst måste saken följas upp. Innan vi går vidare - med att någon ambassadtjänsteman besöker staden Syktykvar - vore vi tacksamma för besked huruvida departementet förfogar över ytterligare upplysningar som kan kasta något ljus över bifogade meddelande.

Hans Magnusson

1989-01-07
with in Björnsköld to the

Wallenberg questions

Through various connections Sakharov has apparently determined the place where Wallenberg may be as yet imprisoned; it is a camp or prison located in or near the city of Torzhok; the prison has a name or number of ON-55. Sakharov and Bonner have been in the area of this prison.

Further, there is a second individual who may know something about Wallenberg. His name is as yet unavailable, but it is known that he lives in the city of Syktyvkar (Сыктывкар) in the Komi ASSR (Autonomous Soviet Socialist Republic), which is part of the Russian Federated Republic. This individual is apparently a Swedish citizen who spent many years in prison camps and has a history similar to Wallenberg's, the difference being that he was arrested in Czechoslovakia rather than Hungary. An acquaintance of Bonner's has spoken with this Swede, who reportedly said the following: he knows something about Wallenberg's fate, but has been through so much in his life that he is willing to talk about this only with representatives of the Swedish government. He does not plan to leave the Soviet Union. His health is poor. He has a wife in Syktyvkar. Syktyvkar is not a closed city, and foreigners are allowed to travel there.

Kanslirådet Tham
Pol 1

UTRIKESDEPARTEMENTET

HEMLIGT

Wallenberg-ärendet

(2 bil.) ✓

Broder,

./.

Som Du erinrar Dig, kontaktades ambassaden i Prag i augusti 1988 brevledes av en tjeckoslovakisk medborgare, Michal Garaj, som efter att ha hört ett program på ungersk radio om Raoul Wallenberg möjligen trodde sig ha sammanträffat med honom i ett sovjetiskt fångläger i maj 1945. Brevet bifogas i kopia.

./.

Sedan vi inhämtat instruktioner från departementet, och efter viss omgång med Garaj, som inte var villig att resa till Prag, blev det 10 januari möjligt för ambassadsekreteraren Ingrid Eriksson att besöka honom i hans bostad i Zbrojniky, Slovakien, cirka 150 km öster om Bratislava. Ingrid Eriksson biträdades under samtalet med Garaj av den svenske lektorn i Prag, Bengt Ekström, som fungerade såsom tolk. Hennes uppteckning från samtalet bifogas.

Ingrid Erikssons och Bengt Ekströms gemensamma intryck är, att Garaj är en person som lämnat sin berättelse om Wallenberg i god tro och besjälad av en önskan att bistå i efterforskningsarbetet. Garaj är dock oskolad och hans minnesbilder är bitvis suddiga.

Som jag förstår det, för inte Garajs berättelse Wallenberg-ärendet framåt. Vi vet ju redan, inte minst genom Gustav Richters vittnesmål, att Wallenberg i maj 1945 sannolikt redan befunnit sig i sovjetiskt fängelse (och av allt att döma i Moskva-regionen) under några månader. Som så många tidigare vittnen i Wallenberg-ärendet har Garaj i efterhand sökt rekonstruera en suddig minnesbild. Att oavsiktliga personförväxlingar då uppstår, är ju föga förvånande.

Lars-Åke Nilsson

G a r a j Michal, Zbrejaňky 109, 935 00 Hontianska Vrbica, okr. Levice

Titl.

Švédske veľvyslenectvo

Úvez 13

110 00 P r a h a 1 - Hradčany

INK. BESK. PRAG		
Dnr 16133		
30.8.1988		
AVD. HP	GR. 1	MÁL.

Sk 64 A 1988-09-09, ME
12.8.1988

Vec: oznámenie

Na základe výzvy, ktorú som počul v štátnom rozkaze Maďarska vo veci pátrania po bývalom švédskom diplomatevi v Budapešti Valenbergevi Vám oznamujem, že ako vojak v bývalej maďarskej armáde som bol zajatý a bol som v zajateckom tábore na území ZSSR, kde som sa v máji 1945 stretol s mužom, ktorý mal také meno.

Teraz ako dôchodca žijem na hereuvedenej adrese a som ochotný o podrobnostiach informovať rodinných príslušníkov diplomata. Nakoľko ľahšie hovorím maďarsky ako slovensky, v prípade rozhovoru by som hovoril maďarsky. Prípadnú návštevu prosím dopredu ohlásiť, aby som sa zdržieval doma.

S pozdravom

Garaj Michal

Med anledning av uppmaning som sändes i Ungerns radio angående spaningen efter före detta svensk diplomat ~~Wallenberg~~ i Budapest, Wallenberg, vill jag meddela att jag, som soldat i ungerska armén var tillfångatagen och var i ett fångläger i Sovjetunionen, där jag i maj 1945 träffade en man som hade detta namn.

Jag är pensionerad och lever på den ovannämnda adressen. Jag är beredd att informera diplomatens familjeanhöriga om detaljer. Jag talar bättre ungerska än slovakiska. Ifall ni tänker besöka mig var god och anmäl er innan ni kommer för att vara säkra att jag är hemma.

med hälsningar

Garaj Michal

1989-01-11

HEMLIG

Samtal med Michal Garaj den 10 januari 1989

Michal Garaj är född 1921. Han kommer från en bondefamilj och har sedan krigsslutet brukat 10 hektar jord i Slovakien.

Michal Garaj tror sig ha träffat Raoul Wallenberg i ett sovjetisk fångläger den 8 eller 9 maj 1945. Fånglägret, nr 218, var beläget utanför Arkhangelsk, vid floden Narva.

Michal Garaj tjänstgjorde i den ungerska armén under kriget, tills han blev tillfångatagen och fördd till ett fångläger i Vac i Ungern. Därifrån fördes han till Focani i Rumänien.

Den 20 april 1945 transporterades han och 2 300 andra ungerska soldater via järnväg till Arkhangelsk. I Kiev kopplades ytterligare vagnar till tåget. Dessa innehöll 504 judar och 22 diplomater. Judarna var av olika nationaliteter och bland de 22 diplomaterna fanns bl a kroater, belgare och rumäner.

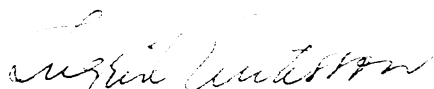
Vid framkomsten till Arkhangelsk fick Michal Garaj hjälpa till vid kontrollen av fångarna. Han kommer i håg att som nummer 17 på kontrollistan stod namnet Wallenberg. Garajs uppgift var att visa Wallenberg vart han skulle gå efter uppropet. (Michal Garaj hörde första gången talas om Wallenberg i Budapest av tre damer som hette Rosenberg. Han tror det var 1943, möjligen senare. Eftersom Wallenberg räddade och hjälpte judar lade han namnet på minnet.) Garaj frågade Wallenberg på ungerska om han var den person som hjälpte judar i Budapest. Garaj fick inget svar.

Garaj är inte 100 % säker på att det var Wallenberg. Den man Garaj sett var längre än han själv (längre än 165 cm), mager, och han hade en toppluva med tofs på huvudet. Garaj såg inte mannen någon mer gång i lägret. Han vet inte vad som hänt med honom.

Michal Garaj talade i lägret med några civila fångar. D

sade att Roul Wallenberg inte fanns där. att han var diplomat i Budapest. En civil sade att Raoul Wallenberg hade blivit skjuten av ryssarna i Budapest, och att han var begravd i en källare.

Garaj frigavs från lägret i oktober 1945 och kunde återvända till Slovakien.

Ingrid Eriksson

SVERIGES AMBASSAD

TEL AVIV

Pol I, Kr V Tham, mp

1989-01-13

1989-01-23

Kopia:

kabs

polch

ch pol I

Tham, pol I

- - -

Raoul Wallenberg-
föreningen, STHLM

- - - - -

A MOSKVA
(u nr)

Artikel om Wallenbergärendet

(1 bil.) ✓

Broder,

- - - - -

A BUDAPEST
(u nr.)

Den kända israeliska dagstidningen Maariv innehöll
den 10 januari i översättning bifogade artikel om

- - - - -

A OTTAWA
(u nr)

wallenbergärendet. Enligt artikeln har en kanadensisk
professor och MR-expert Irvin Kottler nyligen besökt
Sovjetunionen och därifrån fått uppgift från bl.a.

- - - - -

GK MONTREAL
(u nr)

Andrei Sacharov om att Wallenberg levde 1987 och
da fanns isolerad på en ort Marny mellan Moskva
och Leningrad. Enligt artikeln arbetar Sacharov
aktive på att finna nya uppgifter om Wallenberg.

- - - - -

Exp: 89-01-23/

1/

Kottler uppger också enligt artikeln att sovjetiska
utrikesministeriets expert på MR-frågor professor
Yori Raastow framhållit att en ny undersökning skall
göras om Wallenbergärendet och att de tidigare
uppgifterna om att han skulle ha dött 1947 var
felaktiga.

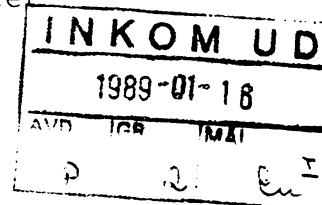
Staffan Luhs
Staffan Luhs

/EBJ

Kanslirådet Tham

Pol I

Utrikesdepartementet

TRANSLATION

MAARIV - 10.1.89

"WALLENBERG WAS ALIVE IN '87 IN A SPECIAL PRISON
BETWEEN MOSCOW AND LENINGRAD"

By Alex Doron

"I have information from a most competent source, that Raoul Wallenberg was alive in the middle of 1987 in a special prison, in an absolutely closed area in Marny, in the middle of the way between Moscow and Leningrad" - this statement was made some time ago by a high-ranking Swedish official of distinguished descent, to Prof. Irving Kottler of Montreal, an expert on human rights of world renown. Prof. Kottler, who has played an important role in the release of Anatoly Shcharansky and Ida Nudel and whose name has also been connected with the public struggle, to bring Nazi criminals to justice in Canada, has recently also been involved in the mounting international pressure, exerted on the Soviet Authorities, to submit convincing, reliable and authentic information about the Righteous Gentile, Swedish Diplomat Wallenberg. It will be 44 years next week since his mysterious disappearance in Budapest, a few days after the Red Army had entered the Hungarian capital and liberated it from Nazi occupation.

"I have recently been twice in Moscow and, amongst others, I also dealt with the Wallenberg affair", said Prof. Kottler to MAARIV.

"During the first visit I met with the Soviet Deputy Foreign Minister Anatoly Adamishen and for once I did not hear from anyone in the Soviet Administration the words, worn out by repetition:

'Wallenberg died in 1947, as already stated in the Memorandum of Foreign Minister Andrey Gromyko in '57', or: 'This is an internal Soviet matter', or: 'There is nothing to talk about'. This time, unlike in the past, I heard completely new voices. The Deputy Foreign Minister told me: "We regret very much all that happened. Wallenberg is indeed a great personality and this is a tragedy. We are about to express to the Swedish Government our regret on the affair".

"Also the Interior Minister. Wlassov, said so, but during that visit, some time after the surprising conversation with the Swedish official in Canada, I also met physicist Andrey Sacharov. This meeting was also attended by Refusenik Yuri Charniak, who will be a free man very soon. Sacharov said, that he and his wife, Yelena Bonner, are following with special interest the Wallenberg affair and collecting every bit of information on the subject. Sacharov said, that he had received about a month ago information, that Wallenberg was in Marny - the very same information, that had reached also the Swedish official. Sacharov said, that he had tried to get into this closed prison and to investigate the matter, but was not allowed to get anywhere near it. 'My information comes from a source, that may definitely be trusted', Sacharov stressed. I realized, stresses Prof. Kottler, that it concerned two totally different sources of information.

When I asked Sacharov, whether he thought, that Wallenberg was still alive, he replied: 'I do not know, but I do know beyond the shadow of a doubt, that he did not die of a heart attack in '47, as Gromyko stated. Gromyko's Memorandum is completely worthless. There are more than a dozen good reasons to support the fact, that Gromyko's statement was nothing but a lie.

"Now, Sacharov said, it is the Soviets' responsibility to prove, that Wallenberg is no longer alive. From the information I hold it is clear, that he was alive for many years after '47. The Soviet Authorities must give the world a detailed report, explaining what happened to Wallenberg and not repeat Gromyko's story, which nobody believes anymore".

During that conversation in Moscow, Sacharov added:

"In my opinion, this is the time, because of 'Glasnost'. After all, Gorbachew himself has declared, that the time has come to clear some 'black spots' in Soviet History. To his mind, if the pressure on Moscow continues, Gorbachew will be prepared in the end to give a plausible explanation about Wallenberg, because he will only gain by it a great deal of world sympathy".

Some time after that meeting, Kottler went to the Soviet Union again, this time to take care of the 305 Refusedniks. He discussed the Wallenberg affair with the Soviet Minister of Justice, Boris Krabchow, with the Attorney General, Alexander Sucharov, and with the jurist, Prof. Yuri Rasstow, who deals with Human Rights at the Foreign Ministry in Moscow.

"The conversation with Rasstov lasted 4 hours. He revealed, that he himself was of Scandinavian origin, and he said, that he was very interested to know what happened to Wallenberg. 'I know, that he did not die in '47, as has been officially stated till now', Rasstov said. According to him, 'the affair will be reinvestigated'". (A similar promise was made at the end of last month to a delegation of Bney Brit from the USA, visiting the Soviet Union).

Between those two visits, Kottler said, he had met in Paris, at a World Conference of jurists, a Belgian lady-lawyer, who had helped Swedish writer Kant, to take evidence from 63 people, who claimed, that they had seen Wallenberg or were holding information on him. This comprehensive amount of evidence is covered by a research, conducted recently by Kottler's students at the Law Faculty of McGill College in Montreal. They had collected all the details from all the sources, which accumulated in the course of the years and which showed, that Wallenberg had indeed been seen in several prisons in Moscow, in a special camp on the Wrangel Island and in other God-forsaken places. A number of prisoners, who had been released and who reported on their fellow-prisoner, the Swede, strangely disappeared or died thereafter. Also KGB-men and several camp commanders said in the past on different occasions (mostly at parties, over Wodka), that they had seen Wallenberg or that he had been under their command, and they referred to him as "that prisoner who has been trying for 40 years to be released from his cell".

Sorry, the printer of my
new "Domestic Computer"
is doing strange things
to Page 4.
Hope it can be repaired.

Prof. Wallenberg

12-1-87

Another source, also collecting information on Wallenberg's fate, had evidence, that the Diplomat was seen about two years ago, in a closed psychiatric prison near the Chinese border. A later evidence holds, that he was seen in a secret hospital in the city of Konzawa, 150 km. away from Moscow, and later in a city of prisoner- and forced-labour camps. Wallenberg is 76 years old now. According to several sources, Victor Abacomow - Chief of the ill-reputed Secret Police of the end of the forties and beginning of the fifties, the right hand of terrorizing Beria - had ordered to give Wallenberg another identity and his name was changed to Eric Arwid Andersen ...

ISRAEL MUST CLAIM

French President Francois Mitterand and German Kanzler Helmut Kohl raised the Wallenberg matter in their recent talks with Gorbachew. "President Reagan, Kottler said, was due to discuss with him this matter at their recent summit meeting, but forgot, and the subject was only raised by the Deputy Secretary of State for Human Rights, Richard Shifter. Canada is about to join these appeals. The assumption is, that only appeals by leaders of the world will help. Also Israel must do this - and the new spirit now reigning in Moscow, for instance, after Israel's help in Armenia, may contribute towards it.

"There are also hints, that Gorbachew may use his visit to Paris this summer, as guest of Mitterand for the festivities marking 200 years since the fall of the Bastille, to make there a first authentic declaration in respect to Wallenberg, the Swedish Diplomat, who saved from the Nazis about one hundred thousand of Budapest's Jews", said Prof. Kottler.

"THERE IS A MAN THERE, THEY DO NOT LET HIM OUT"

In Jerusalem several public committees are active for Wallenberg. One of them, which is headed by Prof. Yeshaya Nebenzahl, published last week an announcement in the Press, calling on Holocaust survivors and those who revere Wallenberg's deeds, "to unite for an act of information" and on those responding, to add memories, testimonies and any other documentation.

Another committee is headed by David Harman, a publisher of books and magazines for the study of English and Arabic, who has come up with a new style of distributing information: a Video Cassette with the new song by musician Ben Reuben: "For Your Sake Raoul", describing in essence the story of Wallenberg's mysterious disappearance.

"There is a man there, they do not let him out. He is alive, yes we know. His name is Raoul and he is a hero. He is alive, let him out", the song goes and on the Video appears a lonely image, as of a prisoner in a locked cell, and in the background - pictures from the Yad Vashem Museum.

The "Video-Clip", Harman said, has been given to TV-Broadcasting Stations in the United States, Canada and several European countries. "Holland, for instance, has already announced, that the song would be broadcast on the 2nd February. In the United States the intention apparently is to broadcast it close to the day of Wallenberg's disappearance, the 17th January".

Last week Harman tried to give the Video-Clip also to the Soviets. "The representative of the USSR-delegation in Tel-Aviv, listened very carefully to the explanation, read the letter addressed to Gorbachew - but refused to receive the cassette. 'We are not an official diplomatic representation and shall therefore also not serve as a channel for transmission to Moscow of this kind of post. Try to do it through our Embassy on Cyprus',

Harman was told.

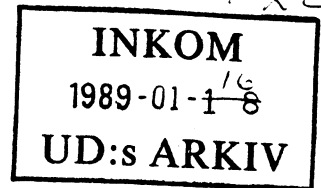
Jonas Wallenberg

1989 -01- 16

Stockholm, januari 1989

P2 Eu 7

a.a. 107

Till den som f.t. har hand om utrikesärenden
samt kolleger - och företrädare

Det står i bif. klipp ur SvD att Världen hyllar svensk räddare och att Raoul Wallenberg inte - förvisso - är bortglömd. Man har varit så finkänslig att inte i samma blänkare påminna om det faktum att Wallenberg - förvisso - är bortglömd i Sverige. Dvs. av det officiella, det socialdemokratiska Sverige. Han var inte hyllad av Östen Undén på 40-talet ("ni tror väl inte att ryssarna ljugar?") och han har - förvisso - inte någon enda gång hyllats av efterföljande soc.demokratiska utrikesministrar eller andra soc. demokratiska politiker - eller av soc. demokratin f.ö.

Inte skapar man några statyer över en person som Raoul Wallenberg i Sverige, inte. Där kan man möjligtvis sätta upp en staty över en person som Snoddas, en åsna som sjöng låtar av 17:e klass och som på grund av sin oerhörda, påträngande "vanlighet" upphöjts till nationalhjärte. För det är ju sådana hjältar vi - dvs ni - vill ha. Individer, som INTE på något sätt höjer sig över mängden i Jantelarens förlovade land.

När Wallenberg under alla de gångna decennierna hyllats på ett eller annat sätt över hela världen, så har praktiskt alltid representanter för det officiella, soc.demokratiska Sverige saknats. På order. En människa med civil kurage, offervilja och nobless kan ju inte vara något mönster för en svensk socialist. En person som hjälpte utan att fråga efter övertidsersättning och bidrag!

Det är märkvärdigt att sosseriet ändå inte förbjuder den årliga minnesakten i Storkyrkan över Wallenberg, som just nu instundar den 14 ds. Kyrkan är alltid proppfull av folk och massor av ungdomar ställer upp. Ungdomar, som inte ens var födda på 40-talet. Men var lugn, bland dem är det nog inga som tillhör det allena saliggörande partiet, för att inte tala om att representanter för de olika kommunistiska fraktionerna naturligtvis lyser med sin frånvaro. Det officiella Sverige kröker som vanligt rygg inför Sovjet! Slavmentalitet!

Senast talade Bengt Westerberg i Storkyrkan - det är väl några år sedan - om det "socialdemokratiska partiets beklämmande nonchalans" när det gällt att ställa Sovjet till svars betr. Wallenbergs öde. Nonchalansen är nu över 40 år och den kommer att bestå.

För Ni önskar väl inte provocera, eller hur, herr statsråd???

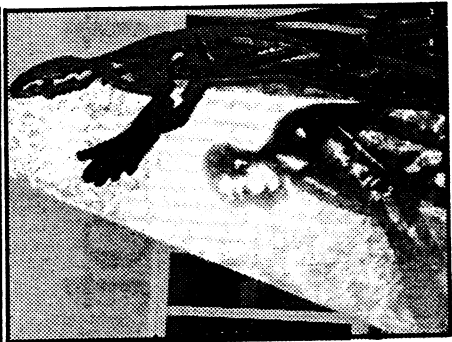
namn Redaktör: Barbro Hultman, tel. 13 57 05

Världen hyllar svensk räddare

Så länge livet ler har du otaliga förvisso intg. Allt fler stater och vännar. Men du förblir ensam när städer minns honom med nyuppförda parker, gator, torg och statyer. Nyligen invigdes en staty i Los Angeles med bilden av en Wallenberg, som framställs både tydligt i järn och otydligt mot glas.

Med händerna framsträckta vädjar han till åskådaren att minnas - inte främst hans egna insatser - utan dessmer de jedeförlojser som han själv räddade så många ifrån.

Bortglömd är Raoul Wallenberg

Statyer i Budapest, t v, och Los Angeles, t h, visar en dödrod Raoul Wallenberg. Den berömde svensken är inte bortglömd.

UTRIKESDEPARTEMENTET

PROMEMORIA

AMBASSADEN I...MOSKVA.....

HAR...89-01-18.....

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

F. L. I

MEDDELAT FÖLJANDE:

V. THAM
.....
/mp

RE WALLENBERG

P R I M O:

DEN REPRESENTANT FRAAN CENTRALKOMMITTEN, TJAMORTSEV, SOM DEN 17 JANUARI MOETTE DEN BESOEKANDE SAP-DELEGATIONEN UNDER LEDNING AV BO TORESSON TOG I SAMBAND MED FOERTAERING AV EN KOPP KAFFE EFTER ANKOMSTEN TILL HOTELLET UPP FRAAGAN OM RAOUL WALLENBERG. - TJAMORTSEV VAR TIDIGARE MINISTERRAAD I STOCKHOLM. - AAhLANDER, SOM PAA DELEGATIONENS BEGAERAN ATTACHERATS TILL DENSAMMA, HAR LAEMNAT UNDER SECUNDO AATERGIVNA REFERAT, VILKET INSAENDES EFTER SAMRAAD MED BO TORESSON.

S E C U N D O:

INNAN SAELLSKAPET SKILJDES AAT SADE SIG TJAMORTSEV VILJA NAEMNA VAD SOM FOEREKOMMIT UNDER EFTERMIDDAGENS PRESSKONFERENS VID UTRIKESMINISTERIET UNDER LEDNING AV PRESSTALESMANNEN GERASIMOV. DET GAELDE RAOUL WALLENBERG. GERASIMOV HADE DEMENTERAT VISSA UPPGIFTER I VAESTERLAENDSK PRESS ATT EN JUDISK ORGANISATION (I TASS-MEDDELANDET TALADES OM EN "SVENSK REPRESENTANT") VID BESOEK I MOSKVA FAATT ANTYDNINGAR OM ATT DET FANNS HITTILLS OKAENT MATERIAL OM WALLENBERGS OEDE.

BAKGRUNDEN VAR FOELJANDE, FORTSATTE TJAMORTSEV. DEN JUDISKA ORGANISATIONEN IFRAAGA HADE FOER NAAGON TID SEDAN I MOSKVA SAMMANTRAEFFAT MED EN MEDLEM I AAKLAGARAEMMETETS KOLLEGIUM ANDREJEV. VID SAMMANTRAEFFANDET HADE HUVUDSAKLIGEN DISKUTERATS NAZISTISKA ORGANISATIONERS VERKSAMHET. MOT SLUTET AV MOETET HADE EN REPRESENTANT FOER DEN JUDISKA ORGANISATIONEN BETT OM YTTERLIGARE KLARLAEGGANDE OM WALLENBERGS OEDE. ANDREJEV HADE SVARAT, ATT INGET NYTT FANNS ATT TILLAEGGA TILL DET SVAR SOM SOVJETUNIONEN GIVIT, NAEMLIGEN ATT WALLENBERG AVLIDIT 1947. DETTA HADE UPPREPADE GAANGER FRAMFOERTS FRAAN SOVJETISK SIDA TILL SVERIGE PAA ALLRA HOEGSTA NIVAA, SENAST I SAMBAND MED MINISTERRAADSORDFOERANDE RYZJKOVS SAMMANTRAEFFANDE MED INGVAR CARLSSON I JANUARI 1988.

NAER SEDAN DEN JUDISKA ORGANISATIONEN EFTER AATERKOMSTEN

FORTS

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
ACF

KOPIA TILL:
KAB SEKR

ÅTGÄRD:

Beräffande åtgärd se utgivningslista

1989-02-18

A 2 Eu'

PS vidlit

AMBASSADEN MOSKVA

1989-01-18

UD STOCKHOLM

ENDAST FOER KABINETTS-
SEKRETERAREN.

RE WALLENBERG

FORTS

2

TILL USA TILL PRESSEN GAATT UT MED UPPGIFTER ATT ANDREJEV
HADE ANTYTT ATT DET FANNS YTTRELLIGARE UPPLYSNINGAR STOD
DETTA INTE I OEVERENSSTAEMMELSE MED VAD SOM FOEREVARIT.
DETTA HADE MAN FRAAN UTRIKESMINISTERIETS SIDA FAATT
BEKRAEFTAT AV ANDREJEV EFTER KONTAKT MED DENNE. GERASIMOV
HADE VIA PRESSKONFERENSEN SAGT ATT MAN FRAAN SOVJETISK SIDA
ANSAAG ATT DENNA FRAAGA VAR UTAGERAD (ZAKRYT) (DETTA UTTRYCK
AATERGES INTE I TASS-MEDDELANDET). EFTERSOM MAN FRAAN
SOVJETISK SIDA VISSTE VILKEN DIGNITET FRAAGAN OM WALLENBERG
HADE I SVERIGE HADE TJAMORTSEV VELAT INFORMERA DELEGATIONEN
OM GERASIMOV'S PRESSKONFERENS.

BO TORESSON NOTERADE TJAMORTSEVS INFORMATION UTAN ATT
KOMMENTERA DEN NAERMARE.

MAGNUSSON

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ FAX ☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☒ PM ☐ ÖVR

Polistiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

Pol 1 89-02-06 V-Tham/imp

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Angående

Wollenberg

☒ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

jämte
samt biljämte
bil nrjämte bil
där så angivitsbil kan lånas
på UD tel:

☐ Konungen	Bil	☐ Statssekr	Bil	☐ BITS	Bil	☐ Europainstitutet	Bil
☐ Regeringen	21 ex	☐ U-enh A		☐ SAREC		☐ Svenska FN-förbundet	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ IMPOD		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Statsrådsberedningen		☐ I-enh Fi		☐ Swedfund		☐ Bankföreningen	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fö		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Exportr	
☐ Chef I		☐ I-sekr I		☐ Sv kyrkans mission		☐ Industriförb	
☐ Statsrådet		☐ IAEA-del I		☐ IVA		☐ Grossistförb	
☐ St-tsrådet		☐ I-sekr		☐ STU		☐ Sthlms Handelsk	2 ex
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ LO	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftinsp		☐ AIC	
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel	53 ex	☐ SSLP, Fö		☐ Statens strålskyddsinst		☐ TCO	
☐ Utrikesnämnden	21 ex	☐ ÖB		☐ Televerket		☐ SIF	
☐ Utrutsk	37 ex	☐ Ch Fst/Op 1		☐ Statens rymddeleg		☐ SACO/SR	
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Invandrarverket	2 ex	☐ SAF	
☐ Utrutsk kanslichef		☐ Arméstaben FN-avd		☐ Forskningsberedningen		☐ Röda Korset	
☐ Förutsk kanslichef		☐ Stabsch MHS		☐ Miljövårdsberedningen		☐ H. Dobeleer, S.B.	
☐ Riksdagsman		☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk			
☐ Riksdagsman		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidstud			
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del			
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet			
☐ Statssekr Fö		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst			
☐ Statssekr		☐ RPS		☐ Latinamerikainst			
☐ Statssekr		☐ SIDA		☐ Utrikespol institutet			

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Bonn ☐ London	Bil	☐ Moskva ☐ Paris	Bil	☐ Peking ☐ Tokyo	Bil	☐ Washington 2 ex ☐ FN-repr	Bil		Bil		Bil
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors		☐ Köpenhamn		☐ Oslo		☐ Reykjavik					
☐ Övriga Östeuropa	8 ex	☐ Belgrad ☐ Berlin A		☐ Budapest ☐ Bukarest		☐ Leningrad Gk ☐ Prag		☐ Sofia ☐ Warszawa					
☐ Övriga Västeuropa och Kanada	18 ex	☐ Ankara ☐ Athen ☐ Berlin Gk		☐ Bern ☐ Bryssel ☐ Dublin		☐ Haag ☐ Lissabon ☐ Madrid		☐ Ottawa ☐ Rom ☐ Wien		☐ Bryssel-del ☐ Genève-del ☐ Nedr-del Genève	☐ Paris-del ☐ Strasbourg- repr ☐ ESK-del Wien		
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger		☐ Kairo		☐ Rabat		☐ Tunis		☐ Tripoli			
☐ Mellanöstern	9 ex	☐ Abu Dhabi ☐ Amman		☐ Bagdad ☐ Beirut		☐ Damaskus ☐ Kuwait		☐ Muscat ☐ Riyadh		☐ Tel Aviv			
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Bangkok ☐ Canberra ☐ Colombo		☐ Dhaka ☐ Hanoi ☐ Hongkong Gk		☐ Islamabad ☐ Jakarta ☐ Kuala Lumpur		☐ Manila ☐ New Delhi ☐ Panmunjom		☐ Pyongyang ☐ Seoul ☐ Singapore	☐ Teheran ☐ Vientiane ☐ Wellington		
☐ Övriga Afrika	14 ex	☐ Abidjan ☐ Addis Abeba		☐ Dar-es- Salaam ☐ Gaborone		☐ Harare ☐ Kinshasa		☐ Lagos ☐ Luanda		☐ Lusaka ☐ Maputo ☐ Maseru	☐ Monrovia ☐ Nairobi ☐ Pretoria		
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Bogotá ☐ Brasília		☐ Buenos Aires ☐ Caracas		☐ Guatemala ☐ Havanna		☐ Lima ☐ Managua		☐ Mexico ☐ Montevideo	☐ Quito ☐ Santiago		
☐ Vissa lönade konsulat	16 ex	☐ Barcelona ☐ Chicago ☐ Frankfurt		☐ Hamburg ☐ Istanbul ☐ Jeddah		☐ Los Angeles ☐ Mariehamn ☐ Minneapolis		☐ Montreal ☐ München ☐ New York Gk		☐ Rio de Janeiro ☐ Sydney ☐ Szczecin	☐ Vancouver		

☒ Utrikesministern	Bil	☐ Chef Pol 1-6	Bil	☐ Verksamhetsplan	Bil	☐ Exp-chefen UDH	Bil	☐ Chef NGO	Bil
☐ Biståndsministern		☐ Chef Pol		☐ Inspektoren		☐ Chef UDH		☐ ESK-gruppen	
☐ Utrikeshandelsmin		☐ KSA		☐ Chef protokollet		☐ Förhandlingsgruppen		☒ Wollenberg, Pol 1	
☐ Kabinettssekr		☐ Chef Rattsavd		☐ Chef press- o inf enh		☐ Koordinatörerna		☒ Olsson, Pol 1	
☐ UM:s inf sekr		☐ Folkkrättsrådgivare		☐ Chef pressbyrån		☐ KMI		☒ Tham, Pol 1	
☐ Kansliråd UM:s kansli		☐ Chef R		☐ Chef inf byrån		☐ UDH 6 Transp			
☐ Dep sekr UM:s kansli		☐ Expeditionschefen		☐ Chef SSB		☐ Statssekr int U-samarb			
☒ Chef Pol avd		☐ Chef A:1		☐ Rapportöversikten		☐ Chef U			
☒ Bitr. Chef Pol avd		☐ Chef A:2		☐ Statssekr UDH		☐ Regeringspärmen			

Antal ex skr | sidor | Antal ex bil | sidor | Kopierad den | sign | Distribuerad den | sign | Åtg postexp | datum | sign

7 | 2 | | | 890206 H | | 8902-09 SE | | | | |

(POL)
(PR)

P	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 890118-83

DISTRIBUTION STATUS AT: 1989-01-18-09.16

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
UD/POLCH	DISTRIBUTED	1989-01-18-09.16	
UD/POL 1	DISTRIBUTED	1989-01-18-09.16	
UD/PRESSBYRAAN	DISTRIBUTED	1989-01-18-09.16	

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1989-01-18-09.15

MSG NO: 890118-83

MESSAGE HANDLED BY OPERATOR - ORIGINAL NO: 890118-24

=LIST,URGENT
UD/POLCH
UD/POL 1
UD/PRESSBYRAAN
+

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol. I

24 JAN. 1989
V. THAM/
mp

AMBASSADEN MOSKVA 1989-01-18

UD STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

✓ 39. FOER POLCHEFEN, POL 1 OCH PRESS RE WALLENBERG

PRIMO.

MID:S PRESSTALESMAN KOMMENTERADE IGAAR SVENSKA TIDNINGSUPPGIFTER OM ETT SAMTAL MELLAN EN "SVENSK REPRESENTANT" OCH DET SOV-JETISKA RIKSAAKLAGARAEMBEDET DEN 14 DECEMBER:

"GENNADY GERASIMOV, HEAD OF THE SOVIET FOREIGN MINISTRY'S INFORMATION DIRECTORATE, AT A BRIEFING HERE TODAY, COMMENTED ON SWEDISH NEWSPAPER REPORTS ABOUT A CONVERSATION HELD BETWEEN A SWEDISH REPRESENTATIVE AND VLADIMIR ANDREYEV OF THE USSR PROSECUTOR'S OFFICE ON THE FATE OF SWEDISH CITIZEN RAUL WALLENBERG. THE MEETING TOOK PLACE IN MOSCOW ON DECEMBER 14 LAST YEAR, GERASIMOV SAID.

THE SPOKESMAN THEN SET OUT THE ESSENCE OF THE USSR'S PRINCIPLED POSITION ON THIS ISSUE.

ORIGINAL TELEGRAM

--	--	--

+RAUL WALLENBERG DIED IN 1947 AT THE LUBYANKA PRISON SUPPOSEDLY OF HEART ATTACK. THE FACT OF HIS DEATH IS, REGRETTABLY, BEYOND DOUBT.

SIMPLY NO 'FRESH EVIDENCE' CAN EMERGE ON THIS CASE,+ HE SAID."

SECUNDO.

ENLIGT VAD VI ERFARIT VAR ''DEN SVENSKE REPRESENTANTEN'' I SJAELVA VERKET EN AMERIKANSK JUDISK ORGANISATION, SOM, BLAND ANDRA FRAAGOR, AEVEN TOG UPP WALLENBERGAERENDET.

MAGNUSSON

AMBASSADEN MOSKVA KL 10.00/KWI

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

UD 363 NY utgave 1988-04 100 bl A 50 ex BCB Vbg 881040

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
ACF

KOPIA TILL:

UTR MIN
KAB SEKR
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

aa / m

20
P Z Eu'

(POL)

AMBASSADEN ROM

1989-01-19

UD STOCKHÖLM

FOER THAM POL 1 FRAAN
RASMUSSEN.

RE WALLENBERGEFTERFORSKNINGAR

FORTS

UTRIKESDEPARTEMENTET

1

RE WALLENBERGEFTERFORSKNINGAR

HBR RASMUSSEN-THAM 1989-01-19

ORDET "DEPARTEMENTSSEKRETERAREN" PÅ RAD TRE SKALL
SJÄLVFALLET UTBYTAS MOT "DEPUTERADEKAMMAREN".

HEDIN

Ärende

Wallenberg

Datum

1989-01-18

Avd

P

Grupp

2

Mål

EU'

Adress

Ambassaden MOSKVA Dnr

POL

Text

Från pol I re Wallenberg.

Pressuppgifter i SvD den 15 januari om att Sverige utfäst sig att hos Stats- och partichefen Gorbatsjov begära en ny undersökning i Wallenbergärendet för- anleder följande kommentar:

När den amerikanska kongressdelegationen träffade stats- minister Ingvar Carlsson den 13 januari 1989, frågade delegationsledare Tom Lantos statsministern om svenska regeringen avsåg att på nytt ta upp Wallenbergärendet med Moskva eller om regeringen ansåg att amerikanska regeringen borde göra det.

Statsministern erinrade om att han redan som med- arbetare till Tage Erlander haft anledning att sätta sig in i Wallenbergärendet. Själv hade han sedan han blev statsminister tagit upp frågan såväl vid sitt besök i Sovjetunionen 1986 som vid ministerrådsord- förande Ryzjkovs besök i Sverige 1988. Det svar vi under årens lopp fått från sovjetisk sida ansåg vi inte tillfredsställande. Så länge ovisshet om Raoul Wallen- bergs öde kvarstod skulle frågan också framdeles komma att tas upp i anslutning till framtida svensk- sovjetiska högnivåkontakter.

CABINET

Kopia: utr min
kabs
polch
rättsch
pressch
bitr polch
ch pol I
Tham, pol I
Olsson, pol I

Dahlgren, SB
Danielsson, SB

EXP: 89-01-18/19P

SVERIGES AMBASSAD

BUDAPEST

1989-01-18 Nr 7

Pol I, Kr V Tham, mp
1989-01-24

Kopia: Raoul Wallenberg-
föreningen, Sthlm

Utrikesdepartementet

SVERIGES AMBASSAD		
Dnr...../.....		
1989-01-20		
MA	Gr	MA
P	2	En-1

Exp: 89-01-24/
MP

Ceremoni om Raoul Wallenberg

På årsdagen av Raoul Wallenbergs försvinnande för 44 år sedan, anordnades den 17 januari 1989 - för första gången i Ungern - en stillsam ceremoni vid Wallenberggatan i Budapest. Organisatörer var det ungerska Raoul Wallenberg samfundet och det judiska kulturella samfundet.

Ca 400 personer samlades för att med tända ljus och blommor hedra Raoul Wallenberg för hans insatser i Budapest under andra världskriget. Ett kort minnestal hölls bl a av den ungerskfödde amerikanske kongressmannen Tom Lantos som denna vecka besöker Budapest. Jag representerade ambassaden.

Göran Ankarberg

**SVERIGES GENERALKONSULAT
LOS ANGELES**

1989-01-18

Pol I, Kr V Tham, mp
1989-01-24

Kopia: Raoul Wallenberg-
föreningen, Sthlm

*Exp: 89-01-24/
MP*

Departementsrådet Peter Osvald
Pol I
UD

18/001

INKOM UD		
1989-01-20		
AVD.	GR.	MAL
P	2	Eu I

Avtäckning av Wallenberg-monument i Los Angeles

(§ bil insändes separat)

Äre Peter:

Under en tid har arbete pågått i judiska kretsar i Los Angeles med att samla in pengar till ett Wallenberg-monument. I december kunde man äntligen avtäcka en stiliserad staty av Wallenberg, placerad på Raoul Wallenberg Square, som är beläget mitt i det judiskt-dominerade Fairfax-distriktet i Los Angeles.

Bakgrunden och omständigheterna framgår av de bifogade klippen. Från svensk sida talade vår förre honoräre generalkonsul Walter Danielson och undertecknad. Jag påminde om att den svenska regeringen aldrig godtagit den sovjetiska förklaringen om Wallenbergs död i fängelse och att Sverige hävdar att Wallenberg lever tills motsatsen är klart bevisad.

Detta uppmärksammades i flera av TV-kanalerna, dock inte av tidningarna.

forts.

Efter ceremonin kom en mängd personer spontant fram och berättade att de räddats av Wallenberg eller att de tillbringat en tid i Sverige sedan de räddats. De betonade både sin tacksamhet för Wallenbergs insats och sin mycket positiva inställning till Sverige.

Det sistnämnda betonades också i huvudtalet av councilman Zev Yaroslavsky, tills nyligen tippad som nästa borgmästare i Los Angeles.

Rabbi Abraham Cooper, Dean of Simon Wiesenthal Center, uttryckte mycket kritiska synpunkter på Sveriges sätt att sköta efterforskningarna. Cooper verkar konstant Sverige-kritisk -- tidigare har det gällt att utpekade naziförbrytare får bo i Sverige och att Sverige för samtal med PLO.

Generalkonsulatet, liksom enskilda sponsorer, mottog en miniatyr av statyn. Den insändes separat. Tacksam den, liksom program och kopior på klippen, vidarebefordras till Raoul Wallenbergs familj.

*Besta hälsning
Claes Jernaeus*

Claes Jernaeus

A crowd gathers in Fairfax District at unveiling of statue of Swedish diplomat Raoul Wallenberg.
LORI SHEPLER / Los Angeles Times

Statue Honors Diplomat Who Saved Jews

By HOWARDE LUME, Times Staff Writer

More than 500 people crowded onto the northeast corner of Beverly Boulevard and Fairfax Avenue to look on as John Brooks removed the white cloth covering the bronze statue of a man with an outstretched hand.

Brooks was there to honor Raoul Wallenberg, a Swedish diplomat who saved Brooks and thousands of other Hungarian Jews from the Nazis.

Praised by Speakers

Other than the politicians, community leaders and media, most who watched the unveiling of the Wallenberg memorial had gray hair and slightly stooped shoulders. Some clasped the hands of grandchildren. A man in a brown cap cupped a hand to his ear to better hear a procession of speakers say that Wallenberg was more than a hero to Jews and Swedes.

As one Holocaust survivor put it,

Wallenberg represented the best side of human nature in a time in which man behaved at his worst.

Wallenberg "doesn't need this memorial. We do," said Rabbi Paul Dubin.

During a two-month period of 1944, the Nazis killed 500,000 Hungarian Jews in a final rush to complete Hitler's genocide.

That's when Wallenberg, starting in July, 1944, stepped in to save more Jews than any other person, organization or country.

Wallenberg, the Lutheran son of a prominent Swedish banking family, rescued Jews by handing out what were essentially fake Swedish papers and by placing Jews in Swedish-controlled "safe houses."

Twenty-year-old John Brooks and his 16-year-old wife obtained two such protective passes. As a result, Brooks escaped slave labor at a steel plant near Budapest as well as the gas chambers

of Auschwitz.

After the war, Wallenberg disappeared after his arrest by Soviet officials. The Swedish government and Jewish leaders are still demanding proof that Wallenberg, who would now be 76, died in prison in 1947, as the Soviet government maintains.

Personal Crusade

Brooks, 65, a semi-retired contractor, made establishing the memorial a personal crusade. Sculptor Franco Assetto volunteered his efforts and donors contributed about \$150,000 for materials.

"The next time someone contemplates speaking out against social injustice this monument will guide them to do the right thing," said Los Angeles City Councilman Zev Yaroslavy, who helped sponsor fund-raising efforts along with James Montgomery, chairman of Great Western Financial Corp.

Statue honors the man who saved 90,000 Jews

Raoul Wallenberg praised at unveiling

By Sandra Parker
Herald Examiner staff writer

The first day of Hanukkah was marked in Los Angeles by the unveiling of a statue of Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat who saved 90,000 Hungarian Jews from the Holocaust and disappeared into a Soviet prison.

"If not for him, I would have been in a concentration camp or shot and dumped in the Danube River," said John Brooks, who escaped from Hungary 43 years ago with one of Wallenberg's forged passes. "After he saved my life, I can finally pay something back to him."

Brooks, a semi-retired general contractor, led the effort to erect a monument to his benefactor in a square named after Wallenberg at the corner of Beverly Boulevard and Fairfax Avenue. And yesterday morning, he proudly unveiled the 18-foot bronze statue at a ceremony attended by officials from Los Angeles, the Swedish Consulate, Jewish organizations and the Great Western Bank, on whose property the statue stands.

Designed without charge by Italian artist Franco Assetto, the statue depicts Wallenberg with his hand outstretched to save the doomed. On either side of the figure are steel wings that repre-

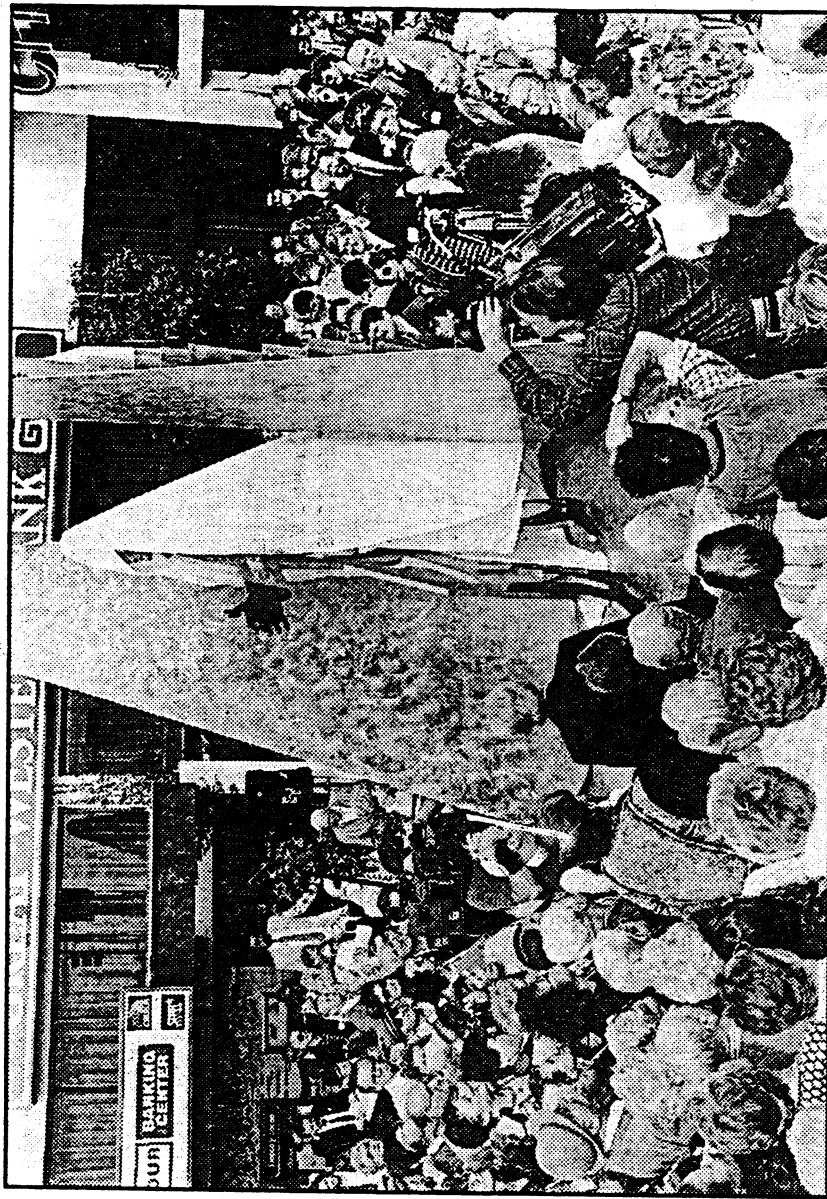
sented Wallenberg's imprisonment. "This is not a statue about Jews," said Los Angeles City Councilman Zev Yaroslavsky, who represents the Fairfax district. "It is a living reminder to the pursuit of social justice. The next time someone contemplates whether to speak out, we hope this monument will guide them to do the right thing."

In 1945 the Swedish government sent the 32-year-old Wallenberg to Budapest to save Jews targeted for death camps. Wallenberg and his assistants forged passes, set up "safe houses" to shelter refugees, and negotiated with Nazi officers. His most renowned feat was persuading a Nazi officer to refrain from blowing up a major ghetto containing 70,000 Jews.

But on Jan. 17, 1945, Wallenberg was arrested by the Soviets, who now claim he died of a heart attack two years later. For the past 40 years, however, prisoners released from Soviet jails have claimed to have seen Wallenberg.

The ceremony was interrupted briefly by a man who pushed his way to the front and shouted an indistinct slogan about Palestinian leader Yasser Arafat. He was quickly ejected by security guards.

Andrew Stevens, a Hungarian who worked with Wallenberg and now lives in Los Angeles,

Mike Sergi/Herald Examiner

Remembering Raoul Wallenberg, crowd awaits unveiling of his statue in the Fairfax district.

said the statue is not only a memorial to the Swede's work, but a reminder for future generations of the "righteousness and goodness of human nature." Those who were helped by the Swedish diplomat have not given up the hope he is still alive. "We still give money to find Raoul Wallenberg. We can never forget these kinds of people," said teary-eyed Ilona Safran, 67, a Hungarian immigrant and Holocaust survivor. "We were heartbroken when we saw this statue

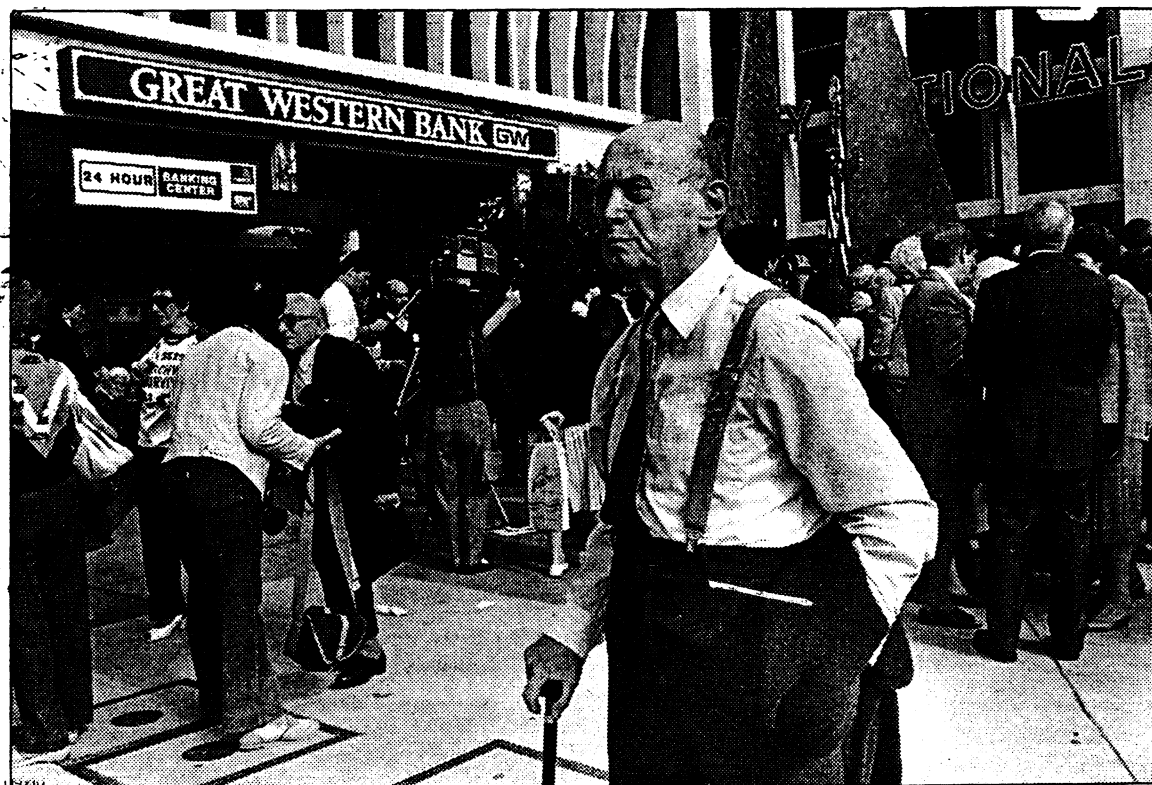
— he was such a great man."

Safran and her sister, Irene Nilsson, 72, fled to Sweden to escape the Nazis and now live in Los Angeles.

"We will come here and see Wallenberg often," Safran said. The day brought together many who reminisced about Wallenberg and the altruism he embodied.

Suzanne Zada, director of a local art gallery, recalled a moment when she and her mother were in Auschwitz. One day they

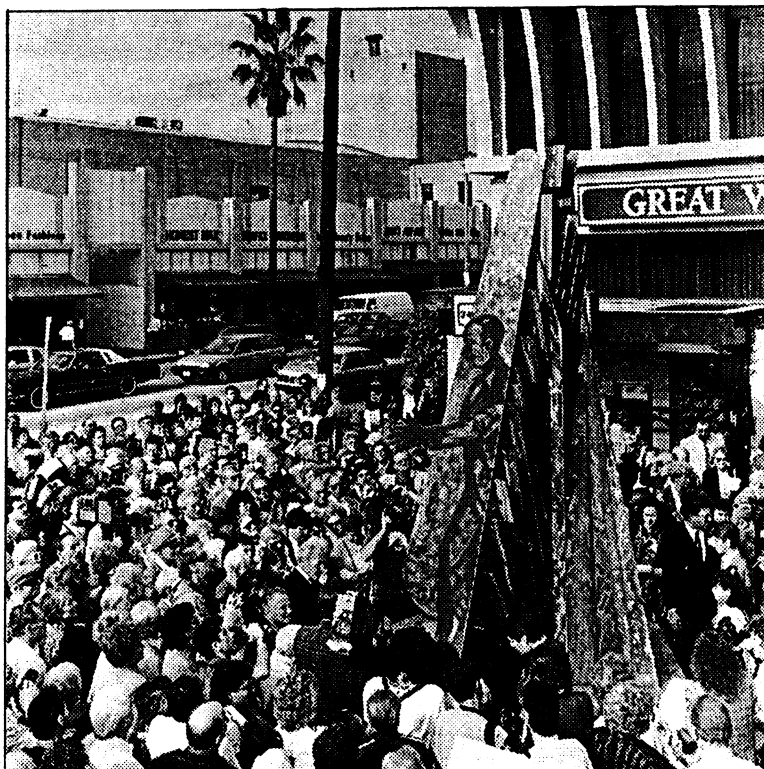
were sent to separate camps and Zada's mother, realizing she had her daughter's daily ration of bread, ran across a field patrolled by Nazis and their dogs to give her the bread. To Zada, the statue is more than a monument. "What makes self-sacrifice survive fear and self-preservation?" she asked. "This monument is a symbol. It's a symbol of a mother rushing across a field to save a child—a symbol of Raoul Wallenberg rushing to rescue all of us."

Honoring a War Hero

More than 500 people crowded the corner of Beverly Boulevard and Fairfax Avenue to honor Raoul Wallenberg, a Swedish diplomat who saved thousands of Hungarian Jews from the Nazis during World War II. Bovert Devay watched the unveiling of the 18-foot bronze statue of Wallenberg, while Aron Wolf blew a shofar, a ram's horn, in celebration.

Photos by SANDRA TATUM
Los Angeles Times

Sunday, November 13, 1988

Statue of Anti-Nazi Hero Rises in Square

By MATHIS CHAZANOV,
Times Staff Writer

A statue honoring the Swedish envoy who saved thousands of lives during the Nazi occupation of Hungary is spreading its wings over Raoul Wallenberg Square despite initial objections from a municipal art expert.

Now being installed outside a bank branch at one end of the Fairfax Avenue business district, the statue "in no way captures the spirit of what Mr. Wallenberg accomplished," said Scott Canty, curator of the Permanent City Art Collection of the city of Los Angeles.

In a report submitted earlier this year, Canty said that the design by Italian artist Franco Assetto "reminds me of a winged messenger from the financial district, descended to dispense financial advice to the masses."

But his objections were overridden by the city's Cultural Affairs Commission, and Canty himself now says: "We should wait and see what it looks like."

Dedication of the 18-foot statue is scheduled for Dec. 4 at 11 a.m.

Private Donations

Fashioned as the bronze silhouette of a man reaching out from two stainless steel wings, the statue was paid for by private donations and donated to the city.

It will be displayed on a plaza in front of the Great Western Bank branch at the northeast corner of Fairfax Avenue and Bever-

Minister-

Conn Sees Link Betw
Life in Religion, Poli

By TRACY WILKINSON,
Times Staff Writer

By the time church was over, Jo Conn's congregation had planned a vigil against the AIDS initiative

plaza in front of the Great Western Bank branch at the northeast corner of Fairfax Avenue and Beverly Boulevard, an intersection that was named Raoul Wallenberg Square by the Los Angeles City Council two years ago.

It was at the dedication ceremony for a Wallenberg Square sign in September, 1986, that Hungarian Jews now living in Los Angeles announced their campaign to erect a plaque or bust in his honor.

"I'm alive and a few other survivors are alive," said John Brooks, a Budapest survivor and semi-retired contractor who headed the tribute effort. "If we can leave something for our children and grandchildren, that's why we're doing this. So they'll know that their lives were dependent on him [Wallenberg]."

Brooks turned to art dealer Suzanne W. Zada to find a designer for the project.

Please see ART, Page 4

By the time church was over, James Conn's congregation had planned a vigil against the AIDS initiatives, announced a fund-raising fast for a human rights organization and offered spiritual uplifting to the Hopi Indian tribe.

This was a typical Sunday at the Church in Ocean Park, a progressive, non-traditional United Methodist Church where Conn, the retiring mayor of Santa Monica, presides.

Preside might be a formal word for a church short on formalities.

Simple Surroundings

Worshippers sit in theater chairs facing each other and the minister delivers his message from a stool. Old spirituals are sung a cappella, led by a woman with a gray ponytail in baggy pants who snaps her fingers to the beat. There are no altars, no pews, no organs.

Those in attendance readily join in as the minister speaks, sharing their feelings and impressions. They sip Celestial Seasonings herb tea and break homemade bread at the end of the service.

Finally, the entire congregation holds hands in a wide circle, giving praise, thanks and mutual support.

Conn, dressed in a red pullover, argyle socks and loafers, seems relaxed in the

ART: Statue Honors Swede Who Saved Jews

Continued from Page 1
ect.

"I was one of the people he [Wallenberg] did not save," said Zada, an art dealer who was deported from her village in rural Hungary to the Auschwitz death camp as a girl. "But I was indebted to the Swedes because after the concentration camps I ended up in Sweden. In my case it saved my life because I would have died of starvation in another week."

When she heard of the Wallenberg tribute, "I became excited because he was a symbol of everything that was good in that time of inhumanity," Zada said.

Deciding that a plaque was insufficient, she recruited Assetto, an artist who launched his career with a pioneering show that included a display of cast-bronze bread loaves in 1953. Among other works, Assetto designed the gaunt figures in reinforced concrete that depict the Stations of the Cross at St. Basil's Roman Catholic Church in the mid-Wilshire district of Los Angeles.

"Most of my clients are painters, but only Assetto is a sculptor," she said. "He had never heard of Wallenberg, but I told him about what the Swedes had done for me and what Wallenberg had done ... and three or four days later he came back with this incredible idea ... to symbolize him as an angel of mercy, and at the same time the wings had bars on them to show that he was also imprisoned."

Another Assetto fan is Adolfo V. Nodal, general manager of the city's Cultural Affairs Department, who worked with the artist on a statue of a giant red piece of candy that can be seen on the north side of MacArthur Park.

"I've always had a lot of respect for him and his work," Nodal said, noting that Canty's original assessment was based on a photograph of a preliminary scale model.

Work's 'Physicality'

"I think very much that when the piece is up and the physicality of the piece is there, it'll translate into something a lot more than when Scott [Canty] looked at it, and I'm sure Scott feels the same way," he said.

Brooks, too, pronounced himself satisfied with the final design. While the wings are already in place on their stainless steel base, the burnished bronze outline of the man himself is getting its final polish in a shop in Burbank.

"It's like a silhouette or a shadow of a human figure. He represents not a human figure but his spirit," Brooks said. "His face resembles Wallenberg stepping forward and stretching out his hand. We called

him the angel of mercy, and these are the wings he took us under."

Working with professional fundraiser Jane Fantel, Brooks and other survivors raised \$135,000 from about 350 donors to cover the cost of producing and installing the statue. Assetto did not charge for the design.

"It wasn't a difficult project to raise funds for, because people were so emotional about it," Fantel said. Gifts ranged from \$10 to \$10,000, she said.

Donors of \$1,000 and up will be listed on the base of the statue along with Councilman Zev Yaroslavsky, who represents the area and whose efforts helped move the project through the city bureaucracy.

'It's Wonderful'

"We think that it's wonderful that the city of Los Angeles and the people of Los Angeles wish to honor one of the truly extraordinary heroes, I think, of this century," said Rachel Ostreicher Haspel, president of the Raoul Wallenberg Committee of the United States, based in New York.

"There have been so many people in our century who have taken 100,000 lives but so few that have 100,000 souls to their credit," she said.

Wallenberg, scion of a Swedish Lutheran banking family and a University of Michigan-trained architect, would be 76 years old if he is still alive.

He was sent to Hungary in July, 1944, to try to save the last major Jewish community that had not been exterminated by the Nazis. Although he was an official diplomat assigned to the Swedish legation in Budapest, his operation was largely financed by the War Refugee Board of the United States.

Acting under the eyes of Nazi troops and Hungary's own Arrow Cross Fascists, Wallenberg issued documents claiming protection by Sweden and other neutral countries for more than 20,000 Jews who were destined for the death camps.

He is also credited with saving another 70,000 lives by persuading a German officer not to demolish the Budapest ghetto.

The man himself met an uncertain fate, vanishing shortly after the Soviet army reached Budapest in 1945. Soviet spokesmen have said that he was arrested and that he died of a heart attack in a Moscow prison in July, 1947, but former prisoners have reported seeing Wallenberg or someone like him as recently as 1986.

"I love the fact that the city of Los Angeles made it very clear that it was done to honor him, not to

memorialize him," said Haspel of the Wallenberg Committee.

She said that there are parks, streets and plaques honoring Wallenberg in several American cities but that the Los Angeles project would be the first statue.

"There's a psychologically important message that comes from this project, and that is courage," said Sharon Butler, Great Western Bank's vice president and director

for community development. "How important it is to have it and use it and exercise it."

Great Western also displays a larger-than-life statue of the actor John Wayne on a horse outside its headquarters building in Beverly Hills, but bank officers said that was a coincidence.

"We don't intend for this to be a pattern, but this was something we wanted to be part of," Butler said.

STOP! The Dream KITCHEN

To Fit Your Budget

FREE DESIGN & PLANNING

Visit Our Showroom
Weekdays 8:30 a.m. - 5 p.m.
Sat. & Sun. 10am-3pm

CALL FOR FREE ESTIMATE:
(818) 764-5000
(213) 273-9919

FELDCO KITCHEN CABINETS

7230 BELLAIR AVENUE • NORTH HOLLYWOOD
1/2 block north of Sherman Way, between Whitsett & Coldwater

- Refacing existing cabinets, wood or formica—new doors.
- European look.
- Custom made cabinets, wood or formica—custom stain.
- Counters: Formica, tile, corian.
- Plumbing & electrical available.

Send Insurance Cont. #647388

2nd ANNIVERSARY SALE

STOREWIDE

- 100% WOOL SUITS **\$99-\$195**
European New Fall Fashions
Retail up to \$475
- ITALIAN SWEATERS **\$25⁹⁵**
Retail up to \$75
- Entire Inventory of SHOES **20-30% OFF**
On sale as low as \$10
Discounted Prices
- DRESS & CASUAL SHIRTS **\$5-\$9⁹⁵**
Adolfo, Pierre Balmain, & More
Retail up to \$45
- LEATHER JACKETS **20% OFF**
Discounted Prices
- WOOL/SILK SPORTCOATS **\$95**
Made in Italy
Retail up to \$250
- AND MUCH MORE!

GUARANTEED LOWEST PRICES ON QUALITY MEN'S FASHIONS
NEW SHIPMENTS ARRIVING DAILY

Alfredo Delarosa

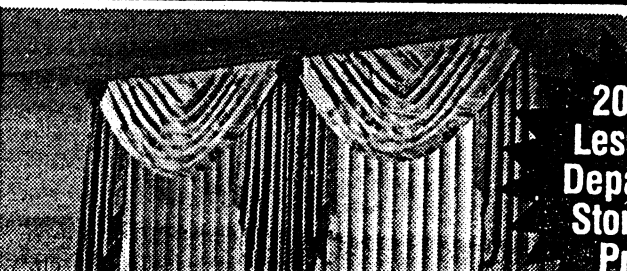
OPEN 7 DAYS
MON-SAT 10AM-7PM
SUN 11AM-6PM
(213) 477-8040

1730 So. Sepulveda
W.L.A.
(Just South of Santa Monica)

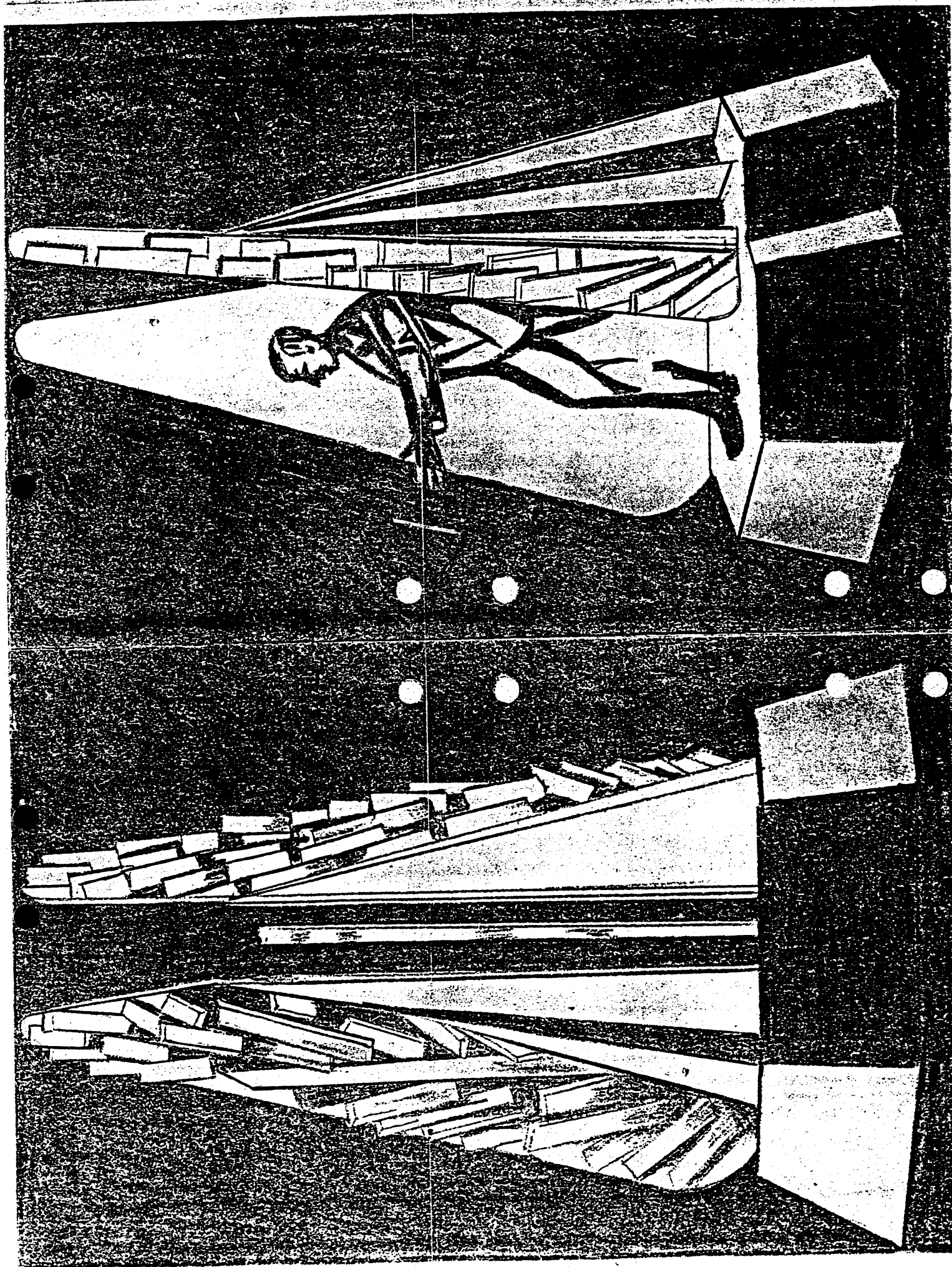
Holiday Home Protection Special

Save BIG on Windows

20% Less Depa Stor Pr

RAOUL WALLENBERG

RAOUL WALLENBERG FUND
of the Jewish Community Foundation

UNVEILING CEREMONY

P R O G R A M

Swedish diplomat Raoul Wallenberg, the angel of rescue, went to Budapest in 1944 to save the remaining Jews of Hungary from the gas chambers of Auschwitz.

He issued thousands of protective passes, set up safe houses and brought back the persecuted from the deportation trains and death marches. In the final hours of the siege of Budapest, he prevented the Nazis from blowing up the ghetto with its 70,000 Jewish inhabitants.

When you see others persecuted, remember Wallenberg! His brave and selfless actions were above race, religion and nationality. His humanity in the sea of inhumanity should be a reminder that one man can make a difference.

Wallenberg is an inspiration for present and future generations, because he represents the best in all of us.

Welcome JAMES F. MONTGOMERY
Chairman of the Board
Great Western Financial Corporation

Introductions ZEV YAROSLAVSKY
Los Angeles City Councilman
5th District

The Artist FRANCO ASSETTO

Unveiling JOHN, JASON & JOCELYN BROOKS

Closing Remarks JAMES F. MONTGOMERY

Sunday, December 4, 1988
RAOUL WALLENBERG SQUARE
Los Angeles, California

*As a patron to the Raoul Wallenberg Monument,
your presence is requested
at a private reception hosted by
Great Western Bank.*

*At that time, you will be honored
for your special contribution.*

SUNDAY, DECEMBER 4, 1988

10:00 A.M.

GREAT WESTERN BANK LOBBY

N.E. corner of Beverly Boulevard & Fairfax Avenue

PARKING: Valet parking at Great Western Bank
Fairfax entrance.

R.S.V.P. Fantel & Associates, 213 969-0396

RAOUL WALLENBERG

Swedish diplomat Raoul Wallenberg, the angel of rescue, went to Budapest in 1944 to save the remaining Jews of Hungary from the gas chambers of Auschwitz.

He issued thousands of protective passes, set up safe houses and brought back the persecuted from the deportation trains and death marches. In the final hours of the siege of Budapest, he prevented the Nazis from blowing up the ghetto with its 70,000 Jewish inhabitants.

When you see others persecuted, remember Wallenberg! His brave and selfless actions were above race, religion and nationality. His humanity in the sea of inhumanity should be a reminder that one man can make a difference.

Wallenberg is an inspiration for present and future generations, because he represents the best in all of us.

The Honorable
ZEV YAROSLAVSKY
Los Angeles City Councilman

and
JAMES F. MONTGOMERY
Chairman of the Board
Great Western Financial Corporation

and
RAOUL WALLENBERG FUND
OF THE JEWISH COMMUNITY FOUNDATION

*cordially invite you
to attend*

the unveiling of the

RAOUL WALLENBERG MONUMENT

created by the great Italian artist

FRANCO ASSETTO

SUNDAY, DECEMBER 4, 1988

Raoul Wallenberg Square

N.E. Corner of Beverly Boulevard & Fairfax Avenue
11:00 A.M.

PARKING: Courtesy of CBS Television City

CBS Employee Parking
Enter lot on Genesee Ave. (1 block east
of Fairfax Ave., south of Beverly Blvd.)

TH 12/4/88

1989-01-19

Pol I, Kr V Tham, mp
1989-01-31

Hbr Tham - tit

Kanslirådet
Vollrath Tham
Pol I

Utrikesdepartementet

Exp: 89-01-31

HEMLIG enl. SekrL 2:1

19/001

INKOM UD		
1989-01-20		
AVD.	GR.	MAL
P	2	Eu I

Efterforskningar, Raoul Wallenberg
Hbr Rasmusson-Tham 1988-09-26

Broder,

Antonio Rubbi i PCI:s utrikessekreterariat föreslog mig alltså att tala med chefen för Gramsciinstitutet, till-
lika ledamoten av ~~departementssekreteraren~~ Giuseppe Vacca
Jag besökte Vacca 1988-01-17. Han hade den 17 november
1988 skrivit till institutet för Marxism-Leninism i
Moskva och dels angivit den italienska internationella
riktningen i arkiv-forskningen (däribland Wallenberg),
dels föreslagit ett arkivforskarutbyte i vardera rikt-
ningen om 3 forskare i vardera 20 dagar. Svaret hade
just kommit till sovjetiska Romambassaden; Vacca hade
det ej ännu. Han lovade ringa mig. Vacca betonade att
hans institut och PCI hade samma intresse som Sverige
i Wallenbergs öde.

+ 1 deputerade kammarer

..2/.

Vaccas institut sysslar bl.a. med den italienska och internationella kommunismens historia och mera dagsaktuella problem såsom aspekter av Gorbatjovs perestrojka. Det är bara ett av många forskningsinstitut inom vänstern. I mars går en konferens av stapeln i Berlin för likasinnade institut. Vacca ville ha kontakt med arbetarrörelsens arkiv, som han endast kände till. Kan Du skicka något material på engelska? Kanske kan Berlinkonferensen användas för arbetskontakt också avseende Wallenbergforskningen?

Stefan L. L. L.

Rasmus Rasmusson
Rasmus Rasmusson

UM

1989-02-06

Utr min kansli, ca
Handl: Kr Tham, Pol I
Skr tit
u / S Andersson

Sven Andersson

Ink. Utr.min.

P01

26 - 25/022

1989 01 26

4

02 Eu I

Det gäller Vallenberg,
har ingen tänkt på att 1947 som Ryssarna
säger att han dog då dog väl en annan
fånge och Vallenberg tog den fånges kläder
och namn, därför vet inte Ryssarna av att
han lever, säg detta åt dom, han har bytt
identitet.

Sven du är duktig och fin du har övertagit
Olofs roll att ordna fred i en sönderig värld,
men Judarna är ju värre nu än Hitler var,
dom måste lämna all okuperad mark till
Palästina Araber.

Med Vänlig hälsning från en
gammal Socialdemokrat.

Hertha Mävelius

Hantverksгат 6

28800 Vinslöv

SVERIGES AMBASSAD
BRYSSEL

Överlämnas för kännedom **av**
UTRIKESDEPARTEMENTET
POL. I

1989-01-27
V. THAM
[Signature]

Nr 16

P 2

Bevåranke åtgärd på delgivningslista

89-01-27

a + b i handom

för Nina Lagergren,

vid hennes besök

hos polischefen **Örn**

UTRIKESDEPARTEMENTET

UTRIKESDEP
[Signature]

1989-01-27

Pol

P 2 Eu I

Raoul Wallenberg-manifestation

Skr 220 1988-12-07

(3 bil)

Den i ovanciterade skrivelse bebådade Raoul Wallenberg-manifestationen ägde rum här den 19 dennes och visade sig få en mycket betydande uppslutning. Inbjudan utsändes gemensamt av utrikesminister Tindemans och Belgiens Raoul Wallenberg-kommitté under ordförandeskap av den belgiska advokaten Madame Simone Lucki. Utrikesministeriets stora konferenssal hade ställts till förfogande, och efteråt hölls en större mottagning i utrikesministeriet med Tindemans som värd.

Kungahuset representerades av arvprins Philippe och bland övriga gäster må nämnas den belgiska senatens talman och den f d premiär- och finansministern, blivande utrikesministern Mark Eyskens samt förre vice premiär- och justitieministern Jean Gol. Bland de tillstådesvarande diplomaterna märktes sovjetiske ambassadören Bogdanov. Den svenska Wallenberg-kommittén representerades av professor Guy von Dardel, som i närvaro av representanter för hela den belgiska universitetsvärlden mottog insignierna för

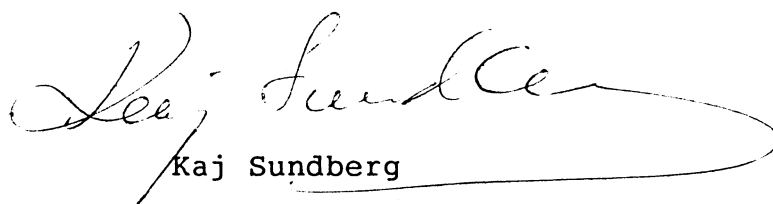
det hedersdoktorat som Wallenberg tilldelades av "La Faculté Universitaire de Théologie Protestante de Bruxelles". En hyllningsadress undertecknad av ordförandena för universitetssammanslutningarna på båda sidor om språkgränsen upplästes.

I utrikesminister Tindemans anförande erinrades bl a om att flera representanter vid ESK-konferensen i Wien tagit upp Wallenberg-fallet och begärt att ytterligare undersökningar skulle företas för att skapa klarhet. Vidare hänvisades till att Sovjets representant där meddelat att ytterligare utredningar påginge, och att närmare informationer som kunde framkomma därvid omedelbart skulle tillkännages. Tindemans hade givit instruktion om att de belgiska representanterna skulle hålla sig underriktade om hur dessa sovjetiska undersökningar framskred.

Manifestationen uppmärksammades med inslag i de två belgiska televisionskanalerna, ävensom av den luxemburgiska sändaren RTL.

Före manifestationen hade bl a Belgiens största franskspråkiga tidning, Le Soir, en halvsidartikkel om Raoul Wallenbergs liv och gärning. Artiklar om manifestationen förekom sedan också i flamländsk press.

Jag bifogar ur det material som utdelades vid en presskonferens i förväg, som hölls i utrikesministeriets internationella presscenter, en lista
 ./.
 ./.
 ./.
 över högtidstalarna, ävensom texten till Tindemans anförande. Jag bilägger likaledes texten till mitt eget anförande vid ceremonien.

 Kaj Sundberg

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ FAX ☒ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

Pol. 1 89-02-01 V. Thana / mp

Godkännes

Ordningsnummer/Nr eller namn

Betyg 16 A 89-01-27

Anslutande

Raoul Wallenberg-maniestater

☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

☐ utan bil☒ jämte samt bil☐ jämte bil nr☐ jämte bil där så angivits☐ bil kan lånas på UD tel:

Bil		Bil		Bil		Bil
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Europainstitutet
☐ Regeringen	21 ex	☐ U-enh A		☐ SAREC		☐ Svenska FN-förbundet
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ IMPOD		☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsrådsberedningen		☐ I-enh Fi		☐ Swedfund		☐ Bankföreningen
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fö		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Exportr
☐ Chef I		☐ I-sekr I		☐ Sv kyrkans mission		☐ Industriförb
☐ Statsrådet		☐ IAEA-del I		☐ IVA		☐ Grossistförb
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ STU		☐ Sthlms Handelsk 2 ex
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ LO
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftinsp		☐ AIC
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa-rådsdel	53 ex	☐ SSLP, Fö		☐ Statens strålskyddsinst		☐ TCO
☐ Utrikesnämnden	21 ex	☐ ÖB		☐ Televerket		☐ SIF
☐ Utrutsk	37 ex	☐ Ch Fst/Op 1		☐ Statens rymddeleg		☐ SACO/SR
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Invandrarverket 2 ex		☐ SAF
☐ Utrutsk kanslichef		☐ Arméstaben FN-avd		☐ Forskningsberedningen		☐ Röda Korset
☐ Förutsk kanslichef		☐ Stabsch MHS		☐ Miljöförhållningsberedningen		☒ H. Solberg, S. B.
☐ Riksdagsman		☐ FOA 2 ex		☐ I-sekr Naturvårdsverk		
☐ Riksdagsman		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud		
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del		
☐ Riksdagsman		☐ KK 5 ex		☐ Svenska institutet		
☐ Statssekr Fö		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst		
☐ Statssekr		☐ RPS		☐ Latinamerikainst		
☐ Statssekr		☐ SIDA		☐ Utrikespol institutet		

☐ Större beskickningar FN-representationen	/ 6 ex	☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Peking	☐ Washington 2 ex	☐ FN-repr			
		☐ London	☐ Paris	☐ Tokyo					
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik				
	/	☐ Belgrad	☒ Budapest	☐ Leningrad Gk	☐ Sofia				
☐ Övriga Östeuropa	6 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Prag	☐ Warszawa				
	/	☐ Ankara	☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del	☐ Paris-del		
☐ Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Athen	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom	☐ Genève-del	☐ Strasbourg-repr		
		☐ Berlin Gk	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien	☐ Nedr-del Genève	☒ ESK-del Wien		
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Tripoli			
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Muscat	☐ Tel Aviv			
☐ Mellanöstern	9 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Kuwait	☐ Riyadh				
		☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang	☐ Teheran		
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Jakarta	☐ New Delhi	☐ Seoul	☐ Vientiane		
		☐ Colombo	☐ Hongkong Gk	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom	☐ Singapore	☐ Wellington		
☐ Övriga Afrika	14 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos	☐ Lusaka	☐ Monrovia		
		☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda	☐ Maputo	☐ Nairobi		
		☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima	☐ Maseru	☐ Pretoria		
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua	☐ Mexico	☐ Quito		
		☐ Barcelona	☐ Hamburg	☐ Los Angeles	☐ Montreal	☐ Montevideo	☐ Santiago		
☐ Vissa lönade konsulat	16 ex	☐ Chicago	☐ Istanbul	☐ Mariehamn	☐ München	☐ Rio de Janeiro	☐ Vancouver		
		☐ Frankfurt	☐ Jeddah	☐ Minneapolis	☐ New York Gk	☐ Sydney			
						☐ Szczecin			

☒ Utrikesministern	Bil	☐ Chef Pol 1-6	Bil	☐ Verksamhetsplan	Bil	☐ Exp-chefen UDH	Bil	☐ Chef NGO	Bil
☐ Biståndsministern		☒ Chef Pol 1, 2		☐ Inspektören		☐ Chef UDH		☒ ESK-gruppen	
☐ Utrikeshandelsmin		☐ KSA		☐ Chef protokollet		☐ Förhandlingsgruppen		☒ Zernick, M. 2	
☒ Kabinettssekr		☐ Chef Rattsavd		☒ Chef press- o inf enh		☐ Koordinatorerna			
☐ UM:s inf sekr		☐ Folkråtsrådgivare		☒ Chef pressbyrån		☐ KMI			
☐ Kansliråd UM:s kansli		☐ Chef R		☐ Chef inf byrån		☐ UDH 6 Transp			
☐ Dep sekr UM:s kansli		☐ Expeditionschefen		☐ Chef SSB		☐ Statssekr int U-samarb			
☐ Chef Pol avd		☐ Chef A:1		☐ Rapportoversikten		☐ Chef U			
☐ Bitr. Chef Pol avd		☐ Chef A:2		☐ Statssekr UDH		☐ Regeringspärmen		☐ Åter enh	ex

Antal ex skr 12 2 12 12 490203 49 89/02-03 52

Distribuerad den 89/02-03 52

Atg postexp 12 2 12 12 490203 49 89/02-03 52

luf-post 12 2 12 12 490203 49 89/02-03 52

ALLOCUTION DE MONSIEUR
LEO TINDEMANS,
MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES,
A L'OCCASION DE LA MANIFESTATION D'HOMMAGE
POUR RAOUL WALLENBERG.

BRUXELLES, LE 19 JANVIER 1989.

EMBARGO 18 H

EXCELLENCES,
MESDAMES,
MESSIEURS,

PERMETTEZ MOI TOUT D'ABORD DE SALUER LA PRÉSENCE PARM
NOUS DE SON ALTESSE ROYALE, LE PRINCE PHILIPPE.

C'EST UN GRAND HONNEUR POUR MOI D'ÊTRE AMENÉ À PRENDRE LA
PAROLE À L'OCCASION DE CETTE MANIFESTATION D'HOMMAGE
ORGANISÉE PAR LE COMITÉ BELGE POUR RAOUL WALLENBERG.

EN EFFET, L'ASSOCIATION DONT VOUS FAITES PARTIE S'EST
ATTACHÉE À UNE NOBLE CAUSE, CELLE D'UN AUTHENTIQUE HÉROS.
COMMENT QUALIFIER AUTREMENT CET HOMME QUI A RÉUSSI, AU
PERIL DE SA VIE, À SAUVER PLUSIEURS DIZAINES DE MILLIERS DE
PERSONNES QUI, SANS LUI, N'AURAIENT SANS DOUTE PAS SURVÉCU
AUX TERRIBLES MÉCANISMES D'ÉLIMINATION QUI S'ÉTAIENT MIS EN
MARCHÉ DURANT LA SECONDE GUERRE MONDIALE.

SI SON INLASSABLE ACTIVITÉ EN FAVEUR DES DROITS DE L'HOMME
EN AVAIT FAIT UN HÉROS, LES CIRCONSTANCES DE SA DISPARITION
ET LE MYSTÈRE QUI ENTOURENT SON DESTIN EN ONT FAIT UN
SYMBOLE. SYMBOLE NON SEULEMENT DES DÉFENSEURS DE LA

LIBERTÉ FACE AUX ACTIVITÉS DE RÉGIMES QUI S'Y OPPOSAIENT DURANT LA SECONDE GUERRE MONDIALE, MAIS SYMBOLE GÉNÉRAL DES DÉFENSEURS DES DROITS DE L'HOMME FACE À TOUS LES TOTALITARISMES. À CE TITRE, IL PEUT ÊTRE COMPARÉ AUX PLUS GRANDES FIGURES DE TOUS LES TEMPS, QUI ONT DÉFENDU LE DROIT À LA JUSTICE, LA LIBERTÉ ET L'ÉGALITÉ, PARFOIS AU PÉRIL DE LEUR VIE.

LE MONDE, D'AILLEURS, NE S'Y EST PAS TROMPÉ : DÈS SA DISPARITION, SON GOUVERNEMENT D'ABORD, PUIS D'AUTRES, PUIS DE NOMBREUSES PERSONNES SE REGROUPANT EN ASSOCIATIONS, SE SONT ENQUIS DE SON SORT, NE POUVANT ADMETTRE QUE QUELQU'UN

QUI S'ÉTAIT TELLEMENT DÉVOUÉ À UNE SI NOBLE CAUSE, PÛT, POUR DES MOTIFS POLITIQUES INCOMPRÉHENSIBLES, ÊTRE ÉLIMINÉ. C'EST À LA RECHERCHE DE LA VÉRITÉ SUR SON SORT, DEPUIS 44 ANS MAINTENANT, QUE DES ASSOCIATIONS COMME LA VÔTRE SE CONSACRENT. JE SAIS, COMME VOUS, QUE BEAUCOUP D'INFORMATIONS CONTRADICTOIRES ONT CIRCULÉ À SON PROPOS; MAIS QUELQUE SOIT LE DESTIN, QUI LUI A ÉTÉ RÉSERVÉ, JE SAIS QUE TOUS CEUX QUI SONT ATTACHÉS À LA LIBERTÉ ET À LA JUSTICE ONT LE DROIT DE CONNAÎTRE LA VÉRITÉ SUR SON SORT.

JE VOUS FÉLICITE POUR VOTRE INLIASSABLE ACTION EN FAVEUR DE RAOUL WALLENBERG ET VOUS ASSURE DE TOUT MON APPUI DANS VOS

5

RECHERCHES. PUIS-JE, À CET ÉGARD, VOUS RAPPELER QUE, LORS D'UNE RÉUNION RÉCENTE DE LA CONFÉRENCE DE SÉCURITÉ ET DE COOPÉRATION EN EUROPE QUI VIENT DE SE TERMINER À VIENNE, PLUSIEURS REPRÉSENTANTS DE PAYS OCCIDENTAUX SONT INTERVENUS DEMANDANT UNE ENQUÊTE APPROFONDIE SUR LE SORT DE RAOUL WALLENBERG ET DEMANDANT ÉGALEMENT QUE LA LUMIÈRE SOIT FAITE SUR SA DISPARITION EN JANVIER 1945. L'AMBASSADEUR D'UNION SOVIÉTIQUE À LA CONFÉRENCE A RÉPONDU, À CES DEMANDES OCCIDENTALES, QUE DE NOUVELLES ENQUÊTES ÉTAIENT EN COURS EN U.R.S.S. ET QU'AUSSITÔT QUE SES AUTORITÉS AURAIENT DES INFORMATIONS PLUS PRÉCISES, ELLES N'HÉSITERAIENT PAS À LES COMMUNIQUER. IL A RECONNU, LUI AUSSI, QUE RAOUL WALLENBERG

6

ÉTAIT, AUX YEUX DES SOVIÉTIQUES UN ÊTRE NOBLE QUI A TRAVAILLÉ POUR LES LIBERTÉS FONDAMENTALES ET LA DIGNITÉ DE LA PERSONNALITÉ, UN DES THÈMES PRINCIPAUX DE LA CONFÉRENCE

J'AJOUTERAI QUE, POUR MA PART, J'AI CHARGÉ MES REPRÉSENTANTS DE S'ENQUÉRIR DE L'ÉTAT D'AVANCEMENT DES NOUVELLES ENQUÊTES AUXQUELLES IL A ÉTÉ FAIT ALLUSION.

JE FORMULE L'ESPOIR, MESDAMES, MESSIEURS, QUE LE PROCESSUS QUI A ÉTÉ ENTAMÉ EN 1975, APRÈS L'ADOPTION DE L'ACTE FINAL D'HELSINKI, ET QUI SE POURSUIT LENTEMENT PUISSE PARVENIR FINALEMENT AUX RÉSULTATS QUE NOUS EN ATTENDONS : LE RESPECT

7
DE LA LIBERTÉ , DE LA JUSTICE, DES DROITS INDIVIDUELS, POUR
QUE NOUS PUISSIONS ESPÉRER, ENFIN, ENTRER DANS UNE ÈRE OÙ
IL NE SERAIT PLUS JAMAIS POSSIBLE QU'EXISTE UNE AFFAIRE
WALLENBERG.

Discours de l'Ambassadeur de Suède, Monsieur
Kaj Sundberg, à l'occasion de la Séance
Académique d'Hommage à Raoul Wallenberg, Palais
d'Egmont, Bruxelles le 19 janvier 1989

Tout d'abord permettez moi d'exprimer ma
gratitude d'avoir l'occasion d'assister à cette
"Séance Académique d'Hommage à Raoul Wallenberg"
organisée sous les auspices conjoints de Son
Excellence le Ministre des Relations Extérieures
Monsieur Tindemans, et du Comité belge pour
Raoul Wallenberg, sous la présidence de Madame
Lucki.

C'est avec beaucoup de satisfaction que mon
Gouvernement a appris l'intention d'arranger
cette cérémonie d'hommage public à Raoul
Wallenberg et le grand honneur que rendent
maintenant les universités belges, et notamment

la Faculté universitaire de Théologie protestante de Bruxelles, en conférant le titre de Docteur Honoris causa à notre illustre compatriote. Cette démarche est un signe d'honneur de la part du monde académique belge entier qui, à plusieurs égards, est sans précédent.

A travers le monde entier, dans tous les pays membres des Nations Unies, nous venons justement de commémorer le 40ième anniversaire de la Déclaration Universelle des Droits de l'homme, instrument normatif pour la conduite de l'homme envers l'homme. Il est sans doute bien fondé qu'un homme comme Raoul Wallenberg, éminent promoteur des droits de l'homme les plus fondamentaux - du droit à la vie et à l'intégrité et de la dignité humaine - soit honoré dans ce contexte d'une année consacrée à la protection de ces valeurs. Le but de l'oeuvre

de Raoul Wallenberg, pour lequel il luttait
inébranlablement et pour lequel il a tant
sacrifié, fut comme le Cantique des Cantiques
pour la justice. C'est une oeuvre qui d'une
manière tout à fait extraordinaire a engagé les
hommes dans le monde entier.

Non seulement son oeuvre mais aussi son propre
destin surgissent partout pour les hommes comme
un symbole de la lutte pour la protection des
droits de l'homme les plus sacrés. Surtout quand
il s'agit d'une personne qui a sauvé la vie de
l'anéantissement à tant de milliers de
prochains, il devient de plus en plus impossible
d'accepter un tel sort. Le gouvernement et le
peuple suédois ne cesseront de poursuivre les
efforts en faveur de Raoul Wallenberg et dans
l'intérêt de l'établissement de la vérité de son
sort.

Les derniers mots qu'il adressa à ses collègues de l'ambassade quand il déclara son intention de traverser encore une fois le chaos du champs de bataille à Budapest afin de rester auprès de ses protégés, caractérisent dans toute leurs simplicité la personnalité de Raoul Wallenberg. Il disait:

"Je n'ai pas d'autres choix. Je me suis chargé de cette tâche et je ne pourrais jamais retourner à Stockholm sans être convaincu que j'ai tout fait qui est au pouvoir des hommes pour sauver autant d'êtres humaines que possible".

Il n'a pas été permis à Raoul Wallenberg de rentrer à Stockholm. Mais sa mission héroïque continue à nous inspirer, et sa personnalité à nous engager, dont témoigne cette magnifique et émouvante cérémonie belge ici à Bruxelles au coeur de l'Europe.

1.0

Enfin, au nom de mon Gouvernement, je tiens à
remercier profondément Son Excellence Monsieur
Tindemans de son intérêt et de son appui pour cette
cause ainsi que Madame Lucki et ses collègues pour
tous les efforts inlassables.

La Libre Belgique, le 18/1/1989.

L'énigme Wallenberg reste entière

*Les universités belges rendent hommage
au champion des droits de l'homme*

Il existe des hommes pour qui le sens de la démocratie et de l'égalité des peuples passe bien au-devant des intérêts personnels. Raoul Wallenberg fait partie de ceux-là.

Issu d'une famille de notables suédois, il devient diplomate à l'aube de la Seconde Guerre mondiale. Mandaté par son gouvernement à Budapest, il entame un énergique combat contre le nazisme et ses atrocités. Il conçoit les « passeports de protection » qui permettront à des milliers de juifs d'échapper à la déportation. Il cache ceux-ci dans des maisons, s'entoure d'une véritable équipe de jeunes juifs chargés de libérer leurs concitoyens, il se bat et crie son indignation sur les quais des trains en partance pour les camps.

CROISADE. Wallenberg aurait sauvé de la sorte près de 100.000 personnes. Il est arrêté le 17 janvier 1945 par l'Armée rouge au moment de la li-

bération de Budapest. Il a 32 ans. Dans les années qui vont suivre et jusqu'à ce jour, les autorités soviétiques s'enferment dans un labyrinthe fait de mutisme et de contradictions.

ESPOIR. Selon Kenne Fant, un écrivain suédois, Raoul Wallenberg serait encore en vie, on l'aurait aperçu dans une clinique d'un camps de prisonniers en Sibérie, en décembre 1986.

Le mystère persiste mais partout dans le monde, les gens s'indignent et réclament la vérité, l'autre transparence. Cette lutte est symbolisée par une pétition signée par des personnalités de notre pays qui vont de Christian de Duve à Pierre Mertens, en passant par Leo Tindemans qui patronnera la séance académique d'hommage à Raoul Wallenberg qui aura lieu jeudi, à 19 heures, au palais d'Egmont, à Bruxelles.

L. Ar.

1989-01-25

P 2

Ex. 89-01-27
f. Niig tagessien
handen Somband
hennes besök hos
Hofclufen Öin

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol. I

3 0 JAN 1989

V. THAM

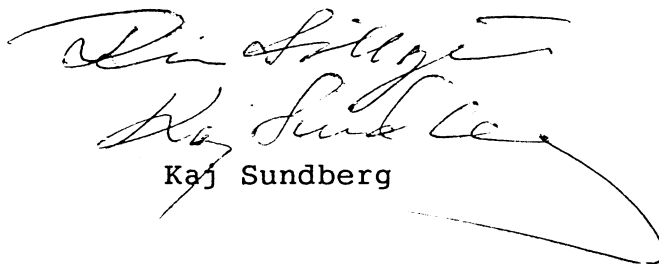
Beträffande åtgärd se beighningslista

Re Raoul Wallenberg-manifestation

Broder,

Som komplettering till vår skrivelse av dagens datum vill jag nämna att det självfallet noterades med särskilt intresse att min sovjetiske kollega infann sig till manifestationen. På begäran av professor von Dardel hade jag i förväg hört mig för om ambassadör Bogdanov hade tillfälle att före själva ceremonien ta emot von Dardel för ett enskilt samtal. Ett sådant kom också till stånd i sovjetiska residenset under en dryg halvtimme.

Vid själva ceremonien apostroferade von Dardel i sitt anförande särskilt Bogdanovs närvaro, som han sade sig vilja tolka som ett förhoppningsfullt tecken på att "glasnost" skulle komma att slå igenom även vad beträffar Raoul Wallenbergs fall. Vid mottagningen efteråt gick Bogdanov för övrigt särskilt fram till von Dardel och hade, efter vad jag förstår, ett längre vänskapligt samtal. Han sökte sedan också på motsvarande sätt upp mig.

Kaj Sundberg

Kanslirådet Vollrath Tham
Politiska avdelningen
Enhet 1

Utrikesdepartementet

25/001

INKOM UD		
1989-01-27		
Avd. P	Gr. 2	Mär. EU

Pol

☐ FAX ☐ RAPPORT ☒ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ØVR

Politiska avdelningen

Einheit

Datum

Handläggare

Politiska avdelningen
Enhet Datum Handläggare
Fol 1 89-01-30 V. Thoren / mps

Godt skinner

☐ RAPPORT

HANDBREV

□ TELEGRAM

☐ PM

☐ ÖVR

Godt skinner

Org./Datum/Nr eller navn

Angående

Brüssel: Sanct Georg-Th am 89-01-25

☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

jante
samt bil

☐ jante

7 jāmte bil

bil kan lönas

tion.

Bil	Bil	Bil	Bil
☐ Konungen	☐ Statssekr	☐ BITS	☐ Europainstitutet
☐ Regeringen 21 ex	☐ U-enh A	☐ SAREC	☐ Svenska FN-förbundet
☐ Statsministern	☐ I-sekr A	☐ IMPOD	☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsrådsberedningen	☐ I-enh Fi	☐ Swedfund	☐ Bankföreningen
☐ Chef Fö	☐ I-enh Fö	☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Exportr
☐ Chef I	☐ I-sekr I	☐ Sv kyrkans mission	☐ Industriförb
☐ Statsrådet	☐ IAEA-del I	☐ IVA	☐ Grossistförb
☐ St-årsrådet	☐ I-sekr	☐ STU	☐ Sthlms Handelsk 2 ex
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ LO
☐ Riksdagens talman	☐ I-sekr	☐ Statens kärnkraftinsp	☐ AIC
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel 53 ex	☐ SSLP, Fö	☐ Statens strålskyddsinst	☐ TCO
☐ Utrikesnämnden 21 ex	☐ ÖB	☐ Televerket	☐ SIF
☐ Utrutsk 37 ex	☐ Ch Fst/Op 1	☐ Statens rymddeleg	☐ SACO/SR
☐ Europarådsdel 12 ex	☐ Ch Fst/Op 5	☐ Invandrarverket 2 ex	☐ SAF
☐ Utrutsk kanslichef	☐ Arméstaben FN-avd	☐ Forskningsberedningen	☐ Röda Korset
☐ Förutsk kanslichef	☐ Stabsch MHS	☐ Miljövårdsberedningen	☐
☐ Riksdagsman	☐ FOA 2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk	☐
☐ Riksdagsman	☐ SIPRI	☐ Sekr f framtidsstud	☐
☐ Riksdagsman	☐ EKN	☐ Nordiska Rådets sv del	☐
☐ Statssekr Fö	☐ KK 5 ex	☐ Svenska institutet	☐
☐ Statssekr	☐ Riksbanken	☐ Nordiska Afrikainst	☐
☐ Statssekr	☐ RPS ()	☐ Latinamerikainst	☐
☐ Statssekr	☐ SIDA	☐ Utrikespol institutet	☐

Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Bonn ☐ London	☒ Moskva ☐ Paris	☐ Peking ☐ Tokyo	☐ Washington 2 ex ☐ FN-repr			
Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik			
Övriga Östeuropa	8 ex	☐ Belgrad ☐ Berlin A	☒ Budapest ☐ Bukarest	☐ Leninggrad Gk ☐ Prag	☐ Sofia ☐ Warszawa			
Övriga Västeuropa och Kanada	18 ex	☐ Ankara ☐ Athen ☐ Berlin Gk	☐ Bern ☐ Bryssel ☐ Dublin	☐ Haag ☐ Lissabon ☐ Madrid	☐ Ottawa ☐ Rom ☐ Wien	☐ Bryssel-del ☐ Genève-del ☐ Nedr-del Genève	☐ Paris-del ☐ Strasbourg- repr ☐ ESK-del Wien	
Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Tripoli		
Mellanöstern	9 ex	☐ Abu Dhabi ☐ Amman	☐ Bagdad ☐ Beirut	☐ Damaskus ☐ Kuwait	☐ Muscat ☐ Riyadh	☐ Tel Aviv		
Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Bangkok ☐ Canberra ☐ Colombo	☐ Dhaka ☐ Hanoi ☐ Hongkong Gk	☐ Islamabad ☐ Jakarta ☐ Kuala Lumpur	☐ Manila ☐ New Delhi ☐ Panmunjom	☐ Pyongyang ☐ Seoul ☐ Singapore	☐ Teheran ☐ Vientiane ☐ Wellington	
Övriga Afrika	14 ex	☐ Abidjan ☐ Addis Abeba	☐ Dar-es- Salaam ☐ Gaborone	☐ Harare ☐ Kinshasa	☐ Lagos ☐ Luanda	☐ Lusaka ☐ Maputo ☐ Maseru	☐ Monrovia ☐ Nairobi ☐ Pretoria	
Latinamerika	12 ex	☐ Bogotá ☐ Brasilia	☐ Buenos Aires ☐ Caracas	☐ Guatemala ☐ Havanna	☐ Lima ☐ Managua	☐ Mexico ☐ Montevideo	☐ Quito ☐ Santiago	
Vissa lönade konsulat	16 ex	☐ Barcelona ☐ Chicago ☐ Frankfurt	☐ Hamburg ☐ Istanbul ☐ Jeddah	☐ Los Angeles ☐ Mariehamn ☐ Minneapolis	☐ Montreal ☐ München ☐ New York Gk	☐ Rio de Janeiro ☐ Sydney ☐ Szczecin	☐ Vancouver	

☐ Utrikesministern	Bil ☐ Chef Pol 1-6	Bil ☐ Verksamhetsplan	Bil ☐ Exp-chefen UDH	Bil ☐ Chef NGO
☐ Biståndsministern	☒ Chef Pol 1-2	☐ Inspektoren	☐ Chef UDH	☐ ESK-gruppen
☐ Utrikeshandelsmin	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Förhandlingsgruppen	☐
☒ Kabinettssekr	☐ Chef Rattsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Koordinatörerna	☐
☐ UM:s inf sekr	☐ Folkrådetsrådgivare	☐ Chef pressbyrån	☐ KMI	☐
☐ Kansliråd UM:s kansli	☐ Chef R	☐ Chef inf byrån	☐ UDH 6 Transp	☐
☐ Dep sekr UM:s kansli	☐ Expeditionschefen	☐ Chef SSB	☐ Statssekr int U-samarb	☐
☐ Chef Pol avd	☐ Chef A:I	☐ Rapportöversikten	☐ Chef U	☐
☐ Bitr. Chef Pol avd	☐ Chef A:2	☐ Statssekr UDH	☐ Regeringspärmén	☐ Åter enh ex

Comp UD 363 NY 174 Ave 1988:04 100 bl A 50 ex BCB Vba 881040

Antal ex sh
5

sidor

Antal ex b

Kopierad den 12/5

sign

Distribuer
64/

rad den s

Alg postex

p
 —, luf.
 —, post

datum

sig

70

UTRIKESDEPARTEMENTET

Chefen för politiska avdelningen

Handläggare: Vollrath Tham

ARKIVEXEMPLAR

1989-01-30

Dnr	Avd Grupp Mål
30/1001	P 2 E M I

Ambassadör Ragnar Dromberg

BUDAPEST

"The Raoul Wallenberg Human Rights Assembly" i
Budapest 14 - 16 april 1989

(1 bil)

Broder,

Per Anger besökte mig tillsammans med bl a Nina Lagergren den 27 dennes för ett samtal i Wallenbergärendet. I det sammanhanget nämnde han att han f f g på mycket länge accepterat att besöka Ungern. Anledningen var en inbjudan från "The Raoul Wallenberg scholarships" att delta i ett MR-seminarium i Budapest instundande april. Han delgav oss i kopia bifogade brev om evanemanget.

./1

Jag nämnde för honom att jag fått reda på att Du just befann Dig i Stockholm. Per skulle genast ringa Dig. Jag hoppas ni fick kontakt.

Beste h'ningar!

Di tlysa Torsten Örn

Torsten Örn

mp

31/1-89 HLL

Postadress

Box 16121

10333 STOCKHOLM

Gatuadress

Gustav Adolfs torg 1

Ifylles av postexp

Telefon

786 6000

Fax

723 1176 (G3)

Telex

10590 MINFOR S

Sign

sv kurir

utl kurir

luftpost

vanlig post

89-01-31

HLL

OFFICE OF ACADEMIC AFFAIRS HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM
212/472-2288 11 EAST 69TH STREET NEW YORK, NY 10021

THE RAOUL WALLENBERG SCHOLARSHIPS

Dr. Per Anger
Dromberg 12.8.9. 01.30.

FRED SCHWARTZ
Chairman

January 23, 1989

PROF. HOWARD L. ADELSON
Department of History
CUNY Graduate Center

PROF. LISA ANDERSON
Department of Political Science
Columbia University

MARTIN BARELL
Chancellor
New York State Board of Regents

DR. LAWRENCE BESSERMAN
Director, Office of Academic Affairs
Professor, Hebrew University

TZION EVRONY
Consul for Academic Affairs
Israeli Consulate

DR. ESTHER FUCHS
Department of Political Science
Barnard College, Columbia University

RACHEL GESTREICHER HASPEL
President
Raoul Wallenberg Committee, U.S.

ARTHUR LEVITT, JR.
Chairman
American Stock Exchange

DR. DONNA SHALALA
Chancellor
University of Wisconsin-Madison

PROF. AMNON SHILOAH
Provost
Rothberg School for Overseas Students

The Honorable Per Anger
Katarina Bangata 15
Stockholm 11625
Sweden

Dear Ambassador Anger:

I am writing to you on behalf of the Raoul Wallenberg Scholars to invite your participation in The Raoul Wallenberg Human Rights Assembly which will convene in Budapest, April 14-16, 1989.

Your personal experience with your friend and colleague saves me several paragraphs of explanation about why ten American graduate students -- The Raoul Wallenberg Scholars, who study the phenomenon of leadership and democratic ideals on fellowship in Israel -- might believe it is appropriate to initiate a Human Rights Assembly to honor the leadership example of Wallenberg and to focus the world's attention on his continuing sacrifice and the cause of human rights.

Your own work in Budapest and the example of your fine career of stewardship serves to guide our leaders in their work toward world peace. The Wallenberg Scholars would be honored if your schedule would permit you to join them in Budapest for all or part of this Assembly, the program and thesis of which will honor the courageous individuals who take responsibility for another human being despite cultural and religious differences.

Most especially, we would be thrilled if you would deliver the Keynote Address at the symposium on Sunday, April 16, and if you would accept the Wallenberg Human Rights Medal which will be struck to commemorate extraordinary accomplishment on behalf of human rights throughout the world.

The Assembly will begin on Friday, April 14, with a mid-day ceremony at the historic Budapest train yard and a symbolic Freedom March to the Great Synagogue. Accepting invitations to participate in the three-day Assembly are diplomats, academicians and scholars, survivors and rescuers, leaders of the Hungarian Jewish community, members of the Helsinki Commission, and members of the United States Congress. We are working closely with the U.S. and Swedish Embassies in Hungary and

January 23, 1989

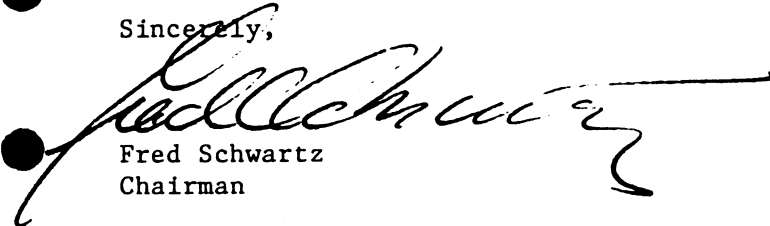
and the Hungarian Jewish community to ensure their full cooperation and participation. The Assembly will conclude on Sunday, April 16, with the symposium and honors banquet.

Your presence at this first Raoul Wallenberg Human Rights Assembly would indeed be a privilege for all the participants. The Scholars and I share your conviction that Raoul Wallenberg is alive and imprisoned unjustly. It is our intent that this Assembly provide yet another opportunity to pursue his release.

I will be happy to talk with your representatives to answer any questions you have about this Assembly and to receive your response. My direct telephone is 212/ 629-1701 and FAX, 212/564-2473.

This letter brings with it our admiration for all that your hard work has accomplished and our prayers to strengthen you and support your work on Raoul Wallenberg's behalf.

Sincerely,

Fred Schwartz
Chairman

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Kr Vollrath Tham, mp

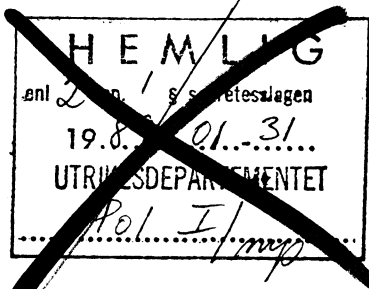
31/013
PROMEMORIA

P2En^I

1989-01-31

1(3)

Pol

Ingår som bil 1
i hbr Örn-Thun-
borg, Moskva
89-01-31.

Exp: 89-02-01/ ^{mp} H E M L I G

Representanter för Raoul Wallenbergföreningen hos
polchefen

Den nyvalde ordföranden i Raoul Wallenbergföreningen,
f ambassadören Per Anger besökte polchefen den 27
januari i sällskap med Nina Lagergren och Sonja
Sonnenfeld.

Följande är en sammanfattning av samtalet.

1. Besökarna fann det beklagligt att ingen rege-
ringsledamot kunnat närvara vid Raoul Wallenberg-
manifestationen i Storkyrkan den 14 januari.

Svar: Vad utrikesministern beträffade var han inte
i Stockholm dagen i fråga.

2. Örn redogjorde för sina samtal i Wallenberg-
ärendet med avdelningschefen Uspenskij, MID, i november
och med ambassadör Alexandrov-Agentov i Stockholm i
juni 1988. Samtalen tydde inte på någon förändrad
sovjetisk inställning i frågan. Perestrojka och glas-
nost till trots var mycket i det sovjetiska samhället
sig likt. Detta gällde inte minst säkerhetsorganens
ställning.

.../2

3. Föreningens representanter hävdade att ärendet måste föras upp till Gorbatjov om det skall finnas någon utsikt till rörelse i frågan. Gorbatjov och KGB var nyckelinstanserna.

Svar: Något svenskt högnivåbesök, där möte med Gorbatjov kunde förutses, var inte inplanerat inom överskådlig tid.

4. Anger frågade hur UD skulle ställa sig till eventuella nya initiativ från Bushadministrationen i Wallenbergärendet?

Svar: UD hade givetvis inget emot sådana.

Kunde man tänka sig ett gemensamt svensk-amerikanskt agerande, eventuellt utvidgat till Canada, (Israel)?

Svar: Det hörde knappast till neutral svensk praxis att i Moskva göra gemensamma démarcher med två ledande NATO-länder. Härtill kom att ryssarna i Moskva generellt hävdar en mycket sträng bilateralism i sina internationella kontakter av denna typ.

Skulle Sverige kunna stödja en amerikansk démarche genom att exempelvis i MID uttryckligen förklara att så vore fallet?

Svar: Detta vore väl inte omöjligt, men finge självfallet bero på omständigheterna, tidpunkt etc.

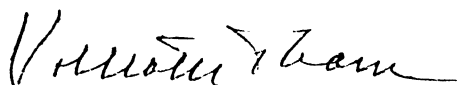
5. Föreningen var inne på tanken att söka nalkas Gorbatjov via Sacharov. Man arbetade på ett brev till Sacharov. Kunde utrikesförvaltningen åta sig att förmedla ett sådant brev till Sacharov så att man visste att det kommit honom tillhanda?

Svar: Självfallet

6. Nina Lagergren önskade ett personligt sammanträffande med utrikesministern i ärendet.

Tid har reserverats den 7 februari.

7. Slutligen berördes f Röda Korschefen Anders Wijkmans uppteckning den 6 december 1988 efter ett samtal med Andrej Sacharov i Washington om bl a läget "ON -55". Föreningens företrädare ansåg troligt att Wijkman missförstått Sacharov på en del punkter. Ingenting sades som tydde på att man ansåg att Wijkman borde fortsätta kontakterna med Sacharov i Wallenbergärendet.

Vollrath Tham

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)

ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd Grupp Mål
1989-01-31 31/10	P 2 Eu ^I

Minister Rasmusson

ROM

Wallenbergärendet; broschyr om Arbetarrörelsens
arkiv m m

hbr Rasmusson-Tham 1989-01-19
(1 bil i 4 ex)

Broder,

Tack för Dina ansträngningar i kontakterna med PCI:s
utrikessekretariat och med Gramsiinstitutet. Till
efterkommande av önskemålet in fine i ovancerade
handbrev får jag sända några ex av en broschyr på
engelska om Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek.

./1

*Härliga hälsningar,
Vollrath Tham*

Vollrath Tham

mp

Postadress Box 16121 103 23 STOCKHOLM	Gatuadress Gustav Adolfs torg 1	Telefon 786 6000	Fax 723 11 76 (G3)	Telex 10590 MINFOR S	Avsändn datum 89-01-31	Sign <i>[Signature]</i>
Fylls av postexp		Anteckning				
☒ sv kurir		☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post		

ARCHIVES AND LIBRARY OF THE SWEDISH LABOUR MOVEMENT

Upplandsgatan 5, Box 1124
S-111 81 Stockholm
Tel. (0)8/24 17 60

OPENING HOURS

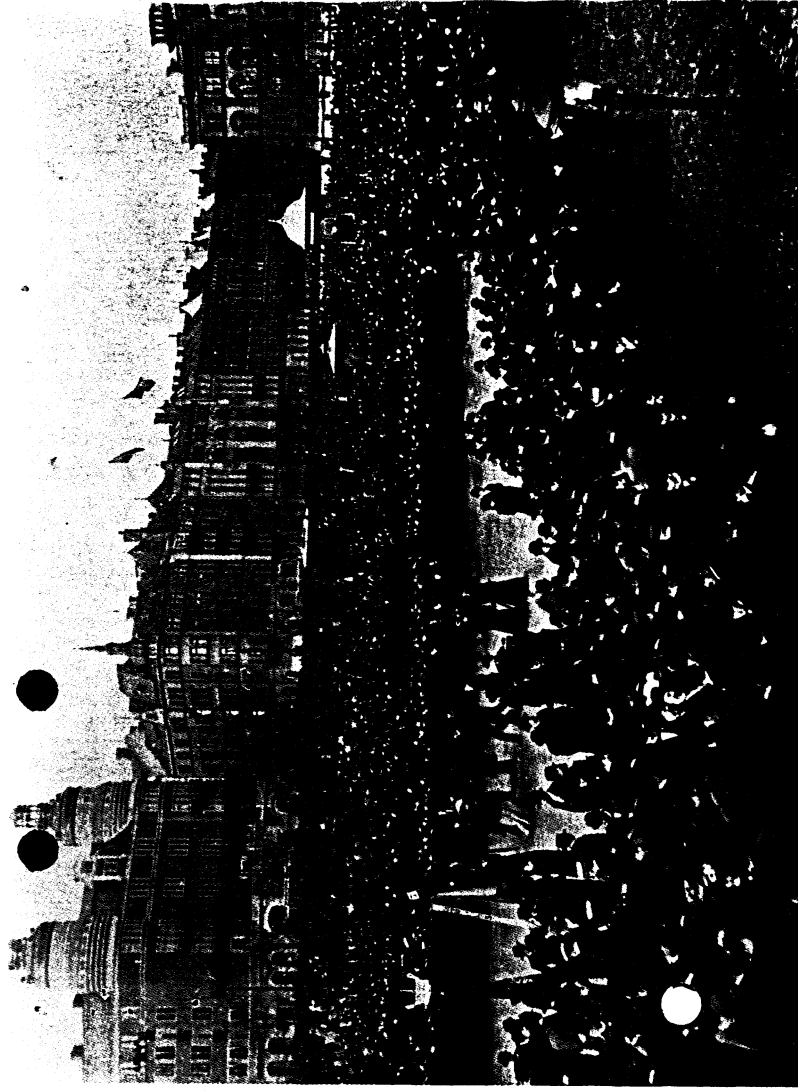
Mon, Tues	10-17
Wed, Fri	10-15
Thur	10-20

(June-August 10-17)
(group showings in daytime or evening
after special arrangement)

OFFICES AND READING-ROOM

The opening hours are valid for offices and reading-room (but there are no fetchings from the magazines after 15.30). In the reading-room, which has some 30 seats, one can study periodicals, books and archive material. There are micro-film readers and readers-printers. — People living within the Stockholm region can borrow books and take home with them. Lending to the rest of the country is made possible through the inter-library loans — this also goes for other countries. Archives are only lent to other Archive centres.

Behind the Norra Bantorget and the "palace" of the Swedish Trades Union Congress house you will find the Labour Movement Archives and Library. This Institute was founded in 1902 as a section of the Stockholm Workers' Library and it is the oldest institute of its kind. In 1966 the Institute was made a foundation with the Trades Union Congress, The Social Democratic Party and The Swedish State as co-trustees. So these bodies are represented on the Board of the Institute. Grants are also given by district and city councils.

*The Norra Bantorget during the
suffrage demonstrations in 1902.*

ARCHIVES and LIBRARY of the SWEDISH LABOUR MOVEMENT

"The purpose of the Archives is to collect, arrange and preserve both important minutes and other material from the Swedish labour organisations and literature and other material on the History and ideological development of the Labour Movement" (Statutes, § 1). This is to be understood as documents and printed matter concerning both organisations and people, and samples of the most important material from foreign and international organisations.

The Institute, employing some 30 people, has developed into archives and library for research in the History of the Labour Movement as well as into a socio-political library with popular works. One further aim of the Institute is to bring about contacts between Labour and research work. Special seminars are held to stimulate interest in the History of the Labour Movement. The collections, or parts of them are shown to party and trade union groups

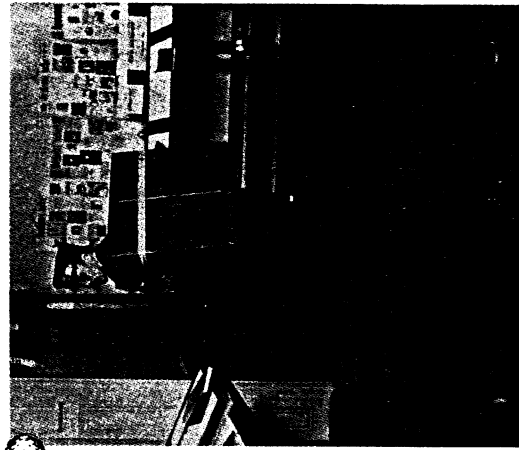
as well as to school groups. Special guidance can be given to study groups.

Ever since the appearance of the Organisation of Archives of the Popular Movement in 1968 — an organisation for local and regional archives but also for organisations — its office has been located in the Institute.

The Institute publishes the "*Arbetshistoria. Meddelande från Arbetar-*

In our collections we have not only books and archives, but also banners, photographs, posters and other objects. This is a banner from Hörfors in Västerbotten. The text in front: "Alimentation first, Defense later"; backside: "No impairment of the 8 hour working day".

rörelsens arkiv och bibliotek" (four issues a year). This periodical contains articles, reviews and surveys of research and other projects.

Porter on his way to an industry with a lending library from the Stockholm Workers' Library.

The library

The Library holds a good 100.000 books, pamphlets, newspapers and other periodicals. All items are placed in consecutive order and they are not directly accessible to visitors. "The road to the Book" therefore always goes through the Catalogue. Fetching from the magazines takes place 3-5 times/day.

The Catalogue

Cataloguing and classifying are done according to the same general rules that most Swedish public and other libraries follow. Out of the 100.000 items, some 70.000 were acquired between 1902 and 1966. There are at present two alphabetical indexes, one ending in 1966 and the other comprising books, acquired after 1966. Old and new series have been brought together in the subject card index.

Subjects

A wide variety of subjects is represented and the library should rather be regarded as a social and political one than a collection of labour history works only. Under headings like school and education, Child care, Social medicine, Women issues and Youth issues there is a wide selection, particularly when it comes to early literature, which was often acquired by bequests to the Institute. The increasing production of books, particularly after the Second World War, has forced us to increased selectivity.

Languages

The old collection shows a predominance of German works. This fact is naturally due to the early growth of German Labour Movement and the resulting number of published works but also with the special rescue actions of the Institute concerning, amongst other things, German periodicals. Nowadays, the majority of the acquisitions is in Swedish. Foreign languages are represented first and foremost by works in English, secondly by German ones. Thirdly, we follow the publication of literature in French, Spanish, Russian and the other Nordic languages.

Periodicals

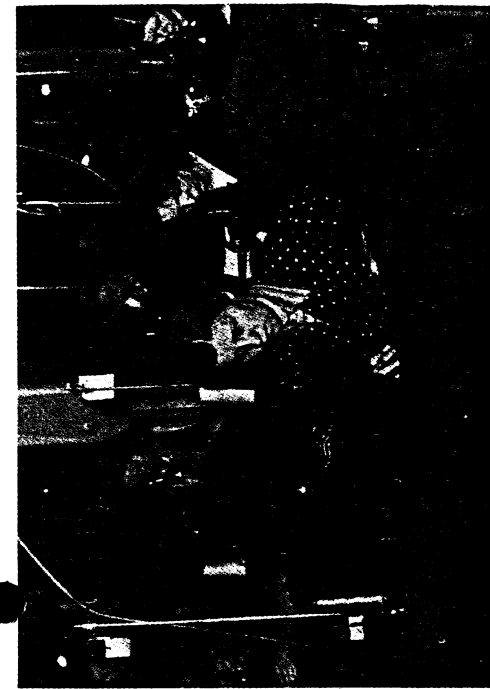
The total number of titles is about 4.000. Out of 370 current periodicals

half the amount is foreign. Current issues are available in the reference rooms.

Reference Library

On the open shelves in the reading-room you can find encyclopedias and surveys of Swedish and foreign Labour Movement, as well as bibliographies, indexes to Swedish periodicals and statistical datas. Congress minutes as well as annual activity reports and other printed matter from party and trade union organisations are also directly available to the public.

Industrial environment in 1939 (the Liljeholmen Knit-wear factory; the picture was published in the Social-Demokraten Nov 15th, 1939).

The Archives

The Archives of the Labour Movement work under different conditions than e.g. the National Archives. All delivery is voluntary and every donor may decide on restrictions regarding accessibility.

decentralisation took place: the Institute turned into a national Archive centre as well as a regional archive centre for Stockholm — other local and regional labour movement was taken care of by local archive centres.

On the Origins of the Collections

The first documents often originate from Labour printers. They consist of agreements, statutes, activity reports. Gradually, minutes of proceedings, account books and other material were added. Documents from international organisations pertaining to this period often have provenance Hjalmar Branting. In the thirties, the acquisition efforts were intensified as a result also of national and international development. During the Second World War a

The collections

A good part of the holdings naturally consists of records from *organisations* — trade union, party and others (also from business concerns) covering all the spectre of Labour. Documents pertaining to organisations outside Labour can also be found. There exist, furthermore, foreign and international documents e.g. concerning the German exile in Sweden after 1933. — A geographical card index helps the visitors.

Archives of private origin comprise collections, archive fragments and Bio-

The Nordic Labour Congress in Malmö September 5-6, 1959. Standing (left to right) Vainö Tanner (Finland), Alving Andersen (Denmark) Gustav Møller (Sweden) and Martin Tranmæl (Norway)—four well-known personalities in Nordic Labour Movement.

graphica. A card index to Biographica as well as an index of correspondents give minute information. Some archives of private origin, like the Alva and Gunnar Myrdal papers, are very extensive.

The Photograph Collection contains 100,000 items; it increases steadily. This collection is only partly arranged and catalogued. Finally, *posters, banners* and other *organisation paraphernalia* also form parts of the archive section of the Institute.

Acquisition, documentation

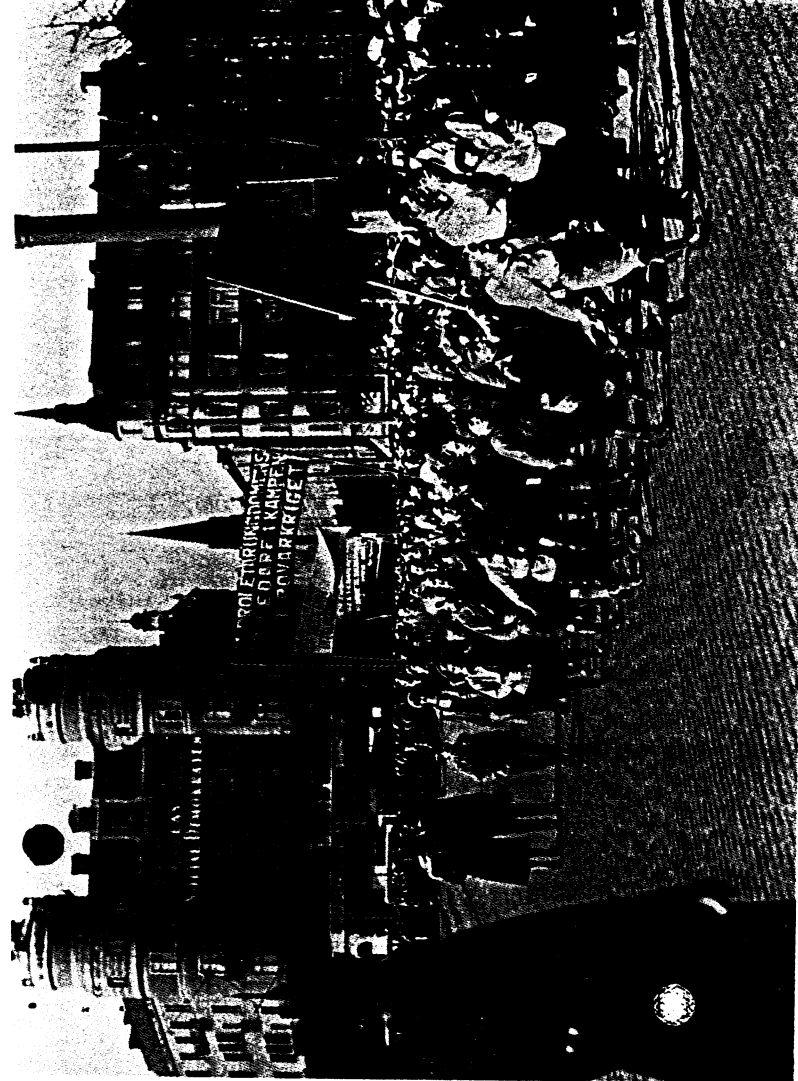
Acquiring material is a constant occupation of the Institute. A great part comes in connection with field work. — We also possess some films and tapes and work continually with “oral history”.

Field Work

The growth of records of “our” organisations is increasing to an alarming extent. So personnel from the Institute has started to work so to say from the other end of the flow of documents: at the source, i.e. at the offices of the organisations. This so-called field work has varying levels of ambition: it can consist of advice on routines, introduction of chronological record indexes. Sometimes the consulting business is very farreaching, comprising a complete appraisal of all documents coupled with instructions for their arrangement.

Exhibitions

The Labour Movement Archives regularly produce window shows. Some of these are then lent or hired to other bodies. A certain amount of cooperation with other archives, libraries and with museums takes place.

May 1st, 1932: "Union of Workers' Children" in the Stockholm local Communist Party Commune.

Hodman Karl Andersson in 1944.

Council for Research

The Institute's Council for Research aims at furthering research in the Labour Movement, be it contemporary or historical. To this end the Council arranges seminars and conferences and also publishes important findings.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Chefen för politiska avdelningen

Handläggare; Vollrath Tham

ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd Grupp Mål
1989-01-31 31/02	P 2 Eu ^I

Ex till:

utr min

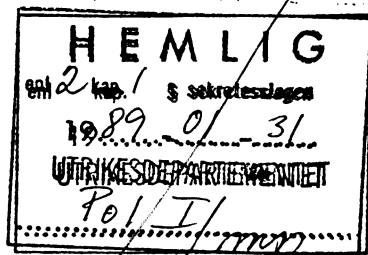
kabs

polch

bitr polch

ch pol I

Tham, pol I

Ambassadör Anders Thunborg

MOSKVA

Exp: 89-02-01

HEMLIG

Wallenbergärendet

(3 bil) Bil 2 (orig) ej på doss.

Broder,

./1

Vid en uppvaktning hos mig den 27 januari från Raoul Wallenbergföreningen (Per Anger, Nina Lagergren, Sonja Sonnenfeld) nämndes att Nina Lagergren nu avsåg att be Andrei Sacharov intervensera hos Garbatjov i Wallenbergärendet. Man hemställde att ett brev till Sacharov om detta och hans svar skulle kunna förmedlas genom våra kanaler.

Vi har nu fått det på tyska avfattade brevet daterat den 30 januari 1989 till vilket är fogat kopia av Sovjetunionens memorandum den 6 februari 1957.

./2

Jag vore tacksam om ni så snart som möjligt kunde överlämna originalet till Sacharov samt till mig och Tham per telegram bekräfta, när brevet kommit denne till handa.

./3

Kopia av brev och bilaga bifogas.

Bäste Herr Anger!
Torsten Örn

mp

Postadress

Box 16121

103 28 STOCKHOLM 28

Gatuadress Ifylles av postexp

Gustav Adolfs torg 1

786 6000

Fax

723 11 76 (G3)

Telex

Avsändn datum
10590 MINFOR S

Sign

sv kurir

utl kurir

luftpost

vanlig post

89-02-01

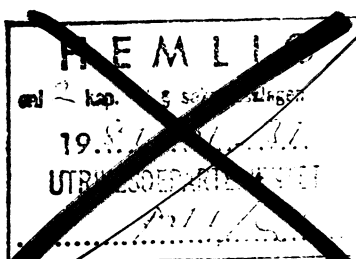
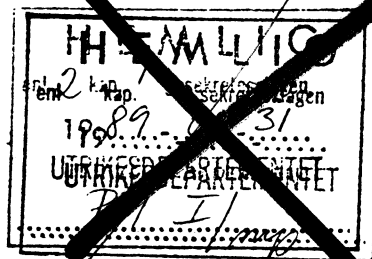
1/P

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Kr Vollrath Tham, mp

PROMEMORIA

1989-01-31

1(3)

~~HEMLIG~~

Representanter för Raoul Wallenbergföreningen hos
polchefen

Den nyvalde ordföranden i Raoul Wallenbergföreningen,
f ambassadören Per Anger besökte polchefen den 27
januari i sällskap med Nina Lagergren och Sonja
Sonnenfeld.

Följande är en sammanfattning av samtalet.

1. Besökarna fann det beklagligt att ingen rege-
ringsledamot kunnat närvara vid Raoul Wallenberg-
manifestationen i Storkyrkan den 14 januari.

Svar: Vad utrikesministern beträffade var han inte
i Stockholm dagen i fråga.

2. Örn redogjorde för sina samtal i Wallenberg-
ärendet med avdelningschefen Uspenskij, MID, i november
och med ambassadör Alexandrov-Agentov i Stockholm i
juni 1988. Samtalen tydde inte på någon förändrad
sovjetisk inställning i frågan. Perestrojka och glas-
nost till trots var mycket i det sovjetiska samhället
sig likt. Detta gällde inte minst säkerhetsorganens
ställning.

.../2

3. Föreningens representanter hävdade att ärendet måste föras upp till Gorbatjov om det skall finnas någon utsikt till rörelse i frågan. Gorbatjov och KGB var nyckelinstanserna.

Svar: Något svenskt högnivåbesök, där möte med Gorbatjov kunde förutses, var inte inplanerat inom överskådlig tid.

4. Anger frågade hur UD skulle ställa sig till eventuella nya initiativ från Bushadministrationen i Wallenbergärendet?

Svar: UD hade givetvis inget emot sådana.

Kunde man tänka sig ett gemensamt svensk-amerikanskt agerande, eventuellt utvidgat till Canada, (Israel)?

Svar: Det hörde knappast till neutral svensk praxis att i Moskva göra gemensamma *démarches* med två ledande NATO-länder. Härtill kom att ryssarna i Moskva generellt hävdar en mycket sträng bilateralism i sina internationella kontakter av denna typ.

Skulle Sverige kunna stödja en amerikansk *démarche* genom att exempelvis i MID uttryckligen förklara att så vore fallet?

Svar: Detta vore väl inte omöjligt, men finge självfallet bero på omständigheterna, tidpunkt etc.

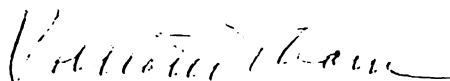
5. Föreningen var inne på tanken att söka nalkas Gorbatjov via Sacharov. Man arbetade på ett brev till Sacharov. Kunde utrikesförvaltningen åta sig att förmedla ett sådant brev till Sacharov så att man visste att det kommit honom tillhanda?

Svar: Självfallet

6. Nina Lagergren önskade ett personligt sammanträffande med utrikesministern i ärendet.

Tid har reserverats den 7 februari.

7. Slutligen berördes f Röda Korschefen Anders Wijkmans uppteckning den 6 december 1988 efter ett samtal med Andrej Sacharov i Washington om bl a läget "ON -55". Föreningens företrädare ansåg troligt att Wijkman missförstått Sacharov på en del punkter. Ingenting sades som tydde på att man ansåg att Wijkman borde fortsätta kontakterna med Sacharov i Wallenbergärendet.

Vollrath Tham

Orn
Thunborg 89 01 31

RAOUL WALLENBERG-FÖRENINGEN

Ordförande Per Anger

Sekreterare Sonja Sonnenfeld

den 30. Januar 1989

Lieber Andrei Sacharov,

Da ich weiss, dass Sie bereit sind und auch den Mut dazu haben, sich voll und ganz für meinen Bruder Raoul Wallenberg einzusetzen, bitte ich Sie, Raouls Rettung durch ein persönliches Gespräch mit Michail Gorbachev herbeizuführen. Ich bin überzeugt, dass nur Sie es können.

Vermutlich ist bisher deshalb nichts für Raoul geschehen, also auch nicht unter Herrn Gorbachev, auf den wir unsere Hoffnung setzten, weil jemand in seiner unmittelbaren Umgebung die Wahrheit über Raoul verschleiert und hartnäckig an der Note von 1957 festhält. Darin heisst es ja, der Smoltsov-Bericht sei der einzige auffindbare Beweis für den Tod meines Bruders, wodurch Mitteilungen über "erneute Untersuchungen des Falles" jede Glaubwürdigkeit verlieren. Wie kann man etwas untersuchen, was nicht da ist?

Anzunehmen ist, dass Raoul lebt, und zwar in einem sogenannten Schweigelager, in dem sich auch Gefangene anderer Nationalitäten, vorwiegend Polen, befinden. Und gerade die Tatsache, dass eine Enthüllung ja nicht nur Raoul, sondern vielleicht 60-70 Menschen umfasst, ist sicher ein erschwerender Faktor.

Nach dem Gespräch mit Ihnen, wird Herr Gorbachov bestimmt keine Schwierigkeiten haben, Raoul zu finden, auch unter einer anderen Identität. Seinen guten Willen hat übrigens Herr Gorbachev bereits im Dezember in New York jemandem gegenüber betont, indem er sagte, er wolle alles tun um zu helfen. Nur befürchte ich, alle bisherigen Anstrengungen sind gebremst worden.

Falls Sie einen persönlichen Kontakt - bei dem ich ausführlicher sein könnte - für wünschenswert halten, bin ich selbstverständlich bereit, nach Moskau zu kommen.

Ich sehe in Ihnen meine grösste Hoffnung für die Rettung meines Bruders und bitte Sie, so schnell wie irgend möglich zu handeln. Raoul wird dieses Jahr 77.

Ihnen und Ihrer Gattin alles Gute.

Nina Lagergren

Nina Lagergren

Anlage: Sowjetische Note vom 6.2.1957

Thunberg

89 01 31

*Линд и фонд не имеют.
Принят 121 анд. Вхман; 1/2-57*

7- Валленберг

стел 40 1/2

INK. BESK. MOSKVA		
D. No 7 132		
6.2.57.		
AVD.	GR.	MAL
<i>449</i>	<i>80</i>	<i>2/10.11.</i>

ПАМЯТНАЯ ЗАПISKA

В связи с просьбой Правительства Швеции Советским Правительством было поручено соответствующим советским органам произвести рассмотрение и проверку материалов относительно Рауля Валленберга, полученных от шведской стороны во время советско-шведских переговоров в Москве в марте-апреле 1956 года, а также в мае 1956 года.

В процессе рассмотрения и проверки этих материалов советские органы произвели тщательный просмотр архивов, относящихся к учету заключенных и к следственным делам, с целью обнаружения возможных сведений о Валленберге. Был проведен также опрос многих лиц, могущих иметь отношение к обстоятельствам, упомянутым в материалах, полученных от шведской стороны.

Однако в результате этих мер не удалось обнаружить каких-либо данных о нахождении Валленберга в СССР. Выяснилось при этом, что никому из опрошенных не было известно какое-либо лицо под фамилией Валленберг.

В связи с этим соответствующие советские органы предприняли подlistовую проверку архивных документов всех вспомогательных служб некоторых тюрем. В результате такой проверки в архивных документах санитарной службы Лубянской тюрьмы был обнаружен документ, который есть основание рассматривать как имеющий отношение к Раулю Валленбергу. Этот документ представляет собой рукописный распорт на имя бывшего министра государственной безопасности СССР Абакумова, написанный начальником санитарной службы этой тюрьмы Смольцовым А.Л., следующего содержания:

"Докладываю, что известный Вам заключенный Валленберг сегодня ночью в камере внезапно скончался предположительно вследствие наступившего инфаркта миокарда.

В связи с имеющимся от Вас распоряжением о личном наблюдении за Валенбергом прошу указания, кому поручить вскрытие трупа на предмет установления причины смерти.

17.УП.47 г. Начальник санчасти тюрьмы
полковник медицинской службы -Смольцов."

На этом рапорте имеется сделанная рукой Смольцова следующая надпись:

"Доложил лично Министру. Приказано труп кремировать без вскрытия.

17.УП. Смольцов".

Каких-либо других сведений документального или свидетельского характера обнаружить не удалось, тем более, что упомянутый выше Смольцов А.Л. умер 7 мая 1953 года.

На основании вышеизложенного следует сделать заключение, что Рауль Валленберг умер в июле 1947 года.

Рауль Валленберг был, по-видимому, в числе других лиц задержан в районе боевых действий советских войск. Вместе с тем можно считать несомненным, что последующее содержание Валленберга в заключении, а также неправильная информация о нем, дававшаяся некоторыми бывшими руководителями органов безопасности в МИД СССР в течение ряда лет, явились результатом преступной деятельности Абакумова. Как известно, в связи с совершенными им тяжкими преступлениями, Абакумов, действовавший в нарушение законов СССР и стремившийся нанести всяческий ущерб Советскому Союзу, был осужден и расстрелян по приговору Верховного Суда СССР.

Советское Правительство искренне сожалеет по поводу случившегося и выражает свое глубокое соболезнование Правительству Швеции, а также родственникам Рауля Валленберга.

Москва, " 6 " февраля 1957 года.

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
VW

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

Pol I/kr Tham/la

1989-02-06

Hbr Wöhler-Magnusson

EXP 810206/LA

P 2 Eu!

(POL)

AMBASSADEN MOSKVA

1989-02-03

UD STOCKHOLM

FOER POLCHEFEN OCH POL 1.
HBR MAGNUSSON-OERN 1989-01-12

RE WALLENBERG

FORTS

1.

UTRIKESDEPARTEMENTET

1

RE WALLENBERG

VI AVSER NU, BL A MED TANKE PAA WALLENBERGFOERENINGENS BREV
TILL SACHAROV OCH SAUF AVIS CONTRAIRE, SOEKA GAA VIDARE I
SACHAROVSPAARET ENLIGT VAD VI SKISSERAT, VILKET INNEBAER
ATT EN AV HANDELSAVDELNINGENS TJAENSTEMAEN RESER TILL STADEN
IFRAAGA, SOM LIGGER I EN TRAKT DAER FLERA SVENSKA FOERETAG
HAR INTRESSEN.

THUNBORG

Pol

P	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 890203-764

DISTRIBUTION STATUS AT: 1989-02-03-18.21

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
UD/POL 1	DISTRIBUTED	1989-02-03-16.46	
UD/VAKTHAVANDE	DISTRIBUTED	1989-02-03-18.21	

FROM:

POSTED TIME: 1989-02-03-16.43

MSG NO: 890203-764

=LIST
UD/POL 1
+

Tham, AP-1
Tel. 17089-02-06
[Signature]

AMBASSADEN BRYSSEL 1989-02-03

UD STOCKHOLM

23. ✓ FOER VOLLRATH THAM, POL 1, FRAAN FREDRIK VAHLQUIST
OM WALLENBERG-MANIFESTATION I BELGIEN.

INFOER MANIFESTATIONEN I PALAIS D'EGMONT 19 JANUARI HADE DEN
BELGISKA RAUL WALLENBERG-KOMMITTEN I GOD TID INNAN SAENT
BREV MED INBJUDNINGSKORT TILL BL.A. NINA LAGERGREN OCH PER ANGER.
TYVAERR KOM DOCK DESSA BAADA BREV I RETUR I FOERRA VECKAN MED
PAASKRIFTEN "ADRESSATEN OKAEND PAA DENNA ADRESS". KAN VI
GENOM DEPARTEMENTETS FOERSORG ERHAALLA DE TVAA KORREKTA
ADRESSERNA F V B FRU LUCKI?

SUNDBERG
AMBASSADEN BRYSSL KL 16.45/AN

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

(Sve)

p 2 Su 1

1989-02-01 Nr 13 R 18 ✓

Ungersk Raoul Wallenberg-förening

Överlämnas till utrikesdepartementet
(Pol 1) för kännedom i anslutning till
skr 1 A 1989-01-04 och skr 7 A 1989-01-

Ragnar Dromberg
Ragnar Dromberg

Pol I, Kr V Tham, mp
1989-02-06

Ex till: Raoul Wallenberg-föreningen
Riddargatan 10

114 35 STOCKHOLM

Exp: 89-02-06/
MP

schon Verhältnisse unklar, aber keine der Arbeiterparteien bestritt, daß es Privateigentum geben muß. Danach herrschte politische Demagogie, von der man nur „lernen“ konnte, daß Privateigentum antisozialistisch ist. Frei von diesem Urteil ist vielleicht nur die jüngste Generation. Doch war es sträflich, die Werte der bürgerlichen Gesellschaft außer acht zu lassen, zu ignorieren und zu verdammen, denn wir werden den in der bürgerlichen Gesellschaft erreichbaren Fortschritt stets brauchen. Wir müssen diese Werte also in unsere Gesellschaft integrieren.

Dazu gehört auch, daß Privatunternehmungen weitaus mehr soziale und politische Sicherheit als heute nötig haben, denn nur dann können sie funktionieren. Man kann sich natürlich darauf berufen, daß Privatunternehmungen zur raschen Bereicherung einiger Leute führen, eventuell sogar auf Kosten anderer, doch sollte man nicht vergessen, daß die schädlichen Triebe dieser Unternehmungen dann sprießen, wenn ein Markt mit geölter Selbststeuerung und eine gute staatliche Einkommenspolitik fehlen. Den Druck nach rascher Bereicherung verstärkt

linischen Vorstellungen besagten: Der Staat schafft ausreichend Ressourcen, wenn es keinen Überschuß auf dem Warenmarkt oder bei den Arbeitskräften gibt, die Kosten dafür können eingespart werden, man braucht die Klasse der Kapitalisten nicht mit durchzubringen und auch kein Geld für Werbung auszugeben. Heute ist evident, daß sich daraus nicht genügend Mittel ergeben. Selbstverständlich hätte und hat die Sozialtätigkeit des Staates positive Seiten, doch ist die Einkommensbasis zu knapp geworden. Deshalb muß diese Tätigkeit umgestaltet, kostensparender werden. Vom Budget der staatlichen Sozialpolitik ließe sich zumindest das Plus einsparen, das sich aus dem Wegfallen eines Teils der Ausgaben in kapitalistischen Ländern ergab. Allein von den Kosten des Verwaltungsapparates ließe sich sehr viel einsparen.

Aus sozialer Sicht halte ich nicht für das wichtigste, überall Gleichheit zu schaffen, sondern die Ungleichheiten umzuverlagern, indem sie beispielsweise mit Leistungen gekoppelt werden. Deshalb steht die Aufgabe, eine auf sozialdemokratischen Traditionen

lokale Selbstverwaltungen, die die einzelnen Interessen integrieren können. Doch darf sich die sozialistische Politik darin nicht erschöpfen. Den Gewerkschaften muß eine große Rolle zukommen. Das ist gegenwärtig der problematischste Teil des politischen institutionellen Gefüges, weil in Ungarn aus den Arbeitnehmervertretungen Scheingewerkschaften wurden. Eine sozialistische Politik ist ohne eine kreative Gemeinschaft mit den Gewerkschaften unvorstellbar, doch dürfen sich Macht und Interessenvertretung nicht mischen oder ineinander aufgehen. Eine Folge der bisherigen Vermischung war beispielsweise: Solange sich die Gewerkschaften nicht gegen die kurzfristigen Lohnkonzeptionen und Lohnmechanismen sperrten, solange brachen sie auch keine Lanze für die Reformen, die die Zukunft gestalten, denn es war nicht mehr klar, was ihre Funktion ist. Die Gewerkschaft muß die Interessen im Bereich Lohn und Einkommen wirksam vertreten und sich diesbezüglich als gesellschaftlicher Partner der Betriebsleiter erweisen, deren Aufgabe die Nutzung des gesellschaftlichen Kapitals ist.

Dávid und
dapest, 1910

Sti

„Wir müssen,
en, auch we
manchmal ver
(Ur

REUTER
(London, 12.

„Die Entsch
nen das Rech
tischer Parte
Demonstration
den Platz de
Spitze des C
festigt. Die
parteien habe
sichtlich begrü
Diplomaten
die kommuni
lich auf ihre
nopol verzich
offen.“ Es se
lich, daß die
sitz“ einneh
ein Gemein
muß bedenk
rende Partei
wann freiw

FRANKFUR
(Frankfurt, 1

Die Geset
und Vers
selbst im Ve
Gesetzen ge
Blatt. So bi
in geschlosse
voraus anzut
fentlichen Ve
der Polizei e
drei Tagen.

DEUTSCHLA
(Köln, 12. Ja

Vom Fortsch
zesses künd
sche Staats
lose Billigung
über das Ver
einigungsrech
Sendung. In
des Rundfun
schen Gesetze
einige wichti
letzten Jahre
schütteln die
unterstützten
Macht von P
garn habe be
gen Entfaltung
Öffnungspolit
gen von Un
fast ungestör
tergrund“-Bü
ten sowie, oh
sogar eine
zum Budapest
rum geduldet
dann auch
Brodeln, angel
kauer Erneue
Der Mai letzte
konferenz, sei

Zum Schutz der Minoritäten In Wallenbergs Namen

Der Schwede Raoul Wallenberg, der im Juli 1944 als Diplomat nach Budapest kam, wurde eine Legende. Wie ein Stern leuchtete er am Himmel der Hoffnung, bevor er selbst unterging. Zuerst wollte er nur einige Leute, die mit Schweden in Verbindung standen, vor der Judenverfolgung retten, aber dann forderte ihn das Schicksal zu viel mehr heraus.

Der junge Mann wurde im damaligen Ungarn von einer wahn sinnigen Welt empfangen, der er sich, wie selbstverständlich, mutig widersetzte. Tausenden und aber Tausenden rettete er das Leben. Sein schillerndes Dasein in jenen wenigen Monaten der ungarischen Hölle war ein Musterbeispiel der aktiven Humanität.

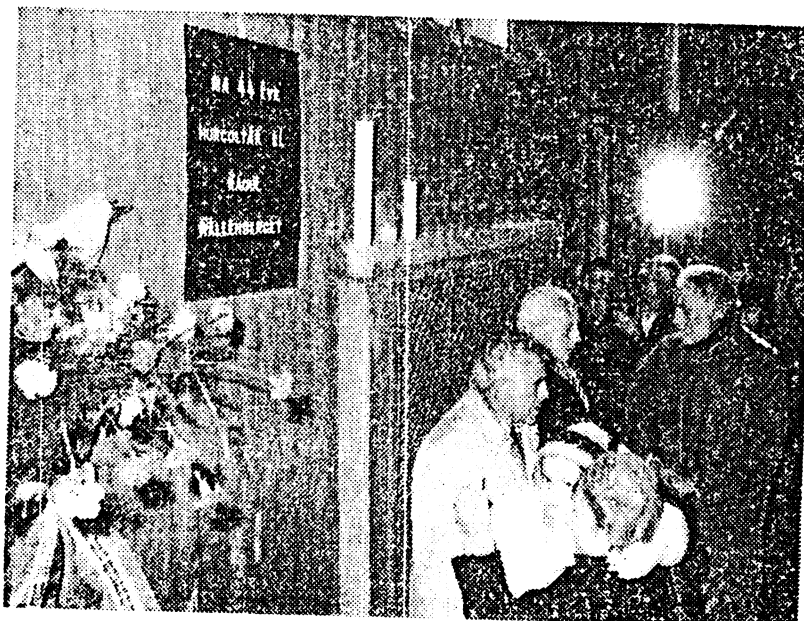
Raoul Wallenberg verschwand am 17. Januar 1945 unter bis heute ungeklärten Umständen (wahrscheinlich fiel er der Stalinschen Willkür zum Opfer). Dieser Tag ist von nun an, nach langen Jahren des Schweigens, ein Gedenktag. An der Gedenktafel in der Budapester Raoul Wallenberg utca legte auch der gebürtige Ungar Tom Lantos, Leiter des amerikanischen Repräsentantenhauses dessen Frau ebenfalls von Wallenberg gerettet wurde, einen Kranz nieder.

Diese Feierlichkeit wurde vom Raoul-Wallenberg-Verein veranstaltet, der seit Dezember vergangenen Jahres besteht. Er möchte alle Minoritäten, alle Minderheiten schützen und gegen negative Vorurteile kämpfen. In der Gründungs-erklärung heißt es, daß sich nur jene Gesellschaft als demokratisch bezeichnen kann, die die Identität der Bürger anerkennt und ver-

teidigt. Der Verein, der im März 1989 seine erste Generalversammlung abhalten wird, hat eine provisorische elfköpfige Leitung, die sich aus Schriftstellern und anderen Geistesschaffenden zusammensetzt. Sie sind der Meinung, daß der Kampf gegen benachteiligte Vorurteile grundsätzlich eine differenzierte Arbeit erfordert, bedarf es doch entweder einer prinzipiellen und aufklärenden Aktivi-

tät oder einer konkreten und praktischen Hilfe.

Dem Verein schwebt eine Gesellschaft vor, in der die Staatsbürger ein Leben im Geiste der Solidarität und der Toleranz führen und ihre Beziehungen zueinander dementsprechend gestalten. Im Sinne dieses Ideals tritt der 200 Mitglieder zählende Verein gegen jede Art von diskriminierenden Absichten auf. Er will dabei nicht nur die Tätigkeit des Namensgebers theoretisch dokumentieren, sondern immer mehr praktische Arbeit leisten. Deshalb wird unter anderem auch eine Zeitschrift mit dem Titel „Többes szám“ (Mehrzahl) ins Leben gerufen. tor

Tom Lantos bei der Gedenkfeier (Text der Tafel: Heute vor 45 Jahren wurde Raoul Wallenberg verschleppt)

Budapesti Runkok
Na 5 (30/1) 1989

SVERIGES AMBASSAD

BUDAPEST

1989-01-31

R 18

Kopia av a+b t
R Wallenberg-för., Sthlm
Doc. L. Stähle, U-a univ.

Kanslirådet Vollrath Tham

Pol 1

Utrikesdepartementet

29/

Artikel med Wallenberg-anknytning

1 A 1989-01-04
(1 bil.)

Rae

31/001		
1989-02--3		
IND.	GR.	MAL.
0	2	En

Broder,

I den uppvaktning om den nybildade ungerska Raoul Wallenberg-föreningen, som inberättades med åberopade skrivelse, deltog bland andra den där omnämnde exilungraren György Libik (bosatt på Lidingö) och Márta Sárvári, journalist på den patriotiska folkfrontens dagstidning Magyar Nemzet.

./.

Efter besöket tillställde mig fru Sárvári fotokopia av en intervjuartikel hon ett par veckor tidigare gjort med Libik, som stod publicerad i Magyar Nemzet för den 19 december och som jag härmed ber att få översända i engelsk översättning. Där står bl.a. att läsa om Libiks kontakter 1944-45 med Per Anger och Raoul Wallenberg (men också om Libiks verksamhet i Sverige och aktuella engagemang i studiet av miljökonsekvenserna av det omstridda damm- och kraftverksbygget i Donau mellan Ungern och Tjeckoslovakien).

Hälsningar

Tham

Ragnar Dromberg

Ragnar Dromberg

ib

MAGYAR NEMZET 1988-12-19

"One must pay attention to the people"

From Wallenberg to the Danube barrage

I have been reading a strange book for days. It would be difficult to determine its literary form. Diary, memoir or crime story, perhaps? - all of it and none of it. But one thing is sure, it is an exciting personal confession about one of the most tragic periods full of betrayal and selfsacrifice of our recent past, and like this an important document of the time between 1942 - 1957. The book was published in Stockholm in Hungarian language (negotiations about its publication in Hungary are now in progress). The author of the book is György Libik, one of those three Swedish scientists who on the invitation of the minister of environment protection and water management studied the possible effects on the environment of the Bös-Nagymaros river barrage system.

Persecuted persons in the car

Question: You are a wellknown personality in the country in political circles especially among the elderly generation. However a vast number of people know very little about the often highly praised and even more often questioned Hungarian resistance and the period thereafter. Therefore we would like to introduce you: who are you and what are you doing?

Answer: I lead a few programmes at the computer faculty of the Stockholm University, a few of which I found out myself. One of them is the System of Creative Experience, the other one - which I am especially proud of, because I could win the excellent collaborator of the Hungarian Academy of Sciences Pál Tamás to it - is the oecological comparison of certain regions of the two countries. We would like to find out how much the industry influenced the environment.

Question: Before we talk about this line of interest of yours let me ask you how you got in contact with the Hungarian resistance in the 1940-ies?

Answer: At the Soli Deo Gloria Reformed College, Master István Bognár, Géza Sós and Márton Sain who is still alive, were democrates in the best sense of the word and they looked upon the expansion of the Germans with great anxiety. The other big experience of mine was, from a lot earlier, the March Front in 1938. I remember very well.

Question: It does not sound very seriously, but I cannot say anything else - you started rather early...

Answer: It is a matter of point of view. Later, in this college with the help of Master Bognár I could hide people whose name I did not even know then.

Sándor Haraszti, Géza Losonczi, Ferenc Donáth and Gyula Kállai. Just to be short.

Question: Maybe a little too short.

Answer: Anyway, the tolerant spirit of the college helped a lot.

Question: During your illegal activity you several times hid Albert Szent-Györgyi who became your father-in-law later. How did you meet him?

- As so many other things, I can thank this to my participating in ski competitions. In 1942 he lived in the next room in a tourist hostel and could not sleep because of the noise we made. That is how it started.

And continued, as I learnt, with the dinner where prizes were awarded and where the daughter of the scientist was sitting opposite to him. After their meeting he visited the Szent-Györgyi family more and more often and he met the elite of the then intellectual life: Béni Ferenczi, István Dési-Huber and Tamás Major.

- It was Major who linked me with the resistance movement. But I would like to add that I had different possibilities from others due to the German industrial connections of my father. I often borrowed the cars of his acquaintances because they thought that I used them for excursions with ladies. I transported persecuted people, leaflets and weapons with these cars. Cars with German registration number were not stopped. Once Major informed me on the telephone in the special language we used among each other that I had to be in a restaurant in Váci út on a certain day at a certain time and I had to arrange accommodation for a few friends. I met then "Karcsi" who later became Géza Losonczi and "Bajusz" who became Gábor Péter.

- This is interesting. You saved a man who later became

- Who knew that then?

- How did you see or did you see at all the change in the character of this man?

- We spent one hour together. He was firm and kept his humor. These people did not show the fear and false loyalty to a system that was murdering the people which could be experienced with persecuted persons.

- Before going on, let's go back in time a little. Please tell me how your connection formed with Per Anger, Secretary of the Swedish Legation between 1942 and 1945, who wrote the preface to your book "Message from Skiing"?

- This, too, I can thank to skiing and a competition I won. The representatives of the Finnish, Swiss and Swedish Legations were invited to the competition. Soon I could introduce them to Albert Szent-Györgyi in our house. From this time

we had rather close contacts as we wanted to rescue people.

"I have no other choice"

- Have you met Raoul Wallenberg through Mr. Anger? Under what circumstances did you meet?

- In the night of December 24, 1944 the Hungarian nazis attacked the Swedish Legation, they wanted to deport them or rather they wanted them to go away with the nazi government. Szent-Györgyi and his daughter Nelly - then already my wife - fled from there and we found shelter in Anger's apartment. We lived there till January 9. Once a tall, blond young man came there and spoke Swedish with Anger. When I asked him in German what he wanted he said that the Hungarian nazis robbed out a house in Benczúr utca and wanted to take the people to the Danube which meant certain death. He was afraid that he would be late because his car broke down. Thus we took my car. He was selfassured and calm and saved the people.

- What was your impression about Wallenberg then?

- For one hour while he was in there I was thinking. What brouhgt this man here from security, welfare and neutrality? And what does he think of this people, because he probably did not meet many who stood on his side. I only saw that he did what he did so naturally as if he had bought two dozen handkerchiefs in a shop. I have seen him last on January 17 on Üllői út. He was going to the Russians to put the 16 Kg gold which the persecuted people deposited with him to a safe place. To my question if he had thought it over thoroughly he answered: "I have no other choice".

- How did you react to his disappearance?

- I thought that he would turn up. I was looking for Szent-Györgyi, I asked Gerö about him and he asked me. Finally I learnt that he was at the headquarters of Marshall Malinovski thus I went down to Szeged. The real surprise got me later, in Sweden, with how much negligence he was dealt with and that our investigation after him was taken amiss. We even wrote to Henry Kissinger in this case; his brother used to live in Sweden at that time. He did not even reply to our letter. He made big politics.

- Let's return to the present and to the news I put in our newspaper that Swedish scientists were examining the Danube barrage system. How did you get knowledge about the constructions?

- I have been listening to news since 1979. At that time I worked at the Bio-technical Faculty of the Karolinska Institute and I became director of an institution which came into being to develop technologies useful for mankind. I paid attention

to this kind of questions already on the influence of Szent-Györgyi. After I settled down in Sweden finally I turned against the three horsemen of the apokalypse: overpopulation, nuclear war and environment pollution. The last one is the most fearful one, because while the first two can be handled in a rational way, the third one is progressing almost inevitably. I also had some conflicts because of this. Namely, the party of the Greens wanted to nominate me for MP which I refused. However, they were not angry for long, because Swedish people are very tolerant and forgive everything. Maybe only Wallenberg was an "exception", because he who was the ally of the allies since he compensated the ore transports and German military transits and saved the life of thousands, has not been saved.

- Is it a sad memory for you?

- How should I explain. It happened that somebody told me that he did not believe that six million Jews were killed in the Hitlerian era. No, I said. Not six million and not the tenth of it. Only one. But that one was my mother. You see, the Wallenberg case is similar. Let's rather speak about Bös-Nagymaros.

We told our opinion

- As far as I know you have also met Emil Mosonyi during your stay in Hungary.

- Yes, I did. We have known each other ever since we were young. Long ago when I still worked at the Academy I asked him to study the question. We all wanted a river barrage, but not to the detriment of the environment, and not so that the problem of sewage is unsolved and the monitoring system is not built out. This summer the ministry requested me to deal with the Hungarian priorities. Then we have examined the whole system with two Swedish experts for two weeks and told our opinion of it, called the attention to mistakes. I still do not know why these did not get more weight in the plans. Nevertheless, there are many people in Hungary too who are of the same opinion. But I do not know the answer to the whys. I can only say what Zoltán Szabó said: "one must pay attention to the people and not always to the possible new power".

(by Márta Sárvári)

Pol I/kr Tham/la

Ärende

Wallenberg

Datum

1989-02-06

Ävd

P

Grupp

2

Mål

Eu

Adress

Ambassaden MOSKVA

DNR.....

POL

Text

Från Polchefen re Wallenberg.

Vi införstådda Edert förslag. Handbrev Wöhler-Magnusson följer.

CABINET

Pol P 2 Eu¹

ARCHIVE COPY

MSG NO: 890206-381

DISTRIBUTION STATUS AT: 1989-02-06-12.21

TO: STATUS: TIME: DIARY NO:
BRYSSEL/AMB DISTRIBUTED 1989-02-06-12.20 0017

FROM: UDTX 21

POSTED TIME: 1989-02-06-12.05

MSG NO: 890206-381

BRYSSEL/AMB

UD STOCKHOLM 1989-02-06

AMBASSADEN BRYSSEL

FOER WAHLQUIST FRAAN POL I. EDERT 23 RE WALLENBERGMANIFESTA-
TION. P 2.

NINA LAGERGRENS ADRESS AER:

DAHLBERGSSVAEGEN 22, 182 62 DJURSHOLM

PER ANGER BOR TIDVIS UTOMLANDS OCH VID VISTELSE I SVERIGE HOS
ANHOERIGA. I WALLENBERGAERENDEN KAN HAN BAEST NAAS UNDER WALLEN-
BERGFOERENINGENS ADRESS:

RAOUL WALLENBERG-FOERENINGEN
RIDDARGATAN 10, 114 35 STOCKHOLM

CABINET

UD STOCKHOLM KL 12.05

THAN/MP/POL I

ORIGINAL TELEGRAM

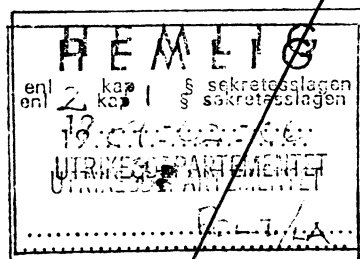
UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)
Kr Vollrath Tham, La

ARKIVEXEMPLAR

1989-02-06

Dnr 37/00	Avd Grupp Mål P 2 Eu I
--------------	---------------------------

Minister Magnusson
MOSKVA

H E M L I G

Wallenbergärendet; ON-55 resp Einar Marcus
(1 bil)

Hbr Magnusson-Örn 1989-01-02

Broder,

Vi har undersökt i departementets personregister (Wallenbergkartoteket och det register som konsulära arkivet för), men funnit att Marcus' namn inte figurerat där. Det är alltså knappast troligt att han är svensk. Han kan ju dock ha svenskt påbrå, vara av finlandssvenskt ursprung eller från t ex Baltikum. I vart fall är det ju vår linje i Wallenberg-ärendet att söka följa upp varje spår, som kan kasta ljus över Raoul Wallenbergs öde.

Med hänsyn till att Sunds Defibrator för några år sedan fick leveranser till ett projekt med anknytning till Syktykvar, tycker vi Din tanke att eventuellt sända någon från handelsavdelningen dit upp värd att pröva. Vi har hört från Exportrådet att Sunds ibland sänder servicepersonal till staden.

.../2

Postadress

Box 16121

103 23 STOCKHOLM
Dep U 328

Gatuadress

ifylles av postexp
Gustav Adolfs torg 1

Telefon

766 6000

Fax

723 11 76 (G3)

Telex

Avsändare Sign

sv kurir

utl kurir

luftpost

vanlig post

7/2-89

1/1

./1

Som framgår av bifogade uppteckning den 6 december 1988 av f d Röda Korschefen Anders Wijkman från ett samtal i Washington med Andrej Sacharov, tog denne också med Wijkman upp såväl "ON-55"-spåret som Einar Marcus. Våra senaste kontakter med Raoul Wallenberg-föreningen har bekräftat vår egen bedömning att det inte är så mycket vi kan göra i fråga om ON-55. Där-
emot har både Per Anger och Nina Lagergren också varit inne på tanken att man borde försöka få ett samtal med Marcus för att höra hans berättelse. Som framgår av vårt meddelande i annan ordning är vi in-
förstådda.

Svara Wallenberg

En tillgång

Karl-V. Wöhler

Karl-V. Wöhler

*Sant & Nina Lagergren
samt Ambassadör
Torsten Örn,
pol. chef vid UD*

A Wijkman/AB
1988-12-06

K O N F I D E N T I E L L T

Notater efter samtal med Andrej Sacharov kring Raoul Wallenbergs öde, Washington, november 1988

1. I samband med de möten som "International Foundation for the Survival of Humanity" arrangerade i Washington fick jag möjligheter till ett drygt timmeslångt samtal med Sacharov om Raoul Wallenberg. Initiativet till samtalet kom från Sacharov.
2. Sacharaov (S) nämnde att han under våren 1987 fått ett brev från Guy von Dardel med uppgifter om att W skulle finnas i speciellt läger i staden Torsjok, ca 250 km från Moskva. Enl Dardel var lägre befolkat av ett antal gamla polacker, som samtliga varit fängslade sedan krigsslutet. Vid årsskiftet 86/87 skulle en svår influensaepidemi ha härjat och många av fångarna dött. W skulle därvid ha blivit sjuk men överlevt.
3. S for till lägret, men Dardels beskrivning stämde inte. Några polska fångar fanns där inte. Vid ett senare möte med politbyråmedlemmen Jakovlev hade denne sagt att det var helt utsiktslöst att W skulle finnas i lägret.
4. Hösten 88 kom Dardel på besök och sade att han misstagit sig om lägret. Det skulle i stället gälla ett annat läger i Torsjok och Dardel gav nummer på lägret - OH55 (Fjärde Departementet).
5. S for dit igen och fann att adressen återigen var fel. Dock träffade han myndighetsperson, som visade honom lägret, som visade sig vara utspritt över ett 20 kvadratkilometer stort område. Departement Fyra var väl bevakat. S kom fram till lägeringången i samband med en vaktavlösning. Vakterna frågade vad han sökte och S uppgav att han sökte en polsk fånge. En av vakterna stelnade till och svarade att det måste vara ett misstag. Vakten gick så mot en bil och där satt en officer, som också frågade vad S sökte. S gav samma svar men tillade att han kanske misstog sig. Officeren muttrade och körde iväg.
6. S pratade med representanter för lokalbefolkningen och frågade om polska fångar hölls i området. Han fick avböjande svar.
7. Enligt S är det osannolikt att polska fångar och/eller Wallenberg skulle hållas i detta läger. Dock existerade lägret. Kanske borde svenska myndigheter approachera den sovjetiska regeringen med direkta frågor om lägret. Men det

beror delvis på var Dardel fått sin information ifrån.

8. S vittnade också om ett annat tänkbart spår. I norra Svojetunionen, i en ort som heter Syvtyvkar och i en provins som heter Komi, bor en person med svenskt påbrå. Hans namn är Einar Marcus. En nära vän till S - tidigare fånge - är också vän till Marcus. Denne Pimenov har känt Marcus sedan ett drygt halvår. Enl uppgift är Marcus nyligen utsläppt från en lång fängelsevistelse. Först ville Marcus ej säga något om sig själv. Därefter avslöjade han att han vid krigsslutet blivit arresterad av ryska säkerhetsmän i Tjeckoslovakien. Marcus påstod att han var engagerad i samma typ av räddningsarbete i Tjeckoslovakien som Wallenberg i Budapest. Marcus har inte velat avslöja mera om sitt liv. Dock troligt att han suttit fängslat ända från kriget tills helt nyligen.
 9. Nyligen drabbades Marcus av slaganfall och nu har han sagt sig vara yillig att prata, dock bara med representanter för svenska myndigheter. Han är rädd att fängslas. Han vill ej lämna Sovjet, då han har familj. Enl S bör någon från förslagsvis ambassaden i Moskva besöka Marcus.
 10. Den tidigare nämnde Pimenov bor i Kombinatorskaya, helt nära Marcus. Adressen kan fås i Moskva via S. S menar att Marcus möjligen kan ha förväxlats i vissa rapporter med W. I vart fall är det värt att besöka Marcus och få veta mera.
 11. S menar med dessa två rapporter att hans informationer på intet sätt ökar kunskaperna om W. Dock menar han att båda spåren bör undersökas. Han menar också att Gromykos pensionering ökar sannolikheten för att finna W.
 12. S hade en del randanmärkningar kring Wallenberg-affären. Bl a hade han observerat att då W försvann försvann även hans chaufför. Chauffören kan vara den som dog 1947 (d v s de uppgifter som Gromyko lämnade om att W dött 1947).
- S omtalade också att vid mötet med politbyråmedlemmen Jakovlev hade Jakovlev sagt att W arresterats i samband med en utväxling av lastbilar mot judar. Vid samtal med Anders Thunborg hade denne sagt att detta var en total nyhet. Även Dardel har till S uppgivit att denna uppgift ej är riktig. Dardel hade bl a hänvisat till en bok i Sverige som bestämt förnekar att W deltagit i sådan utväxling. Dardel hade sänt boken till S, som dock meanr att boken ej entydigt ger detta. S hänvisar till att Gestapo under 1944 föreslog en utväxling av 1 miljon judar mot 10 000 lastbilar. I samband med detta gav Himmler order om att föra över 3000 judar till Spanien, detta för att visa sin goda vilja. Även om den stora utväxlingen aldrig blev av p g a att engelsmän och amrikaner sade nej, kan man, enl S, inte utelsuta att W deltog i den spanska operationen på något sätt.
13. Jag är inte tillräckligt insatt i Wallenberg-affären för att kunna värdera de informationer och kommentarer S kom med vid

vårt möte. Det står dock klart att S är personligen djupt engagerad i bl a Wallenberg-affären och att han föresatt sig att på alla sätt försöka hjälpa till. Jag kommer sannolikt att träffa Sacharov igen under början av 1989 och fortsätter gärna dialogen kring denna fråga.

(UTRIKESMINISTERN)
Utr min kansli, ca
Handläggare: kr Tham, Pol I

ARKIVEXEMPLAR

Dnr 1989-02-06	Avd Grupp Mål 37/007 P & Eo'
-------------------	------------------------------------

(Pol)

Åsa Eriksson
Bojevägen 13
260 80 MUNKA-LJUNGBY

Hej Åsa,

Tack för Ditt brev av den 4 januari om Raoul Wallenberg.

Statsministern, och jag själv får ofta brev om Raoul Wallenberg, vilket visar att det alltså finns ett djupt engagemang både hemma och utomlands för hans sak. Detta är viktigt att veta när företrädare för regeringen tar upp hans fall med representanter för Sovjetunionen. Vår linje är nämligen att begagna varje lämpligt tillfälle i våra kontakter med Sovjetunionen för att påminna om att Sverige aldrig accepterat svaret 1957 att han skulle ha avlidit 1947. Statsministern tog upp ärendet vid sitt officiella besök i Moskva 1986 och på nytt när ministerrådsordföranden Ryzjkov var i Sverige 1988. Därefter har frågan tagits upp på lägre nivåer. Vi hoppas naturligtvis att de nya vindar som nu blåser i Sovjetunionen skall åstadkomma en rörelse också i detta ärende. Hittills måste vi tyvärr konstatera att vi inte sett några tecken på detta. Vi kommer dock inte att ge tappt utan fortsätta ansträngningarna att söka skapa klarhet i frågan.

Bifogar UD:s broschyr om Raoul Wallenberg.

Med vänlig hälsning

Sten Andersson

Dep U 328

Ifylles av postexp

Avsant med				Avsändn datum	Sign
☐ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☒ vanlig post	6/2 89	GA

(UTRIKESMINISTERN)
Utr min kansli, ca
Handläggare: kr Tham, Pol I

ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd Grupp Mål
1989-02-06 37/00	P 2 EU'

(Pol)

Hertha Rivelius
Hantverksgatan 6
288 00 VINSLÖV

Tack för Ditt brev om Raoul Wallenberg.

Tanken att Raoul Wallenberg fått överta en annan fånges identitet har förekommit då och då i spekulationerna om vad som kan ha hänt honom. Vi prövar alla uppslag. Så länge ovissheten om hans öde består kommer regeringen att fortsätta sina ansträngningar att söka klarhet i frågan.

Med vänlig hälsning

Sten Andersson

Dep U 328

Ifylles av postexp

Avsant med				Avsändn datum	Sign
☐ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☒ vanlig post	6/2-89	✱

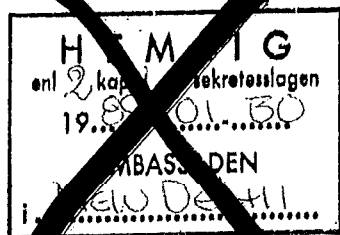
SVERIGES AMBASSAD
NEW DELHI

1989-01-30

Pol I. Kr V Tham, mp
1989-02-10

Kopia:

kabs
polch
bitr polch
Wöhler, pol I
Tham, pol I
Olsson, pol I

Departementsrådet Wöhler
Pol 1
Utrikesdepartementet

30/002

INKOM UD		
1989-02-27		
AVD.	GR.	MAL
P	2	Eu

(POL)

HEMLIG

Amb MOSKVA (u nr)

Raoul Wallenberg
(1 bil) ✓

Exp: 89-02-10/MP

Broder,

De sovjetiska diplomater jag kommit i kontakt med här håller genomgående hög klass och det nye politiske rådet, Vladimir Grachev, utgör inget undantag. Till hans antecedentia hör bl.a. att han 1981-86 var Dobrynins assistent i Washington. Även för glasnosttider är han ovanligt öppen, talför och rättfram.

Vid, som vi kallar det, sällskaplig samvaro häromkvällen förde jag Raoul Wallenberg på tal; närmast för att utröna vad det namnet säger en yngre rysk diplomat.

Svaret blev i första hand detsamma som jag erfarit från samtal med andra ryska kollegor: Raoul Wallenberg lever sitt eget liv i den sovjetiska diplomatkåren. I ryska diplomaters utbildning ingår - jag kan inte tro annat - en ordentlig gnuggning i Raoul Wallenberg-affärens elementa. Vidare tycks höra till bilden, enligt vad jag erfor, att man nu oreserverat kan erkänna att Raoul Wallenbergs öde var en tragedi hänförlig till Stalins och Abakumovs skräckvälde.

Grachev berättade för mig att han under sin tid i Washington hade varit ansvarig för Raoul Wallenbergfrågan. Då hände ju en

del, inte minst släktens åtal mot sovjetiska staten med skadeståndsanspråk på en miljon dollar för varje år som Raoul Wallenberg skulle ha suttit i sovjetisk fångenskap. (Detta var ju i och för sig, så vitt jag kunde förstå, en juridisk gimmick som ett led i släktens fortlöpande uppvaktningar gentemot Moskva).

Enligt Grachev skulle KGB år 1985 ha beordrats att företa en grundlig undersökning av Raoul Wallenbergs öde på rysk mark. Enligt vad som rapporterades till Washington - jag citerar min sagesman - hade man inte funnit något annat i arkiven än Dr Smoltsovs dödsattest. Grachev höll med om att detta föreföll besynnerligt. "Men varför inte?", frågade han retoriskt. "De åren likviderades folk i NKVD:s källare på löpande band med nackskott, och Raoul Wallenberg kan mycket väl ha blivit ett offer för den allmänna mordvågen". - Han beskrev f.ö. hur det hade räckt med en ståndsrätt på tre "domare" som genom förenklat rättegångsförfarande dömde folk till döden med ett sken av "legalitet".

Det intressanta med Grachevs utsaga var väl att han inte alls ville utesluta att Raoul Wallenberg skulle ha avlidit på annat sätt än av hjärtinfarkt. "Han var ju så ung" var hans egna ord. På fråga sade han också att Raoul Wallenbergs namn utan tvekan lever vidare också inom KGB; det har förblivit även där en "cause célèbre".

Förklarligt nog ville inte Grachev gå med på att man skulle kunna få fram uppgifter från (förmodligen) pensionerade KGB-tjänstemän som var med på den tid det begav sig. Det skulle dels ha varit mycket få inblandade när det gällde en fånge av Raoul Wallenbergs dignitet, dels skulle ifrågavarande personer föredra att tåga av rädsla för att försätta sig själva i dåliga dagar och eventuellt råka ut för åklagarens nyfikenhet i dessa nya tider.

För fullständighetens skull närsluter jag utdrag ur MID:s bulletin avseende Raoul Wallenberg som Grachev har tillställt mig. De

erbjuder givetvis inget nytt i sak. Det skulle möjligen vara
att Raoul Wallenberg-ärendet nu redovisas öppet inom den sovje-
tiska utrikesförvaltningen.

Bästa hälsningar!

Sven
Sven Julin

КОНТЕЙНЕР-ШПИОН

дупародной практики захода судов на порты и игнорирование этого века.

Случившееся порождает в нас

БРИФИНГ 7 августа 1987 г.

Брифинг проводил Г.М. Герасимов. Участвовали: члены коллегии Главного управления государственного таможенного контроля при Совете Министров СССР Г.Н. Чмель и генеральный директор В/О "Союзтранс" МВТ СССР А.Н. Назаров.

СУДЬБА ВАЛЛЕНБЕРГА

В связи с исполнившимся 4 августа 75-летием со дня рождения шведского дипломата Рауля Валленберга в СМИ Швеции и других стран появились публикации, в которых вновь утверждается, что якобы Валленберг все еще жив и советские власти хотят освободить его из тюрьмы.

К истории вопроса. В 1975 году после проведенного расследования правительству Швеции было сообщено, что Валленберг умер в июле 1947 года в тюрьме предположительно вследствие наступившего инфаркта миокарда. По просьбе шведских властей в Советском Союзе неоднократно проводились дополнительные расследования всех обстоятельств, относящихся к делу Валленберга. Они подтвердили факты, о которых было сообщено шведской стороне в 1957 году. Мы с пониманием относимся к обеспокоенности родственников Валленберга и вообще всех людей, которых интересует его судьба. Было бы хорошо, если бы слухи о том, что он до сих пор жив, имели под собой реальную почву. Но в прошлом году было проведено очередное тщательное расследование, и ничего нового не обнаружено. Валленберг скончался в 1947 году. Это факт, с которым приходится, к сожалению, считаться шведам, и нам.

НОВЫЙ ЖУРНАЛ

Сегодня в УИ Министерства иностранных дел небольшой праздник: вышел в свет первый номер журнала "Вестник Министерства иностранных дел СССР". Цель нового издания — информировать о деятельности нашего ведомства, пресс-конференциях и брифингах в Пресс-центре. Будут публиковаться также проблемные статьи по вопросам внешней политики, справочные материалы, документы по истории советской дипломатии.

В первом номере читатель может познакомиться с выдержками из неопубликованного выступления М.С. Горбачева на совещании в МИД СССР 23 мая 1986 г. и с докладом, тоже ранее не публиковавшимся, Э.А. Шеварднадзе на совещании в Министерстве 3 мая 1987 г. Дано описание структуры МИД СССР. "Вестник" будет выходить дважды в месяц.

Транссибирская магистраль, пересекающая нашу страну от края и до края, — удобный путь доставки грузов из дальневосточного региона в Европу. Есть у магистрали и романтический налет: немало иностранцев выражают желание путем поездки ощутить размах русских просторов. Но сегодня речь пойдет об одном необычном путешествии с недобрыми намерениями, оставляющем далеко позади по выдумке все детективные истории, будто бы случавшиеся в прошлом в "Восточном экспрессе".

Итак, многие торговые и промышленные фирмы западных стран широко пользуются услугами министерств торговли, морского флота и путей сообщения СССР для транспортировки своих грузов в контейнерах через территорию СССР по железной дороге.

И вот в январе 1986 года советская таможенная служба обнаружила в одном из грузовых контейнеров, следовавших транзитом из Японии в ФРГ, тщательно и хитроумно замаскированную шпионскую электронную аппаратуру, предназначенную для сбора разведывательной информации по маршруту следования от порта Находка до Ленинграда.

Как известно, недавно японские фирмы упрекали в том, будто они по нашей просьбе снабжают нас техническими новинками. А тут, оказывается, из Японии без нашей просьбы и совершенно добровольно привезли очень совершенную электронную аппаратуру.

В феврале — марте 1986 года официальные власти Японии и ФРГ были проинформированы по линии МИД СССР о вскрытой и пресеченной разведывательной операции, которая планировалась и осуществлялась с территории этих стран и к которой оказались причастными японские и западногерманские фирмы.

В наших представлениях официальным властям этих стран была сообщена информация о характере вскрытой операции, данные в отношении контейнера и участвовавших в его перевозке транспортно-экспедиторских фирм. Отмечалось, что вся ответственность за содеянное ложится на власти Японии и ФРГ. Советская сторона ожидала, что будет проведено расследование враждебной акции против Советского Союза и наказаны виновные.

Однако западногерманская сторона не дала никакого официального ответа по существу нашего демарша, а представитель посольства Японии в Москве в своем устном ответе утверждал, что якобы полицейским властям, проводившим тщательное расследование, не удалось установить фактов, свидетельствующих о незаконной погрузке в контейнер незаявленных в таможене предметов и подтверждающих наличие правонарушителей.

Формальный ответ Японии и нежелание ФРГ вообще реагировать на наш официальный запрос могут свидетельствовать об их явной незаинтересованности выявить конкретных организаторов и исполнителей этой шпионской операции и стремлении уйти от ответственности.

Вестник МИД СССР № 3, 10.09.87г

самым действенным инструментом, позволяющим выявить любые нарушения будущей конвенции.

В общем не сходятся что-то в заявлениях в практических переговорных позициях США и Штатам. Доводы о неконтролируемости химического оружия не выдерживают критики западногерманской газеты "Фольксцайтунг". Она считает эту позицию американской администрации слишком жесткой, и предполагает, что в будущем вряд ли можно будет договориться о запрете химического оружия. Кстати, в 1984 г. на Конференции ООН по разоружению, когда он предложил пулевое оружие при самом глубоком

вопрос: может быть, дело не в контроле, а в неготовности американской администрации отказаться от своих военных химических арсеналов, в том числе от создания и пополнения этих арсеналов новыми видами химических вооружений, в том числе бинарным оружием? Если дело обстоит так, то, конечно, это не может не вызывать у нас серьезного беспокойства.

ЕЩЕ РАЗ О "ДЕЛЕ ВАЛЛЕНБЕРГА"

В пятницу на пленарном заседании Венской встречи по безопасности и сотрудничеству в Европе представители США, Канады, Великобритании, Швеции, Швейцарии, а также Венгрии выступили по так называемому "делу Валленберга".

Валленберг — шведский дипломат, спасший более 20 тыс. венгерских евреев от уничтожения гитлеровцами. В январе 1945 года он был арестован в Будапеште в районе боевых действий советскими войсками. С тех пор мы много раз давали ответы на вопросы о его судьбе. Тем не менее до сих пор появляются сообщения, что он жив.

Выступая в Вене, представитель Венгрии указал на заслуги Валленберга в спасении человеческих жизней, подчеркнув, что его высоко чтут в Венгрии. Я могу добавить, что сам смог в этом убедиться, когда недавно посетил в Будапеште место, где поставлен памятник Валленбергу.

Что касается его судьбы, то уже дано, в 1957 году, в ходе очередных поисках в архивах санитарной службы Лубянской тюрьмы был обнаружен документ, подписанный начальником этой службы Смольцовым. Это записка на имя министра: "Докладываю, что известный Вам заключенный Валленберг сегодня ночью в камере внезапно скончался предположительно вследствие наступившего инфаркта миокарда". Вот такой был рукописный рапорт на имя тогдашнего министра государственной безопасности Абакумова. Смольцов в нем также просит указаний, кому поручить вскрытие. На этом же рапорте есть запись, сделанная рукой Смольцова: "Доложил лично министру. Приказано труп кремировать без вскрытия. 17 июля 1947 года".

Вот и все, что удалось найти, а сам Смольцов скончался в 1953 году.

Таким образом, нам остается лишь сделать вывод, что Валленберг скончался в июле 1947 года. Я могу также напомнить, что Абакумов, действовавший в нарушение законов СССР, был осужден и расстрелян по приговору Верховного суда СССР. И в свое время правительство СССР выразило искреннее сожаление по поводу случившегося правительству Швеции и свое глубокое соболезнование родственникам Рауля Валленберга.

Г.И. Герасимов ответил на вопросы журналистов.

Вопрос: По сообщению представителя Киодо Цусин из Вьетнама, министр иностранных дел этой страны отрицательно отреагировал на предложение М.С. Горбачева относительно бухты Камрань. Он сказал, что Камрань является собственностью Вьетнама и СССР не вправе решать этот вопрос. Скажите, пожалуйста, обсуждался ли этот вопрос детально с вьетнамской стороной перед тем, как это предложение было высказано в Красноярске? (Газета "Асахи", Япония)

Ответ: Относительно советского предложения я могу сказать, что, конечно, Камрань находится на вьетнамской территории и поэтому Вьетнам осуществляет суверенитет над этим местом. Тут нет никакого противоречия. В том случае, если США пойдут на ликвидацию военных баз на Филиппинах, СССР будет готов по согласованию с правительством СРВ отказаться от пункта материально-технического обеспечения в бухте Камрань. Здесь вопрос не касается вьетнамского суверенитета. База останется у них, и вьетнамцы сами будут решать, как ее использовать.

Вопрос: Вопрос относительно Валленберга. В 1947 году он еще был довольно молодым и поэтому не кажется ли Вам странным, что человек в таком молодом возрасте умер от сердечного приступа и не было произведено вскрытие, которое могло бы подтвердить это? Хотелось бы узнать о причинах, по которым Советское правительство заключило его в тюрьму, ведь он был борцом против фашизма. (Телекоммюнике Эй-би-си, США)

Ответ: Судя по дате его рождения, в момент ареста он был относительно молодым человеком. Что касается обстоятельств его ареста, то они нам неизвестны. Шведский дипломат Валленберг, — говорится в справке, — был арестован в районе Будапешта, в районе боевых действий зимой 1945 года".

Вопрос: Не могли бы Вы прокомментировать события в Степанакерте? (Агентство Рейтер, Великобритания)

Ответ: Ситуация в Степанакерте напряженная. Детали я не располагаю, очевидно, подробнее об этом сообщит ТАСС.

Вопрос: Хотел бы вернуться к вопросу о Красноярской РИС. Видите ли Вы какое-либо другое решение, кроме того, по которому Советский Союз должен ликвидировать Красноярскую РИС? (Радио и телевидение Норвегии)

Утверждения об обстрелах Кабула советскими войсками мы уже опровергали как лишние. У нас нет никакого смысла обстреливать Кабул. Это лишь как пример войн, в которых какой-то стороной занимаются митингующие, что, почему-то эти террористы, против мирного населения осуждения за оккупацию.

К сожалению, эти сообщения повторяются и на сравнительно высоком уровне. Например, на днях в Австралии проходила конференция в связи с завершением второго этапа вывода советских войск из Афганистана. В ней участвовали министры иностранных дел, видные западные политики.

В ходе конференции обсуждались пути урегулирования в этой стране. Но вместе с тем на этой конференции снова повторялись заезженные пропагандистские домыслы. В частности, утверждалось, что в составе афганских войск действуют советские подразделения, состоящие из узбеков, туркмен, казахов. Подобные не соответствующие действительности заявления стыдно слышать с трибуны серьезной академической дискуссии.

Вернемся снова к "минной войне".

Я уже говорил об этом на прошлом брифинге, привел данные о разминировании минных полей и передаче их афганской стороне, а сегодня хотел бы назвать еще несколько цифр.

С 1980 года и по настоящее время нашими саперами было снято 237 737 мин, установленных вооруженной оппозицией, в том числе на дорогах 33 983 противотанковые мины, 18 762 противопехотные мины, 4818 фугасов. Кроме того, с 1980 года и по настоящее время нашими вооруженными силами захвачено и уничтожено на базах и складах вооруженной оппозиции, а также по пути к ним 180 274 мины. Вот где угроза "минной войны" против мирного населения Афганистана.

В числе лидеров афганской вооруженной оппозиции наиболее одиозной является фигура Хекматияра, руководителя так называемой "Исламской партии Афганистана". Его крайний авантюризм ведет к росту настороженности по отношению к нему даже со стороны союзников по непанарскому альянсу, равно как и со стороны западных покровителей.

Хекматияр все время пытался продемонстрировать независимость, но поспешил недавно с протянутой окровавленной рукой за помощью и содействием к госсекретарю США Дж. Шульцу, прибывшему в Исламабад на похороны Зия-уль-Хака. Вызывает недоумение, что может быть общего между госсекретарем США и кровавым террористом?

Г.И. Герасимов ответил на вопросы журналистов.

Вопрос: В связи с сообщением о том, что с 31 августа будут открыты пограничные пропускные пункты на автомобильных дорогах, соединяющих СССР и Турцию (эти пункты были закрыты для пересечения советско-турецкой границы с 1937 г.), хотелось бы знать, чем объясняется принятие такого решения и почему раньше пункты были закрыты? (*Газета "Стамбул", Италия*)

Ответ: 1937 год упоминается, по-видимому, в связи с подписанной 15 июля 1937 г. Конвенцией о порядке рассмотрения и разрешения пограничных инцидентов и конфликтов между СССР и Турцией. В со-

ответствии с протоколом II названной конвенции пункт Сарпи был установлен в качестве одного из пунктов встреч пограничных комиссаров двух стран, но он никогда не закрывался. С 31 августа, как я уже сообщал на прошлом брифинге, через этот пункт будет осуществляться международное автомобильное сообщение.

Вопрос: Неоднократно появлялись сообщения о намерении Э.А. Шеварднадзе посетить страны Ближнего Востока, в частности Саудовскую Аравию. Не могли бы Вы прокомментировать эти сообщения? (*Агентство КУНА, Кувейт*)

Ответ: Если говорить о ближайшем времени, то таких намерений у нашего министра нет. В сентябре он планирует поехать на сессию ГА ООН в Нью-Йорк.

Вопрос: Не могли бы Вы прокомментировать сообщения о том, что шведского гражданина Валленберга в декабре 1986 года якобы видели где-то в Сибири? (*Газета "Нью-Йорк таймс", США*)

Ответ: Время от времени появляются сообщения о том, что кто-то где-то видел Валленберга, но я должен повторить свой ответ на этот вопрос. В связи с неоднократными запросами шведского правительства у нас проводились розыски Валленберга, но никаких результатов они не дали. Он умер очень давно, и об этом есть соответствующая запись. Так что, к сожалению, можно констатировать, что надежды где-то его увидеть совершенно неоправданны.

Вопрос: Недавно в одном венгерском литературно-общественном еженедельнике "Уй Тьюкёр" вышла статья профессора М. Куна, сына Бела Куна, основателя Венгерской коммунистической партии. Это — открытое письмо к Е.В. Яковлеву, главному редактору газеты "Московские новости". Профессор Кун утверждает, что "Московские новости" в своей статье о проблемах венгеро-румынских отношений дали не совсем объективную оценку, исходя из того, что советская газета просто не может оправдать одну социалистическую страну в споре с другой. Эта статья появилась примерно в одно время со статьей в журнале "Новое время", где говорится о том, что объективная информация о внутренней жизни социалистических стран — это не есть империализм по внутренним делам. Исходя из этого, у меня два вопроса. Первый. Считается ли обязательным для редакторов газет и журналов в условиях гласности тот принцип, что при освещении жизни социалистических стран может быть использована только информация и оценка официальных источников, даже в том случае, если они не совсем объективны? И второй вопрос. Как Вы считаете, соответствует ли румынская политика закрытия и уничтожения национальных венгерских деревень духу хельсинкского и общеевропейского процесса? (*Венгерское радио*)

Ответ: Благодарю Вас за самый длинный вопрос за всю историю брифингов. Что касается второго вопроса, об отношениях между Венгрией и Румынией, то мы исходим из того — как, кстати, об этом неоднократно заявляли обе стороны, в том числе и на высшем уровне, — что они готовы обсудить нерешенные вопросы путем двусторонних переговоров. Надеемся, что они состоятся и приведут к взаимоприемлемым результатам.

Что касается советских журналистов, которые пишут о социалистических странах, то они могут писать на любые темы, которые представляют интерес для них и их редакций. В прошлом, конечно, им было

труднее работать, потому что мы боялись обидеть своих союзников какими-то критическими замечаниями. И сейчас в какой-то мере это сдерживает работу тех или иных журналистов. Но уже стали появляться очень интересные, конкретные статьи, например о советско-чехословацких связях, где авторы исследуют, кто виноват в тех недостатках, которые существуют в рамках этого сотрудничества. Но я должен сказать, что мы, конечно, не хотим появления таких статей, которые вызвали бы дипломатические осложнения между руководством той или другой страны и нашим руководством. Контроль здесь никакого нет. Каждый журналист должен знать, что он может свободно писать, но он также несет ответственность за свои высказывания. Эти статьи должны быть обоснованными и не должны становиться источником напряженности в отношениях между нами и какой-либо другой страной.

Вопрос: В последнее время телевидение СССР, особенно программа "Время", показывает забастовки, которые сейчас происходят в Польше. Если сейчас в Советском Союзе действительно есть гласность и демократия, то почему не показывают демонстрации, которые произошли здесь, в СССР, особенно в последнее воскресенье? (*Газета "Аль-Иттихад", ОАЭ*)

Ответ: Это вопрос не ко мне, а к руководству Гостелерадио. Я могу передать его по назначению.

Вопрос: Вопрос в отношении Валленберга. Были сообщения, что он написал письмо Горбачеву. Не могли бы Вы ответить, получено ли письмо адресатом? (*Телекомпания Эн-би-си, США*)

Ответ: Я еще раз хочу повторить, что мы, отвечая на неоднократные запросы шведского правительства, а также ряда организаций, пытались еще и еще раз найти его следы. И мы их нашли: он умер, и об этом есть соответствующая запись.

БРИФИНГ 30 августа 1988 г.

Брифинг проведил Г.И. Герасимов.

ВЕНСКАЯ ВСТРЕЧА

Вчера возобновила работу Венская встреча представителей государств — участников СБСЕ. На сегодня согласовано в общем около 90% текста итогового документа, который разрабатывается на основе проекта, внесенного нейтральными и неприсоединившимися странами в мае с.г. В частности, согласованы почти все положения раздела о правах человека. Лишь несколько несогласованных вопросов осталось во "второй корзине" (торгово-экономическое, научно-техническое, экологическое сотрудничество) и в "третьей корзине" (контакты между людьми, информация, культура, образование). Ближе к завершению формирования военного раздела, включая вопрос о продолжении переговоров по мерам доверия, т.е. фактически продолжения Стокгольмской конференции.

Идет согласование конкретных повесток дня и мест проведения примерно десяти общеевропейских совещаний по различным вопросам, которые пройдут в течение двух-трех лет после Вены. В целом ситуация на Венской встрече такова, что при доброй воле и целеустремленных усилиях делегаций работу можно было бы закончить в течение нескольких недель и завершить встречу в октябре — ноябре на уровне министров иностранных дел 35 стран-участниц. Советская делегация имеет указание вести дело именно к этому.

5 сентября возобновляются проходящие в сопряженности с Венской встречей консультации 23 стран ОВД и НАТО по выработке мандата будущих переговоров о сокращении вооруженных сил и обычных вооружений в Европе от Атлантики до Урала. Здесь тоже налицо определенный прогресс: согласовано большинство элементов мандата, цели, вопросы контроля, обмена информацией, организации процедуры переговоров. Зафиксировано решение начать эти переговоры еще в этом году. Намечены подвиги в вопросе о предмете переговоров, т.е. какие конкретные вооружения должны подлежать рассмотрению, включая те их виды, в которых могут быть использованы как обычные, так и иные заряды. Этот вопрос, а также другой пока не решенный до конца — о точной зоне сокращений, — должны быть согласованы в предстоящие недели.

Что будет означать успешное окончание Венской встречи? Впервые в рамках СБСЕ начнутся крупномасштабные переговоры о сокращении вооруженных сил и вооружений на всей европейской территории от Атлантики до Урала. Будут продолжены переговоры о мерах по укреплению доверия и безопасности и разоружению в Европе. Впервые создается механизм сотрудничества и консультаций 35 стран в области человеческого измерения хельсинкского процесса. Это включает двустороннее сотрудничество, а также конференцию, состоящую из трех совещаний по правам человека, контактов между людьми и другим вопросам гуманитарного сотрудничества. В этом контексте рассматривается и внесенное ранее Советским Союзом предложение о проведении в Москве общеевропейской гуманитарной конференции. Состоится около десяти общеевропейских совещаний по конкретным проблемам, в том числе по экономике, экологии, информации.

Венская встреча вышла на финишную прямую.

СНВ

Продолжается подготовка советско-американского договора о 50-процентном сокращении СНВ.

Делегация СССР ищет здесь компромиссные решения оставшихся проблем. Какие это проблемы? Зачет крылатых ракет воздушного базирования на тяжелых бомбардировщиках, контроль над крылатыми ракетами морского базирования. Серьезными препятствиями на переговорах являются попытки американской стороны пересмотреть формулу о соблюдении

234 DISAPPEARANCE OF RAOUL WALLENBERG

240

Mr David Atkinson
Mr Peter Archer
Mr Simon Hughes
Mr David Amess
Ms Diane Abbott
Mr Alistair Burt

*Motion is brought under house
on R.W.*

★ 221

Dame Janet Fookes
Mr Rhodri Morgan
Mr Roger Sims
Mr Tim Devlin
Mr John Townend
Mr Ray Whitney
Sir Hugh Rossi

Dr John Gilbert
Mr Tim Yeo
Mr Derek Fatchett
Mr William O'Brien
Mr Harold McCusker
Mr Cecil Franks
Mrs Marion Roe

Mr Dudley Fishburn
Sir Geoffrey Pattie
Mr Ian Bruce
Mr John Gorst
Mrs Gwyneth Dunwoody
Mr Alan Haselhurst

That this House notes the 44th anniversary of Raoul Wallenberg's courageous struggle against the Nazis on behalf of the Hungarian Jewish community which resulted in the saving of 100,000 lives; further notes his unaccountable disappearance in the hands of the liberating Soviet forces; and, bearing in mind that, despite the Soviet Union's statement in 1957 that it seemed probable from their records that he had died in 1947 under Stalin, there have been numerous reports that he has been sighted in Soviet prisons during the 1950's, 1960's and 1970's and as recently as 1981, calls upon the Government to make further representations to the Union of Soviet Socialist Republics in order to discover his fate and ensure his release if he is still alive, and to introduce legislation conferring honorary British citizenship upon him in recognition of his selfless and courageous actions, thus following the lead taken by the United States of America, Canada, Israel, Australia and a number of other nations.

As an Amendment to Mr David Atkinson's proposed Motion (Disappearance of Raoul Wallenberg):

Mr Pat Wall
Mr Frank Cook
Alice Mahon
Mr Anthony Commins
Mr Dave Nellist
Mr Max Madden

*aa
w*

★ 8
(a1)

Line 8, after second 'his', insert 'immediate'.

INK UTRIKESDEP
 Dnr...../.....
 1989-02-10

Avd	Gr	Mål	Eu I
P	2		

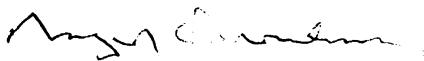
1989-02-06

Nr 19

R 18

Vittnesmål i Wallenberg-ärendet

Överlämnas av ambassaden i Budapest
 till utrikesdepartementet, Pol 1.

 Ragnar Dromberg

ib

Pol I, Kr V Tham, mp
 1989-02-17

Kopia: kabs

polch

ch pol I

Tham, pol I

Raoul Wallenberg-
 föreningen, Sthlm

Exp: 89-02-17/

1989, januari 26

Kungliga Svenska Ambassaden!

Efter mycket grubblande har jag bestämt mig för att skriva. För jag tror att jag är skyldig meddela Er vad jag vet.

Jag kan säga att jag i Sovjetunionen personligen träffade Wallenberg. Tidpunkten för vårt sammanträffande var i början av december 1947. Jag kommer inte ihåg exakt vilken dag. Då transporterades jag till Sibirien, och vid första förläggningen (pririslike ~ på ryska) var en fördelningsplats. I en stor sal väntade vi, kanske 150 personer, sammanträngda. Man kunde knappt röra sig. Ja, jag glömde nästan att skriva ner namnet på platsen. Det var en stad och järnvägsknutpunkt som hette Tjeljabinsk. Därifrån förgrenade sig järnvägar norrut, österut och söderut. Det är viktigt.

Helt av en tillfällighet kom jag att iaktta honom! Han stack av från de övriga genom sin klädsel och sin hållning. Han talade inte med någon, men det framgick tydligt att han hade tobak, fast de övriga inte hade någon alls. Därför började jag att intressera mig för honom, och jag försökte komma närmare honom, vilket var mycket svårt, då den delen av salen var full med bänkrader, uppåtgående, som man här och var brukar ha i biosalonger. När jag kom närmare frågade jag honom vem han var (jag frågade på tyska, för jag kunde knappt någon ryska alls). Han sade sitt namn, men det namnet sade mig ingenting då. Strax därpå ropade vakten vid dörren upp mitt namn, så jag kunde inte tala med honom längre. Jag måste gå.

Jag vet att detta brev inte har så stor betydelse, men i alla fall så pass, att han vid den ovan angivna tidpunkten (detta fick jag veta först när jag återvänt hem) var i Sibirien, i Tjeljabinsk. Jag såg honom vid god hälsa, han var inte ens nedstämd och han utstrålade självsäkerhet.

Jag kom hem i slutet av 1951, men fann inte tillräckligt mod att skriva det, nämligen om mötet. Alltså är det osannolikt att Wallenberg i december 1947 skulle ha avlidit i Moskva, i Ljubjanka-fängelset. För utan tvivel träffade jag honom personligen i Sibirien!! Han var frisk och stark, så där en 30-35 år, tänkte jag då. Jag kan säga att de som togs över Ural inte omedelbart fördes tillbaka till Europa.

Som anvisning kan jag säga, att om de därifrån tog honom norrut, då måste man komma till Vorkuta eller till Norilsk, eventuellt, om jag vet rätt, till Dudinka (Dugyinka), som också ligger där. Dessa är mycket hårda arbetsplatser. Om de tog honom söderut, då kan man kanske räkna med Karaganda. Mig förde de österut, över Novosibirsk till trakten av Kemerovo. Därifrån återvände jag också hem. Ytterligare en möjlighet finns: Kemerovo (det är en oblast, ^{på} ungerska länsresidens^{plats}) med ryssar (straffångar). Man har också sagt att straffångar transporterades till Ulan Bator. Dit har man inte tagit någon, varken ungrare eller svensk eller annan. Där var alla straffångar.

Man får inte ge upp sökandet, för där är allt möjligt och ingen säger sanningen.

Eventuellt är jag villig lämna mina uppgifter till vem som helst, men jag ber att Wallenberg-kommittén i Sverige tar hand om detta ärende och ingen annan!

Med vördnad

Dezső Vivasztó

6900 Makó, Gyóni G. Utca 10

és magyartanításban is. Nem beszélts senkivel, de
 az nagyon feltűnt, hogy én volt dohanyos,
 hűvös a tüdőmnek senkinek sem. Én volt
 későbbi életem és igyekezetem körülbelül körül-
 ni, ami nagyon nehéz volt, hiszen a terem-
 nek az a név, amelyben a padonokból volt tele
 mint néhol nyírtak a szék. Amikor bejöttél
 körülmény megbeszéltem, hogy kiszedés (nem tud
 beszélni, hiszen én is alig beszéltem onnan)
 O akkor a névét megtartta, de nekem az a név-
 nem mentett akkor summit. Majd körbe-
 az a nyitandó álló és egy névvel olaszt az
 és a névemet, így én nem is tudtam vele többet
 beszélni! Nekem nemem kellett. Tudom, az a
 levél nem sokat mond, de annyit igen, hogy
 a fent látó időpontban (első és a háttérben)
 én tudtam meg mindent! Rendszeresen, Eszka-
 kintekben volt. Egyszerűségeket láttam, ami a
 volt szomorú, és meg magabiztosan is sugárzott
 róla! 1951 végén ahányszor hazatértem, de addig
 nem volt elég biztonságom, azt megadni tudni-
 elik a találatokból. Többet találok a nyitandóan, az
 hogy Wittenburg 1947 decemberében Moszkvában,
 a Ljuzjarszki utcában halt meg! Először az
 kételkedés kivételében Rendszeresen találkoztam az
 mélyben vele! Egyszerűsége, és volt, olyan 30-35
 évesnek gondoltam akkor. Nem tudtam, hogy
 az kit állított az úton, azt nem hozták

vitát, amikor Európába!! Utamatásként m-
 dom, - egy ha ismerős viték innen, akkor for-
 kútlóval vagy kővel valóban kell keresni, és
 leg, ha jól tudom tudunk (Szeged) is
 van. Én meg nagyon kemény munkahelyek. Ha
 dleke viték, akkor talán csak kővel valóban
 jóval tudhatók. Én meg keletre viték for-
 kútlóval, keletre kővel kővel kővel. In-
 is jöttem haza. Meg egy lehetőség van: Kemény
 ban (az egy olyan magyartanítás, amely
 onnan (elöltekkel) beszélve, olyan is mon-
 tak, hogy planszban kővel is elöltekkel
 ket. Itt már senkit sem hívtak sem magyartan-
 sem tudunk. Itt az a mindenki elöltek volt. Az
 seked, a kővel kővel a kővel, mert az mind
 lehetőség is van. Sem mondi igazán! Idővel
 hajlandó vagyok elöltekkel kővel meg-
 mondani, de a kővel az, hogy a kővel kővel
 Wittenburg. Biztosan foglalkoznak az az ügye-
 és ne más!!

Tisztelettel
 Kiss István
 2900 Munkács, egykori 9-4-10

1989. január 26.

Svéd Királyi Követség!

Hosszas töprengés után sajtóterv és magamat az írásra. De úgy érzem, hogy amit tudok, azt kötelességem Önökkel közölni.

Elmondhatom, hogy személyesen találkoztam a Szovjetunióban Wallenberggel. Találkozásunk időpontja 1947. december eleje. A pontos napra már nem emlékszem. Engem ekkor szállítottak ki Svédországra s itt az első állomás hely (oroszul pirizilki) az egy elosztó hely. Egy nagy terembe voltunk talán 150-en összehűsölve. Alig lehetett bentré moxogni. Igén, majdnem elfelejtettem a helység nevét leírni. Ez a város vasúti csomópont volt és Eszjakinszk-nak hívják. Innen ágazik el a vasútvonal északra, keletre és délre. Ez is igen fontos. Nagyon véletlenül figyeltem fel rá! Elűtött a többitől ruházattal

(Pol)

P	2	Eu	I
---	---	----	---

1989-02-28
Info 3/Falk Fritzson/bm
Tel tit nr 114

Kopia av ink.tel till SI, Katrin Jonsson

ARCHIVE COPY

MSG NO: 890213-27

DISTRIBUTION STATUS AT: 1989-02-13-07.49

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

UD/POL 1

DISTRIBUTED

1989-02-13-07.49

FROM: PAPERREADER1

POSTED TIME: 1989-02-13-07.48

MSG NO: 890213-27

=LIST
UD/POL 1
+

111

AMBASSADEN WASHINGTON 1989-02-10

UD STOCKHOLM

40 ✓ FOER VOLLRAT THAM, POL 1 FRAAN HJERTONSSON

RE RAOUL WALLENBERG-BROSCHYREN

RACHEL HASPEL OENSKAR YTTERIGARE 2.000 EX (SIC/). KAES OENSKAR DU
UNDERSOEKER MOEJLIGHETERNA ATT TILLGODOSE DETTA OENSKEMAAL.

WACHTMEISTER

AMBASSADEN WASHINGTON KL 1415/1RO

- End of printout

Raoul Wallenberg-broschyren
1989-02-15 P2 Eu

Överlämnas av Pol I till UD/info
för den åtgärd som är möjlig.

Vollrath Tham
Vollrath Tham

bg

EXP. 890215

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Kr Vollrath Tham, mp

4-20-13
PROMEMORIA

1989-02-13

P2Eu^I
1(3)

Kopia:

kabs

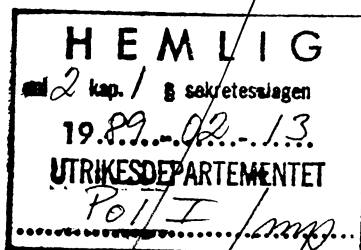
polch

bitr polch

Wöhler, pol I

Tham, pol I

Dahlgren, S B

H E M L I G

----- Wallenbergärendet: Nina Lagergren och Sonja Sonnenfeld
A MOSKVA, u nr hos utrikesministern

EXP: 89-02-14

1/P Raoul Wallenbergs halvsyster Nina Lagergren besökte på egen begäran utrikesministern den 7 februari. Hon åtföljdes av Sonja Sonnenfeld, sekreterare i Raoul Wallenberg Föreningen.

Samtalet följde inte någon helt klar linje. Följande är ett försök till sammanfattning.

Sonnenfeld/Lagergren ansåg att läget i Wallenbergärendet krävde nya grepp. Ord som desperation nämndes. Ärendet måste föras upp till Gorbatsjovs nivå. Det föreföll finnas krafter i hans omgivning som hindrade sanningen att komma fram. Samma stereotypa svar, som lämnats sedan 1957, fortsatte att ges, trots förändringar på andra områden i Sovjet.

Lagergren/Sonnenfeld var övertygade om, att Raoul Wallenberg fanns i ett s k "Schweigelager" tillsammans med ett antal polacker, möjligen under annan identitet. Klientelet vore i själva verket personer som redan var dödförklarade och som, allt eftersom året gick, en efter en avled på naturligt sätt. Raoul Wallenberg blev 77 år i höst. Om någon minsta chans fanns i hans fall måste ett snabbt agerande ske. Källa till dessa

uppgifter var en i Sverige bosatt person av utländsk härkomst. Denne önskade inte framträda, men Sonnenfeld/Lagergren fäste inte desto mindre tilltro till uppgifterna. Pressade på frågan, om man verkligen visste att R W levde, visste platsen etc, blev svaren svävande.

Utrikesministern informerade om att han hade en inbjudan från sin sovjetiske kollega att besöka Sovjet, men det var ovisst när besöket skulle kunna äga rum. Det var också svårt att säga vem han skulle få träffa vid ett besök. Efter det senaste beskedet, som gavs sedan statsministern tog upp Wallenbergärendet i Moskva 1986, ansåg vi att Sovjet borde delge oss den dokumentation som man sagt att man gått igenom och på vilken svaret baserades.

Det vore väl inte otänkbart att Gorbatjov i en viss situation kunde ha intresse av att träffa Sveriges utrikesminister. Om frågan då skulle kunna tas upp med denne från utgångspunkten att R W lever i ett bestämt isoleringsläger, finge övervägas i ljuset av situationen då och på grundval av säkra uppgifter.

Gorbatjov kunde också ha en önskan om att rensa ut bland säkerhetsorganen. Wallenbergärendet skulle i en sådan situation kunna erbjuda en förevändning. Om teorin var riktig att vissa krafter dolde sanningen, måste man å andra sidan ha mycket säkra uppgifter till stöd för att kunna påstå att R W denna dag lever i isoleringsläger.

Om tillfälle till ett sammanträffande med Gorbatjov skulle erbjuda sig kanske "källan" kunde fundera på om han ville framträda?

Om källan inte ville framträda, så att hans uppgifter kunde prövas, var det svårt att se hur man kunde gå vidare på detta spår.

Vollrath Tham

Vollrath Tham

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
JW

KOPIA TILL:

KABS
POLCH

ÅTGÄRD:

Pol I, Kr V THam, mp
1989-02-22

AMBASSADEN WASHINGTON

1989-02-15

UD STOCKHOLM

E N D A S T FOER POLCHEFEN
FRAAN HJERTONSSON.

RE WALLENBERG

Handwritten: *Pol I, Kr V THam, mp*

UTRIKESDEP		
DAT. /		
1989-02-15		
P	2	Eul'

Handwritten: *POA*

FORTS

UTRIKESDEPARTEMENTET

RE WALLENBERG

MINISTERRAADET CHETVERIKOV BJOED MIG IDAG PAA AVSKEDSLUNCH. I GOD SANTALSATMOSFAER AVHANDLADES BUSHADMINISTRATIONENS GJORDA OCH FOERVAENTADE UTNAEMNINGAR. OCH EFTER EN RAETT INTELSAEGANDE MONOLOG FRAAN CHETVERIKOV SIDA OM BUSHADMINISTRATIONENS "SENFAERDIGHET" NAER DET GAELLDE ATT GRIPA SIG AN MED DE STORA FRAAGORNA I DE SOVJETISK-AMERIKANSKA RELATIONERNA VAR VI FRAMME VID DESSERTEN. JAG TOG DAA UPP WALLENBERGAERENDET. JAG UTTRYCKTE EN BESTAEMD FOERHOPPNING ATT MOSKVA SKULLE KOMMA MED REELLA NYHETER I AERENDET, OCH ERINRADE AEN EN GAANG OM VILKEN POSITIV EFFEKT DETTA SKULLE KUNNA FOER SOVJETS IMAGE INTE BARA I SVERIGE UTAN I HOEG GRAD OCKSAA I USA. CHETVERIKOV VAR DENNA GAANG UPPENBARLIGEN BEREDD PAA ATT FRAAGAN SKULLE KOMMA UPP OCH SVARADE UTAN ATT BLINKA FOELJANDE.

"I KNOW, I KNOW, WE ARE WORKING AT IT". JAG INFLIKADE DAA "I HAVE EVEN HEARD THAT THERE ARE RUMOURS TO THE EFFECT THAT ABAKUMOV HAD HIM SHOT". CHETVERIKOV RYGGADE INTE MAERKBART NAER HAN SAALUNDA KONTRONTERADES MED DEN UPPGIFT HAN SJAE LV GETT AMBASSADOEREN SCHIFTER (JMFR VAART KRYPTO 585 1988-10-20), UTAN KONSTATERADE AATER HELT OBEROERD, "WELL, WE ARE WORKING AT IT. THERE ARE MANY BUREAUCRATS WHO WANT TO SAVE THEIR SKINS AND FACES". NAAGOT VIDARE SADES ICKE I AERENDET. RELATA REFERO.

WACHTMEISTER

1989 -02- 20 / 3

The Minister of Foreign Affairs,
Box 16121,
S-10323,
STOCKHOLM,
Sweden.

Margaret L. Postmaa,
38 Mataura Road,
WAIHI 2991.

Dear Sir,

Re: Raoul Wallenberg.

12 months ago I visited the Ambassador in Wellington and received data on Mr. Wallenberg.

It is a little difficult to explain by letter but for a number of years I have made a study of Psychic Energies. After seeing a film on the television about the work undertaken by Mr. Wallenberg I felt compelled to do something about him.

Together with a few other co-workers we made contact with him in a prison. A number of other things followed and we constantly made endeavour towards his release. We were given details of the prison he was in and subsequently wrote to Mr. Gorbechev. The letter was sent to Wellington for forwarding.

Other events have led us to believe that he is now home and we are eagerly awaiting news.

If you have any further information we would really appreciate hearing from you as we have had no further communication from the Embassy in Wellington.

Yours respectfully,

Margaret L. Postmaa

Margaret L. Postmaa.

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
KR

KOPIA TILL:
POLCHEFEN

ÅTGÄRD:

KABS

AMBASSADEN MOSKVA

1989-02-21

UD STOCKHOLM

RE WALLENBERG

E N D A S T FOER POLCHEFEN.
HBR OERN-THUNBORG 1989-01-31.

aa/w
Pie I

UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1989-02-21		
P	2	Eu

(POL)

FORTS

RE WALLENBERG

FOER DIN INFORMATION KAN MEDDELAS ATT DET TYVAERR AENNU INTE
VARIG MOEJLIGT ATT OEVERLAEMNA WALLENBERGFOERENINGENS BREV TILL
SACHAROV, P G A DENNES UTLANDSRESOR OCH AEVEN I OEVRIGHT DIGRA
PROGRAM. F N BEFINNER SIG SACHAROV I USA, VARFOER DET TORDE DROEJA
YTTERLIGARE EN TID INNAN ETT SAMMANTRAEFFANDE KAN ORDNAS.

MAGNUSSON

Ärende	Datum 1989-02-22		
	Avd <i>Pol</i>	Grupp <i>2</i>	Mål <i>En I</i>

Wallenberg

Adress Ambassaden MOSKVA Dnr

Inkom K., to

1989 -02- 22

Text Från pol I re Wallenberg.

Ambassaden i Washington har 1989-02-15 inrapporterat följande:

Cit. Ministerrådet Chetverikov bjöd
.....
.....

Relata refero. Slutcit.

CABINET

aa/v

1 december 1987

D. No. 335/21

1987-88

62-24

AVD. GR. MEL

P 2 EU^I

Pol

Under det rätt långa samtalets gång (det fördes på ryska med svensk tolk) i ambassadörens residens kunde Nina, när hon äntligen fick repliken, tillbakavisa Gorbachevs genom Pankin framförda upprepande att "en förnyad undersökning har givit vid handen att RW dog i Ljubljanka 1947" med tillägget att "man från sovjetisk sida verkligen beklagade detta och kände med familjen och alla andra intresserade i fallet". Nina sa att denna förklaring aldrig accepterats, varken från regeringens eller familjens sida.

Efter ytterligare långa utläggningar (ryssar kan verkligen
konstna att tala länge om ingenting) fick jag komma till
tals och tog upp den punkt som ju ligger till grund för hela
"fallet": den i noten av 1957 refererade s.k. rapporten
från fängelseläkaren Smoltsov. Jag sa med stöd av
Lubarskis uttalande - som jag hade med mig i kopia - att
denna rapport var en ren uppfinning. Inte bara att ingen
någonsin sett denna med blyerts skrivna pappeßslapp som
"hade hittats i Ljubljanka efter långt sökande och utgjorde
det enda dokument som har kunnat hittas", utan det falsarium
som återgavs i noten var både till innehåll och språk närmast
löjeväckande". Jag slutade med att säga: "Det finns alltså
inte ett enda bevis för Raoul Wallenbergs död".

Pankins svar: "Vi behöver inga bevis, omständigheterna räcker."

Jag: "30 år har Ni åberopat denna not och Ni talar om förnyade undersökningar." Hur undersöker man när det inte finns några underlag och inte heller människor som var med då och som Ni säger alla har dött?"

Pankin: "PANIMAETJE, Ni måste ha förtroende för Gorbachev."

• ungefär: "För-
står Ni inte"

"Det kan jag inte ha, eftersom jag tror att han själv inte är informerad. Vem skulle kunna informera honom, när alla inblandade har avlidit? Och hur skulle han kunna hålla reda på alla fängelser, läger och andra ställen i Ert jätteland med numera 290 miljoner invånare?"

"Det hela är som en dålig grammofonskiva - har ingenting med glasnost att göra," anmärkte jag till slut.

Förutom Pankin, tolken och Tasskorrespondenten Volokov deltog en fjärde person, en ung man som jag inte kan placera.

Souza.

Aide-mémoire i Raoul Wallenbergärendet

1989-02-27

Nr 1 /

P 2 Eu^I

Överlämnas jämte bilaga av utrikesdepartementet
pol I, till ambassaden vid Heliga Stolen under
åberopande av samtal Bergquist-Berg.

Karl-V Wöhler

Karl-V Wöhler

mp

Exp: 89-02-28/
*1p*Ex till: bitr polch

ch pol I

Tham, pol I

Exp: 89-02-28/
*1p**890301*
JS

Postadress
Box 16121
103 23 STOCKHOLM

Gatusadress
Gustav Adolfs torg 1

Telefon
786 6000

Fax
723 11 76 (G3)

Telex
10590 MINFOR S

ROME

AIDE MEMOIRE

L'affaire Raoul Wallenberg

1. Raoul Wallenberg est né en 1912 à Stockholm. En 1939, il commença à travailler pour une entreprise commerciale suédoise qui entretenait des relations d'affaires avec l'Europe centrale. Pour le compte de cette entreprise, il visita, entre autres, la Hongrie au cours de la seconde guerre mondiale et il fut ainsi témoin de la situation des juifs hongrois.

2. Les alliés occidentaux étudiaient à l'époque les possibilités de faire quelque chose pour ceux-ci. Aux Etats-Unis fut créé le War Refugee Board. Dans la recherche d'une personne susceptible de diriger le travail afin de sauver le plus possible des juifs de Hongrie, on estima que quelqu'un venant de la Suède neutre pourrait convenir. Raoul Wallenberg fut choisi pour cette tâche et attaché à la légation suédoise à Budapest en qualité de secrétaire de légation, le 9 juillet 1944. Il bénéficiait ainsi du statut diplomatique. Il était à la tête d'une section spéciale au sein de la légation, chargée d'organiser les opérations de sauvetage. Des "passeports de protection" suédois furent délivrés en nombre croissant. Des immeubles spéciaux furent placés sous la protection de la légation afin d'abriter plusieurs dizaines de milliers de juifs persécutés.

3. Les troupes soviétiques entrèrent à Budapest en janvier 1945. Raoul Wallenberg prit contact avec le nouveau pouvoir sous la forme du haut commandement soviétique local. Le 16 janvier 1945, le vice-ministre soviétique des affaires étrangères Dekanosov informa l'ambassadeur de Suède à Moscou que Wallenberg se trouvait sous la protection de l'Armée rouge. Après plusieurs représentations suédoises à Moscou, le vice-ministre Vychinski remit le 18 août 1947 une note dans laquelle il était affirmé que "Wallenberg ne se trouve pas en Union Soviétique et est inconnu de nous."

/e
4. Au cours des années 50, les autorités suédoises reçurent plusieurs rapports de différentes sources (anciens prisonniers de guerre allemands rapatriés) selon lesquels Wallenberg avait été détenu en prison à Moscou. Cependant le gouvernement soviétique se borna pour répondre aux représentations suédoises réitérées à renvoyer au message de Vychinski.

5. En 1956, M. Tage Erlander, premier ministre suédois, effectua une visite officielle en URSS. L'affaire Wallenberg fut abordée avec les dirigeants soviétiques, lesquels promirent de faire procéder à une enquête.

Le 6 février 1957, le vice-ministre soviétique des affaires étrangères de l'époque Gromyko remit un mémorandum à l'ambassadeur de Suède. Il y était dit que l'enquête avait eu pour résultat la découverte d'un document manuscrit d'après lequel Wallenberg était décédé d'une crise cardiaque, le 17 juillet 1947 à la prison de Loubianka à Moscou.

6. Au cours des années qui suivirent il y eut de nouvelles indications comme quoi Wallenberg était vivant (prisonnier à la prison de Vladimir ou interné dans un hôpital psychiatrique). En réponse aux nouvelles démarches suédoises cependant, l'Union soviétique renvoya toujours à sa réponse selon laquelle Wallenberg était mort en 1947.

7. L'affaire Wallenberg est restée inscrite à l'agenda suédo-soviétique. Quand M. Ingvar Carlsson, premier ministre, s'est rendu à Moscou en avril 1986, il a à nouveau soulevé la question au niveau le plus élevé possible. Il en fut de même lorsque le président du conseil des ministres Ryjkov visita la Suède en janvier 1988. Mais l'Union Soviétique continue à soutenir que Wallenberg est mort en 1947, conformément à la réponse donnée pour la première fois en 1957.

8. Tant que l'Union Soviétique n'a pas présenté de preuves qui réduisent la vraisemblance que Raoul Wallenberg puisse toujours être en vie, son cas est soulevé avec le gouvernement soviétique chaque fois que l'occasion s'en présente. Tant que persistera l'incertitude, le gouvernement suédois continuera à saisir toute occasion favorable de tenter de faire la lumière sur le sort de Raoul Wallenberg.

Rome, le

1989

Wallenbergärendet: brev Lagergren/Anger -
president Bush

1989-02-27

Nr 14

P 2 Eu^I

Överlämnas av utrikesdepartementet, pol I,
till ambassaden i Washington, för känne-
dom.

Karl-V Wöhler

Karl-V Wöhler

mp

Exp. 89-02-28/

14/p

Postadress	Gatusadress	Telefon	Fax	Telex
Box 16121	Gustav Adolfs torg 1	786 6000	723 11 76 (G3)	10590 MINFOR S
103 23 STOCKHOLM				

890301

JS

RAOUL WALLENBERG-FÖRENINGEN

Ordförande Per Anger

Sekreterare Sonja Sonnenfeld

President George Bush
The White House

February 10, 1989

Dear Mr. President:

As Vice-President these past eight years you will be familiar with the case of Raoul Wallenberg, especially after October 5, 1981, when Raoul became honorary citizen of the United States in an impressive Rose Garden ceremony.

We were very hopeful then, as President Reagan assured us that America would do everything in its power to get Raoul released. In spite of America's and other countries actions and efforts, Raoul is still not part of Glasnost.

Could it be that Mr. Gorbachev is being kept unaware of Raoul's fate? You must have more inside knowledge than we have, but our limited knowledge tells us that Mr. Gorbachev does not control the bureaucrats in the KGB and that there are close advisers, interested in keeping the old story of the 1957 note alive.
~~/refusing to deviate from the~~

It is not just that indications reaching us point to Raoul's survival - they are simply too precise to be ignored: there ARE 'Camps of Silence', where prisoners have been kept since the era of Stalin, some as long as from 1938, dead to the world. In one of these camps there are 60-70 men of various nationalities, most Polish, and one of these men is Raoul.

Until recently there was a TABOO regarding the murders of KATYN, There seems still to be a taboo as to the camps of silence, officially non-existent.

At a time when the Soviet Union is planning a Human Rights Conference, we think it would be appropriate for the United States to exert pressure to the benefit of Raoul.

Raoul Wallenberg deserves more than honorary citizenship - he deserves to be saved by the United States, who sent him, 45 years ago, on a mission to Budapest to save as many lives as possible. He saved thousands and thousands, and there he is somewhere in the Soviet Union, abandoned by a world constantly paying tribute to him and his deeds, but withholding the help he bitterly needs.

Dear Mr. President, over the years we have asked, we have hoped and appealed. Now we expect from the United States to rescue Raoul Wallenberg, by convincing Mr. Gorbachev, who would gain world wide good will, to release him.

Sincerely yours,

Nina Lagergren

Nina Lagergren
Raoul's sister

Per Anger

Per Anger
Ambassador

Sonja Sonnenfeld

Sonja Sonnenfeld

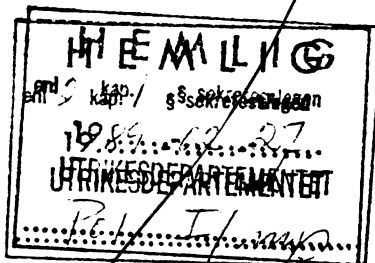
UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)

1989-02-27

Dnr 58/	Avd Grupp Mål P 2 Eu ^I
------------	--------------------------------------

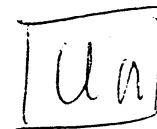
Ex: kabs
polch
bitr polch
ch pol I
Tham, pol I

Exp: 89-02-27/

Ambassadör Leif Leifland

LONDON

Pol

H E M L I G

Wallenbergärendet: brev från Raoul Wallenberg-
Föreningen till premiärminister Thatcher
(2 bil)

Bilder,

./1

./2

Med dessa rader ber jag att för Din kännedom få över-
sända kopia av ett nyligen avsänt brev (jämte mot-
tagningsbevis) från Raoul Wallenberg-Föreningen till
premiärminister Thatcher, i vilket man ber henne att
ta upp Wallenbergärendet med Gorbatsjov vid dennes
kommande besök i Storbritannien. Wallenbergföreningen
driver sedan en tid linjen, att R W finns i ett s k
"Schweigelager", möjligen under annan identitet.
Klientelet vore personer som redan var dödförkla-
rade och som, allt eftersom åren gått, en efter
en avlidit på naturligt sätt. Källa till dessa upp-
gifter, som föreningen alltså fäster tilltro till,
är en person som inte önskar framträda. Detta är
bakgrunden till de uppgifter härom som förekommer
i brevet till Thatcher.

Härliga hälsningar,
Vollrath Tham

Ifylles av postexp

Dep U 328

Avsant med

☒ sv kurir ☐ utl kurir ☐ luftpost ☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

89-02-27

AP

RAOUL WALLENBERG-FÖRENINGEN

Ordförande Per Anger

Sekreterare Sonja Sonnenfeld

Prime Minister
Mrs. Margaret Thatcher
10, Downing Street
LONDON, SW 1

Dear Mrs. Thatcher,

February 10, 1989

Time is running out for the still imprisoned Raoul Wallenberg and thus for us, so desperately fighting for his release.

You care for human rights, as you care for young generations: imagine what Raoul's example means to young people - here is a man who has shown to the world what one single human being can achieve by being just human! This man, who has become a symbol and a legend, is still alive. He needs you and your will-power that resembles his own so very much.

We turn to you because of Mr. Gorbachev's esteem for you and because he listens to you. In spite of Glasnost and Perestroika, there are no changes in the Soviet position regarding Raoul Wallenberg. It is our understanding that Mr. Gorbachev himself, who wants to wipe out the dark spots in his country's past, would be more than willing to open up the files on Raoul. Why doesn't he? It sounds incredible, but according to quite reliable sources, he is neither well informed nor well advised as to Raoul Wallenberg's fate. It must be in somebody's interest to hide the facts from Mr. Gorbachev, and has been so for the past 4 years, ever since he took office. It is obvious that Mr. Gorbachev, who has nothing to lose but only to gain from wiping out this dark spot, would have found ways in his four years in power, if he had been let in on the secret of the camp of silence with prisoners since the time of Stalin.

The terror of Katyn - so far taboo - has been revealed, but the existence of such camp with 60-70 prisoners of various nationalities, mostly Polish citizens, is still taboo.

Do we KNOW that Raoul is among those prisoners? There is too much pointing to it to be ignored. Do we KNOW that people can survive 45 years in prison. Yes, we know, it's a fact. In 1987 a man was released after 45 years and now lives in the West.

The Soviet Union is planning a Human Rights Conference in Moscow. Mr. Sakharov's very official comment the other day was that he didn't approve of such a conference to take place in Moscow, since "there are no human rights in the USSR..."

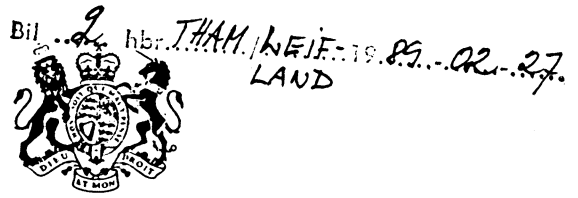
Would you make the same comment and add "... as long as Raoul Wallenberg is imprisoned"? He is in desperate need of help!

Sincerely yours,

Nina Lagergren
Nina Lagergren
Raoul's sister

Per Anger
Per Anger
Ambassador

Sonja Sonnenfeld
Sonja Sonnenfeld

10 DOWNING STREET

LONDON SW1A 2AA

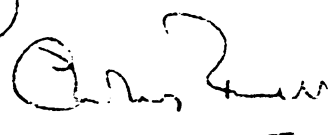
From the Private Secretary

14 February 1989

Dear Mrs. Lagergren,

I am writing on behalf of the Prime Minister to thank you for your letter of 10 February.

This is receiving attention and a reply will be sent to you as soon as possible.

Yours sincerely,

C D POWELL

Mrs. Nina Lagergren

(IN)

ARCHIVE COPY

MSG NO: 890228-511

DISTRIBUTION STATUS AT: 1989-02-28-14.41

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

WASHINGTON

DISTRIBUTED

1989-02-28-14.41

0114

✓

FROM: UDTEX 2

POSTED TIME: 1989-02-28-14.40

MSG NO: 890228-511

WASHINGTON

+

UD STOCKHOLM 1989-02-28

AMBASSADEN WASHINGTON

2 EU² 204
ERT 40. ✓ FOER HJERTONSSON FRAAN FALK FRITZSON, INFO.

RE RAOUL WALLENBERG-SKRIFT.

TVAATUSEN EX AV SKRIFTEN AER BESTAELLD HOS SI FOER DIREKT
LEVERANS TILL RACHEL HASPEL.

CABINET

UD STOCKHOLM KL 14.40/BM

INFO/FALK FRITZSON/BM

CC: V. THAM, POL 1

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

Tham, pol 1
89-03-09
Bil. 1 + 2 till
S. Sonnenfeld,
Raoul Wallenberg förening.

Departementsrådet Peter Osvald
Utrikesdepartementet

Pol I, Kr V Tham, mp
1989-03-09

TJÄNSTE-tel t tit,
Montreal Elie Wiesel och Wallenberg
(2 bil) ✓
Broder,

Exp:

89-03-09/ *mp* Jag har ju vid tidigare tillfällen rapporterat om de Raoul Wallenberg lectures som professor Irwin Cotler instiftat. Egentligen är det medel som insamlats för att hedra Cotlers insatser för mänskliga rättigheter, men han har föredragit att i sin tur hedra Wallenberg, både genom en lärostol i Tel Aviv och genom Wallenbergföreläsningar här. Den första hölls, som Du kanske erinrar Dig, av Elie Wiesel (118 Gk 87-11-07) och igår hölls den andra, av Samuel Pissar.

Maitre Pissar är polsk jude från Bialystok - hans namn är ett anagram på Paris som blev hans fristad sedan han befriats från Auschwitz dit han förts som 14-åring. Han har doktorsgrad från både Harvard och Sorbonne, har varit rådgivare till Kennedy och är det nu till Mitterand. Han blev amerikansk medborgare genom särskild lagstiftning av kongressen, är advokat - med bl.a. Charles Bronfman som klient och vän - och har bl.a. skrivit boken Of blood and hope (1980). Cotler - som jag ju personligen känner - bad mig vara med vid en liten middag som igår hölls före föreläsningen, med deltagande av bl.a. Gerry Weiner, federal minister för multikulturella frågor, Herbert Marx, nyligen avgången quebecisk inrikesminister, David Johnson, rektor för McGill, amerikanske ambassadören Niles och några till.

Cotler är primus motor i en nybildad kommitté som dessutom inkluderar Per Anger, Pissar, Wiesel samt den israeliske advokaten Gideon Hausner och, nota bene, den sovjetiske historikern Michael Schlenov. Till kommittén knyts också, som rådgivare, David Matyas från brittiska B'nai Brith.

Antagligen känner Du redan till detta och jag håller för min del fortlöpande kontakt med Irwin Cotler, något som i och för sig inte är så lätt eftersom han ofta är ute på resor. Han brukar också hålla Per Anger informerad. Var denne finns nu vet jag inte: i ett brev häromveckan gav han Katarina Bangata 15 som postadress.

./1-2

Två klipp om den nybildade Wallenbergkommittén närsluts.

Bengt Rösiö
Bengt Rösiö

48/001
INKOM UD
1989-03--1
AVD. GR. MAL
0 2 En I

Samuel Pissar

PHOTO JEAN COUPIL, La Presse

Gorbatchev n'est pas à l'abri d'un Lee Harvey Oswald... russe

PAUL ROY

Michail Gorbatchev n'est pas à l'abri d'un Lee Harvey Oswald version russe, d'un stalinien viscéral ou d'un assassin manipulé par des groupes nationalistes, croit le juriste international et spécialiste des relations Est-Ouest, M. Samuel Pissar.

Mais le chef du Kremlin disparaîtrait que les transformations qu'il a amorcées resteraient. «La cadence pourrait changer, mais pas la direction.»

Parce qu'avec et derrière M. Gorbatchev, il y a toute une génération qui est montée, dit-il. «C'est la génération la plus éduquée et la plus sophistiquée que la Russie n'a jamais connue. Et ils sont des milliers!»

Selon M. Pissar, la gérontocratie qui a bloqué les tentatives de réformes de Nikita Krouchtchev et d'autres dirigeants soviétiques «arrive aujourd'hui au bout de son rouleau, à son terme biologique.»

Incarcéré à Auschwitz

Samuel Pissar, docteur en droit de Harvard et de l'Université de Paris, ex-conseiller du président américain John F. Kennedy et de l'ex-président français Valéry Giscard d'Estaing, dirige un cabinet de juristes qui compte des bureaux à New York et à Paris. Il dit avoir effectué une centaine de voyages en Union soviétique — il vient notamment de diriger une mission humanitaire française en Arménie.

Auteur de «Coexistence et commerce», ouvrage publié en 1970 qui présageait la détente, il est toutefois mieux connu comme l'auteur de «Le sang et l'espoir» (1979). Il rédige dans

le moment un ouvrage qui s'intitulera «Dealing with Russia».

Né à Bialystok, en Pologne, Samuel Pissar a été envoyé dans un camp de travail avant d'aboutir à Auschwitz, à 14 ans. Il est, à 60 ans, l'un des plus jeunes survivants du célèbre camp de concentration nazi.

Il était hier soir le conférencier invité à la deuxième Conférence Raoul Wallenberg sur les droits de la personne, qui se tenait à l'université McGill. Le matin, il avait rencontré les médias montréalais pour annoncer la formation d'une commission d'enquête internationale sur la disparition, en 1945, de Raoul Wallenberg, ce diplomate suédois qui aurait sauvé 100 000 Juifs.

En 1957, l'URSS avait annoncé qu'un dénommé Wallenberg, détenu sans raison après la guerre, était mort d'un infarctus à la prison de Lubianka en 1947. Mais selon l'avocat montrealais Me Irwin Cotler, qui a repris le dossier à la demande de la famille Wallenberg, des rapports indiqueraient que Wallenberg serait toujours vivant. Il aurait 77 ans.

Commission d'enquête internationale

Outre Me Pissar, la commission d'enquête internationale comprend le Prix Nobel de la Paix Elie Wiesel, l'historien soviétique Michael Schlenov, l'ambassadeur suédois en URSS Per Anger, le président du Comité Raoul Wallenberg en Israël Gideon Hausner et Me Irwin Cotler, coordonnateur de la Conférence Raoul Wallenberg à l'université McGill.

«Michail Gorbatchev se doit de dire au monde ce qu'est devenu Raoul Wallenberg», a lancé hier Me Pissar.

«Je ne comprends pas son problème, il y a quelque chose dans son silence qui touche à sa crédibilité. La Perestroïka risque d'être entachée par son refus de dire au monde le destin de cet homme.»

La commission d'enquête internationale dont la formation a été annoncée hier tentera de faire pression sur le leader soviétique, directement et par le biais de ses homologues occidentaux, les Thatcher, les Bush, etc.

Selon Me Pissar, Michail Gorbatchev est le leader soviétique «le plus étonnant, le plus différent de tous les autres». Mais il ne faut pas être naïf au point de croire qu'il (Gorbatchev) n'agit que par pure bonté, signale-t-il.

«Le système social et économique de l'URSS ne fonctionne pas et il le sait. Il faut tout changer, de fond en comble. Et Gorbatchev subit de terribles pressions pour ce faire. Son leadership est installé sur un volcan!»

Interrogé sur la répression israélienne du soulèvement palestinien dans les territoires occupés, Me Pissar a dit que la question le troublait profondément. «C'est la question la plus délicate qui pouvait m'être posée.»

Mais il a reconnu qu'il ne pouvait l'éluder, surtout quelques heures avant de prononcer une conférence sur les droits de l'homme. «Ce qui se passe là n'est pas joli», a-t-il donc admis.

Il a cependant défendu l'attitude israélienne en citant le contexte historique. Il a parlé de l'esclavage en Égypte, de la conquête romaine, de l'Inquisition et de l'holocauste nazi.

«Quand les Israéliens se font dire qu'ils vont se faire jeter à la mer, ils le croient!»

Me Pissar a en chantier un livre (*Dealing with Russia*) sur l'URSS. L'homme socialiste dont rêvait la « gerontocratie » du Kremlin est « complètement stérile », dit-il. Le système est à reconstruire (*perestroïka*) de fond en comble, c'est Gorbatchev qui le dit et qui entend, notamment dans des « joint ventures » avec l'Ouest, permettre de libérer l'énorme énergie créatrice de son peuple grâce aux « armes de la paix ».

Ärende

Datum

1989-03-01

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Wallenberg

Adress

Ambassaden MOSKVA Dnr

Text

Från pol I re Wallenberg.

I bilagan till handbrev 89-01-13 Duhs - Tham som delgivits er utan nr, sägs bl a att den kanadensiske professorn och MR-förkämpan Irwin Cotler, vid ett av sina besök i Moskva sammanträffat under fyra timmar med en professor Yuri Raastow, "who deals with Human Rights at the Foreign Ministry in Moscow". Raastow skulle därvid ha sagt att "the affair will be reinvestigated". Mot bakgrund härav vore det av intresse för oss att veta lite mera om vem denne Raastow är.

CABINET

Pol I

THE RAOUL WALLENBERG SCHOLARSHIPS

OFFICE OF ACADEMIC AFFAIRS HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM
212/472-2288 11 EAST 69TH STREET NEW YORK, NY 10021

890329/Pol 1/L Ringquist/gs
skr tit u/utrmin

Pol I, Ambr L Ringquist, mp
1989-03-20

Skr t tit

Ink. Utr.min. ✓

February 24, 1989

u/utr.-min

1989-03-02

Exp:

Mr. Sten Andersson
Minister for Foreign Affairs
Utrikes Departementet
103-23 Stockholm
Sweden

Dear Mr. Andersson:

I am writing to tell you about the first Raoul Wallenberg Human Rights Assembly that is to take place in Budapest, April 14-16, 1989, and to invite your support and participation.

Three years ago, I founded the Raoul Wallenberg Scholarships to identify and develop American graduate students who have achieved academic excellence and have demonstrated leadership skills. They study the development of leadership in democracies at the Hebrew University in Jerusalem under a one-year fellowship. Our program was conceived in the spirit of Raoul Wallenberg, and it is our intent to perpetuate his example of leadership in preserving democratic ideals.

This year there are eight American and two Israeli Wallenberg Scholars. As part of their required activities, they engage in a group effort with a meaningful or charitable purpose. They have decided to conduct a Human Rights Assembly in Budapest to honor Raoul Wallenberg and other rescuers and to focus the world's attention on the cause of human rights.

The three-day Assembly will look at acts of courage exemplified by the deeds of Wallenberg in Budapest. It will honor Wallenberg and other rescuers who took responsibility for another human being despite ethnic and religious differences. The Scholars hope to gain a more profound understanding and appreciation of Wallenberg's moral courage by listening to those who worked by his side; those who were rescued, and those who survived; and, to meet with other University students whose work is similar to that of the Scholars.

We are reaching out to the Hungarian Jewish community, to rescuers and survivors, to students and academicians, to the diplomatic communities of Hungary, Sweden, Israel and America. There participation in significant numbers will encourage the world to remember

FRED SCHWARTZ
Chairman

PROF. HOWARD L. ADELSON
Department of History
CUNY Graduate Center

PROF. LISA ANDERSON
Department of Political Science
Columbia University

MARTIN BARELL
Chancellor
New York State Board of Regents

DR. LAWRENCE BESSERMAN
Director, Office of Academic Affairs
Professor, Hebrew University

TZION EVRONY
Consul for Academic Affairs
Israeli Consulate

PROF. ESTHER FUCHS
Department of Political Science
Barnard College, Columbia University

RACHEL OESTREICHER HASPEL
President
Raoul Wallenberg Committee, U.S.

ARTHUR LEVITT, JR.
Chairman
American Stock Exchange

DR. DONNA SHALALA
Chancellor
University of Wisconsin-Madison

PROF. AMNON SHILOAH
Provost
Raoul Wallenberg School for Overseas Students

D. No 557023		
1989-03-02		
AVD. P	GR. 2	FILE E4

February 24, 1989

an inspirational man, a Christian Swedish diplomat, whose actions can be a guiding light to those who work toward world peace. We would welcome your participation in any or all of the events of this Assembly; your suggestions of others who should be made aware of this Assembly would be most helpful.

We will make every effort to attract the widest possible media coverage. Ambassador Per Anger has agreed to deliver the Keynote Address and to accept the Raoul Wallenberg Human Rights Medal which will be struck to commemorate extraordinary accomplishment on behalf of human rights. Congressman Steny Hoyer, chairman of the Helsinki Commission, will be one of the symposium speakers and is encouraging his European counterparts to participate with him. Ambassador Mark Palmer has placed us in the capable care of Mr. Tom Lynch at the American Embassy in Budapest who is attempting to arrange reception sponsors and media introductions that are appropriate for us.

A tentative program itinerary is enclosed. A firm program should result from a visit to Budapest that two of the Scholars will make in early March. Your guidance would be very much appreciated. I'll look forward to talking with your representatives to answer any questions this event presents and to hear your suggestions. I can be reached by direct telephone at 212/629-1701 and FAX, 212/564-2473, or at my home, 516/487-7955.

Cordially,

Fred Schwartz
Chairman

Enclosure

1 2 5 u -

OFFICE OF ACADEMIC AFFAIRS HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM
212/472-2288 11 EAST 69TH STREET NEW YORK, NY 10021

THE RAOUL WALLENBERG SCHOLARSHIPS

THE RAOUL WALLENBERG HUMAN RIGHTS ASSEMBLY: Tentative Itinerary

Friday, April 14:

BUDAPEST HUNGARY

morning

Participants arrive & register

Noon

Assemble at Budapest train yard for symbolic
Freedom March to Dohenyi Synagogue or Wallenberg
Memorial
Program by Raoul Wallenberg Scholars

2:00pm

Return to hotel

4:00pm

Cocktails at Swedish Embassy

6:15pm

Assemble at Dohenyi Synagogue for Shabbat
Address by Rabbi Schneir, President of Appeal
for Conscience Foundation. Kiddish with the
Hungarian Jewish Community

7:00pm

Dinner (home hospitality) with the Community

Saturday, April 15:

8:30am

Breakfast

9:30am

Services

Noon

Lunch at Community Center with City officials &
Jewish leaders. Presentation by Wallenberg Scholars

2:00 - 6:00pm

Tour: Wallenberg sites, Jewish Quarter, Cemetery, etc.

Dinner: at your pleasure

8:00 - 10:00pm

Cultural/Musical evening,

Sunday, April 16:

8:30am

Breakfast

10:30am - 3:00pm

Human Rights Symposium (three one-hour sessions,
plus a luncheon speaker)

5:30pm

Cocktail Reception, American Embassy

7:30pm

Human Rights Banquet honoring Raoul Wallenberg and
other Rescuers. Address by recipient of the Raoul
Wallenberg Human Rights Medal, Ambassador Per Anger.
Presentations by Scholars and members of the diplo-
matic corps and Jewish Community.

Monday, April 17:

Delegation departs. Optional visits to Auschwitz and/or
continuation to Israel or Russia for Passover.

There will be no fund-raising at any time.

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
SD

KOPIA TILL:

ÅTGÄRD:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

Beträffande åtgärd se delgivningslista

p 2 Eu'

(POL)

DELEGATIONEN GENEVE

1989-03-02

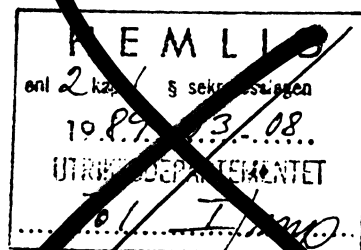
UD STOCKHOLM

✓ FOER POLCHEFEN OCH THAM,
POL I, FRAAN ROMARE.

RE WALLENBERG

FORTS

UTRIKESDEPARTEMENTET

DEL.

Ambassadör i... GENÈVE

HAR... 89-03-02

MEDDELAT FÖLJANDE:

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

Fol. I

8 PDS 1.53

...V. Iham...
/mp

RE WALLENBERG

IGAAR KVAELL FICK JAG NATURLIGT TILLFAELLE ATT MED DEN SOVJETISKE
CHEFSDELEGATIONEN VID MR-KOMMISSIONEN, AMBASSADOEREN FELIX STANEVSKI,
TA UPP FRAAGAN OM WALLENBERG. HAN HADE SJAELV JUST GJORT POAENGEN
ATT DEN NUVARANDE REGERINGEN I MOSKVA JU INTE KUNDE HAALLAS
ANSVARIG FOER AFGHANISTANKRIGET. PAA DET UTGAANGSTEMAT
ERINRADE JAG OM ATT VI ALDRIG VARIT TILLFREDS MED DE SVAR SOM
MAN TIDIGARE GETT OSS OM WALLENBERG UNDER AARENS LOPP. STANEVSKI
SADE ATT HAN SJAELV HADE VARIT INTRESSERAD AV FALLET OCH HADE
FRAAGAT RUNT I OLIKA MINISTERIER. HAN VAR HELT OEVERTYGAD, SADE
HAN, ATT WALLENBERG VAR DOED. PAA FRAAGAN OM MOELIGHETERNA ATT
I SAA FALL BELAEGGA DETTA OCH NAER DET SKULLE HA SKETT, KUNDE HAN
TAENKA SIG ATT MAN HADE EN GEMENSAM SITTING I MOSKVA ELLER
STOCKHOLM FOER ATT GAA IGENOM AERENDET. HAN TAENKTE HOEGT, SADE
HAN, MEN LOVADE VIDAREBEFORDRA SAKEN TILL MOSKVA. SAMTALET VAR
VAENLIGT OCH AVSPAENT.

ANELL

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ FAX ☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☒ PM ☐ ÖVR

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

p.11 87-03-08 L-Tham

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Angående

Wallenberg

☒ HEMLIGSTAMPLAS

Delges för kännedom

☐ utan bil☐ jämte
samt bil☐ jämte
bil nr☐ jämte bil
där så angivits☐ bil kan lånas
på UD tel:

Bil	utan bil	jämte samt bil	jämte bil nr	jämte bil där så angivits	bil kan lånas på UD tel:
☐ Konungen	☐ Statssekr	☐ BITS	☐ Europainstitutet		
☐ Regeringen 21 ex	☐ U-enh A	☐ SAREC	☐ Svenska FN-förbundet		
☐ Statsministern	☐ I-sekr A	☐ IMPOD	☐ Östekonomiska byrån		
☐ Statsrådsberedningen	☐ I-enh Fi	☐ Swedfund	☐ Bankföreningen		
☐ Chef Fö	☐ I-enh Fö	☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Exportr		
☐ Chef I	☐ I-sekr I	☐ Svkirkans mission	☐ Industriförb		
☐ Statsrådet	☐ IAEA-del I	☐ IVA	☐ Grossistförb		
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ STU	☐ Sthlms Handelsk 2 ex		
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ LO		
☐ Riksdagens talman	☐ I-sekr	☐ Statens kärnkraftinsp	☐ AIC		
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel 53 ex	☐ SSLP, Fö	☐ Statens strålskyddsinst	☐ TCO		
☐ Utrikesnämnden 21 ex	☐ ÖB	☐ Televerket	☐ SIF		
☐ Utrutsk 37 ex	☐ Ch Fst/Op 1	☐ Statens rymddeg	☐ SACO/SR		
☐ Europarådsdel 12 ex	☐ Ch Fst/Op 5	☐ Invandrarverket 2 ex	☐ SAF		
☐ Utrutsk kanslichef	☐ Arméstaben FN-avd	☐ Forskningsberedningen	☐ Röda Korset		
☐ Förutsk kanslichef	☐ Stabsch MHS	☐ Miljövårdsberedningen	☐ H. Bakelien, S. B.		
☐ Riksdagsman	☐ FOA 2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk			
☐ Riksdagsman	☐ SIPRI	☐ Sekr f framtidsstud			
☐ Riksdagsman	☐ EKN	☐ Nordiska Rådets sv del			
☐ Riksdagsman	☐ KK 5 ex	☐ Svenska institutet			
☐ Statssekr Fö	☐ Riksbanken	☐ Nordiska Afrikainst			
☐ Statssekr	☐ RPS	☐ Latinamerikainst			
☐ Statssekr	☐ SIDA	☐ Utrikespol institutet			

Bil	Bil	Bil	Bil	Bil	Bil
☐ Större beskickningar FN-representationen 9 ex	☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Peking	☐ Washington 2 ex	☐ FN-repr
	☐ London	☐ Paris	☐ Tokyo		
☐ Norden 4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik	
	☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Leningrad Gk	☐ Sofia	
☐ Övriga Östeuropa 8 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Prag	☐ Warszawa	
	☐ Ankara	☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	
☐ Övriga Västeuropa och Canada 18 ex	☐ Athen	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom	☐ Bryssel-del
	☐ Berlin Gk	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien	☐ Genève-del
☐ Nordafrika 5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Nedr-del Genève
	☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Muscat	☐ Tripoli
☐ Mellanöstern 9 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Kuwait	☐ Riyadh	☐ Tel Aviv
	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
☐ Övriga Asien och Australasien 18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Jakarta	☐ New Delhi	☐ Seoul
	☐ Colombo	☐ Hongkong Gk	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom	☐ Singapore
☐ Övriga Afrika 14 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos	☐ Lusaka
	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda	☐ Maputo
☐ Latinamerika 12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima	☐ Maseru
	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua	☐ Mexico
	☐ Barcelona	☐ Hamburg	☐ Los Angeles	☐ Montreal	☐ Montevideo
☐ Vissa lönade konsulat 16 ex	☐ Chicago	☐ Istanbul	☐ Mariefhamn	☐ München	☐ Quito
	☐ Frankfurt	☐ Jeddah	☐ Minneapolis	☐ New York Gk	☐ Santiago
					☐ Szczein
					☐ Teheran
					☐ Vientiane
					☐ Wellington
					☐ Monrovia
					☐ Nairobi
					☐ Pretoria

Bil	Bil	Bil	Bil	Bil
☐ Utrikesministern	☐ Chef Pol 1-6	☐ Verksamhetsplan	☐ Exp-chefen UDH	☐ Chef NGO
☐ Biståndsministern	☒ Chef Pol 1	☐ Inspektören	☐ Chef UDH	☒ ESK-gruppen
☐ Utrikeshandelsmin	☐ KSA	☐ Inspektörskollet	☐ Förhandlingsgruppen	☒ Wohler, P. 1
☐ Kabinettssekr	☐ Chef Rattsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Koordinatörerna	☐
☐ UM:s inf sekr	☐ Folkkrättsrådgivare	☐ Chef pressbyrån	☐ KMI	☐
☐ Kansliråd UM:s kansli	☐ Chef R	☐ Chef inf byrån	☐ UDH 6 Transp	☐
☐ Dep sekr UM:s kansli	☐ Expeditionschefen	☐ Chef SSB	☐ Statssekr int U-samarb	☐
☐ Chef Pol avd	☐ Chef A:1	☐ Rapportöversikten	☐ Chef U	☐
☐ Bitr. Chef Pol avd	☐ Chef A:2	☐ Statssekr UDH	☐ Regeringspärmen	☐ Åter enh

Antal ex skr

5

Antal ex bil

1

Kopierad den

9/3892

Distribuerad den

9/389

sign

sign

Aig postexp

kurir

datum

sign

luf-post

luf-post

SVERIGES AMBASSAD

BUDAPEST

1989-02-27

Kopia: R.Wallenberg-
föreningen

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol. I

17 3 MRS. 1989

V. Tham

Beräffande åtgärd se delgivningslista

Kanslirådet Vollrath Tham

Pol I

Utrikesdepartementet

58/501

INKOM		
1989-03-03		
AVD.	GR.	MAL
P	2	EWI

Pal

Ungersk-australisk intervju om Raoul Wallenberg-
efterforskningarna
(1 bil.)

Broder,

./.

Härmed får jag insända engelsk översättning (gjord av lokalanställd vid ambassaden) av en ungersk intervju med den i Australien bosatte ex-ungraren Frank Wajda om dennes och andras ansträngningar att skapa klarhet kring Raoul Wallenbergs öde. Artikeln, som bl.a. apostroferar Per Anger, Nina Lagergren, Guy von Dardel och Sonja Sonnenfeld, stod publicerad över ett helt mittuppslag (jämte "blänkare" på första sidan) den 14 februari i år i den då helt ny-startade oberoende ungerska dagstidningen "Mai Nap" (som alternativt kan översättas med antingen "Dagen idag" eller "Dagens sol").

*Hälsningar
Ragnar*

Ragnar Dromberg
Ragnar Dromberg

Dr. Frank Vajda
Thom d. 1906112

Swedish as attached
"Mär Nap" 14/2 1989

András Kö:

Conscience weighed in the scales

Magyar Nemzet 1989-01-18. "... In Moscow Foreign Affairs Spokesman Gerasymov rejected that the representative of the Soviet Chief Public Prosecutor's Office had mentioned some kind of new information concerning Raoul Wallenberg. In connection with the death of the Swedish diplomat Gerasymov reconfirmed: documents prove that Wallenberg died in Lubyanka prison in Moscow in 1947 from heart infarct."

 There is a small room in Melbourne which is no less than a museum of the "envoy of God" as manager of the then Pest Israelite Religious Community Miksa Domonkos called the saviour of so many people. It is a treasury of relics and documents where one could spend days if one would like to know, see and read a lot about Raoul Wallenberg and have conversations meanwhile. Have conversations, because maintainer, apostle and missionary of the tiny but all the more rich "museum" is never tired of speaking when he has to speak about Wallenberg whose fate is still occupying the public opinion of the world, and the waves do not cease rumbling: perhaps he is still alive ...

Dr. Frank Vajda who lives in this small room in Melbourne believes it fanatically. This is the reason of the unprecendeted series of campaigns he has been carrying on for years in order to clear up what happened with Wallenberg. This is the reason of the numerous lectures and memorial meetings, of the lot of journeys and correspondence, appeals, requests and warnings to state presidents and influential people. This is the reason of the 30 hours extra work per week in addition to his profession as physician and this is the reason for many sleepless nights. Fanatics are led by the grace of God.

A child starts to cry when I ring the bell and it takes some time before the doctor appears in the door and invites me directly to the room in which everything reminds one of Wallenberg.

- I don't know how good my Hungarian is - my host excuses himself -, it is more than 40 years since I left Hungary.

He gives the impression of a resolute and firm man who does not think much of formalities, who always concentrates on the point.

- Why did you become a researcher of Wallenberg and why do you carry on that big series of campaign for the former Swedish diplomat?

- On the day when I saw the first film of Raoul Wallenberg on March 14, 1982 in Melbourne I felt that I was being filled with elixir. There is an English expression: born again Christian. The reborn man who is surrounded by psalms, who gets a message. Something happens to him, as if inspiration filled him and

told him that something must be done for this man. At that very moment I knew: if there is one percent chance that Wallenberg is alive then I shall do everything for his freedom. And after seven years I can assert without being immodest that I am the second man in the world - I can perhaps say that - who fights for Wallenberg.

- Who is the first one?

- The first one is Per Anger, his colleague of whom you have certainly heard already, with whom Wallenberg was working together in Budapest. He is one year younger than Wallenberg. He was 75 on December 7th. I was present at that famous birthday, I delivered the speech. Per Anger's hair is already white, but his energy is undiminished. We often appear together on TV or on the occasion of common lectures in Australia, America, Sweden, in many places.

- Have you never been to the Soviet Union?

- I have not been to the Soviet Union, but Wallenberg's brother went there last June.

- How many brothers and sisters does Wallenberg have?

- His mother had two children from her second marriage, a son, Guy von Dardel who is professor of physics at the research department of the Swiss Nuclear Power Institute, and a daughter, Nina Lagergren, who has been an active fighter of the Swedish Wallenberg Office for years. We can say the same of Sonja Sonnenfeld, secretary of the Association, who stayed with us as a guest for a few days recently.

- What was the purpose of Guy von Dardel's journey to Moscow? Do you know details of it?

- He tried to inquire at the highest offices about the investigations which are, allegedly, considered timely and expedient to be restarted now. This also seems to certify that Wallenberg is alive, because if it had been clearly proved that he is dead the investigations would be completely unnecessary.

- What did they tell his half brother?

- I can tell you what he had been told. He had been told that the matter was transferred from the Foreign Ministry to the Institute of Cultural Relations, because the events will be revised from another aspect.

- Doctor, we know how much one's life is. Is it not possible that Wallenberg was killed?

- This question has been put to me several times, therefore the answer will not be very genuine either. In the Soviet Union - since Stalin - it is not usual to kill noble prisoners, but their knowledge is utilized. This is one thing. The other one is that Wallenberg was convicted by a so-called troyka: one judge, and one representative of the secret police and the military prosecution each. A three-stage court martial. Which is actually not the constitutional, legal

procedure. But this happened in the Soviet Union. And if the troyka sentenced him to, let's say 25 years, then nobody had the right to kill a prisoner like him. They would not have dared to do it because they were afraid of each other. The third one: Wallenberg has always been a prisoner of high value. And if Sweden's attitude would have changed in this question, if Sweden had been more firm and declared that Wallenberg should be given back or otherwise we do this and that, then the person of the Swedish diplomat would have counted as a sure trump card in the hands of the Russians. Now it is not only a matter of Sweden any longer to clear up Wallenberg's case. The conscience of the world is weighed in the scales in this sad story. Although I have negotiations with the Swedish government and we try to reinvigorate them, we give ideas, make proposals for what to do, however, at the same time we endeavour to rally Americans, Canadians, Israelis, West Germans, Hungarians etc. under a common banner. Because, I repeat, it is not only an internal matter of Sweden any longer. Wallenberg got honorary citizenship in the United States, in Israel and Canada. Of this you have probably not heard, did you?

- I admit that I did not. Very little information about the secrets of the Wallenberg file reached us, Hungarians, quite until very recently. Now I am talking about general information to the public.

- Wallenberg's fate became publicly known and important here in Australia. Do you know that we have a statue with three wooden plaques since 1985? I can show you - that's how it looks - in Kew Junction district. It is the result of a one-year collection. This is the first Wallenberg statue on this continent.

- Did Australia have a statue before Sweden?

- In Sweden there is none even now. Because in Sweden no statue is erected for and no street named after living persons. This is the custom there. A stamp has been issued, nevertheless, - I shall show you.

- Doctor, did you not think of going to the Soviet Union?

- Look, I would do anything in the interest of Wallenberg. There is no place in the world where I would not go to. Since I started to deal with the campaign I have not been to Hungary either, for example. But if I had the feeling that I could reach something with it I would go to the Soviet Union, or even to the moon for Wallenberg. But I don't see what I could do there that I cannot do here in the West.

- Do you think that if Wallenberg was alive he would not give a sign of life?

-- The secret police is not an institution of good will. If somebody committed a crime against the system and was imprisoned, it was very difficult for the person to give a sign of life, even from the general camps, let alone a special camp where Wallenberg was kept. And those who were set free were checked very

thoroughly before they left and if something was found with them they were punished seriously. And still, information came constantly about who treated him and in which prison he was seen. It is a lie to say that those people were conveying the news for money. Nobody ever has paid them in order that they should say: Wallenberg is alive. As far as I know, 45 books were written about his life, 75-80 % of them you can find on the shelves here, and there is a Wallenberg Association in twentytwo countries. These data are not very precise, but they betray something: that thousands of people are interested in his fate. I am convinced that I am right, we follow the right policy and the result will be: we get him back. According to proofs that seem reassuring he was still alive in this decade. We do not have letters, photos or finger prints, but we can draw this conclusion from according statements originating from different places.

- How big is your correspondence?

- Do you see all the files from wall to wall? These are newspaper articles, applications, reports or letter. All systematically arranged according to subjects. One from the last ones: a letter to Gorbachev recommending Wallenberg. What should I say more. I named my son after him.

- Was it he crying when we rang the bell?

-Yes.

-How old is he?

-- He is two. Yes. Simon Raoul. His name is Simon after Wiesenthal who brought several thousand war criminals to justice, and Raoul in remembrance of Wallenberg. I wanted to take Raoul as first but since he disappeared nobody has been given this name even in the Wallenberg family. Because he is - special. I did not want to be immodest, therefore we call my son: Simon Raoul. And László, after my poor father and my wife's father - Simon Raoul Leslie.

- Has it never come up that Wallenberg would be nominated for the Nobel Prize?

- Oh yes. He has been nominated several times, but the condition is, as you know, that the Prize can be awarded only to scientists, artists, politicians, etc. who are alive.

- As far as I know there were two exceptions already, one of them the Nobel Peace Prize of Hammarksjöld awarded to him after his tragic accident as a posthumous prize.

- Wallenberg has not yet got this acknowledgement, while Brandt, Kissinger, Sadat and Begin became Nobel Peace Prize winners. In 1983 when Walesa got the prize, there were four names with W among the candidates: Walesa, Wiesel - the famous philosopher and writer of Holocaust -, Wiesenthal and Wallenberg. Perhaps he will also receive this recognition once. Just like Wiesel could take over the Nobel Peace Prize in 1986.

- There is one thing we did not discuss yet. Why was Wallenberg captured by the Soviets and what was the charge against him?

- I do not think that there is a charge against him. Now things came so far that Soviets speak about him as a hero who saved thousands of people. But during the Stalinian era everybody was guilty who had connections with the West. Perhaps they found a lot of money on him which victims gave him for safekeeping or which he got from the Americans and this was enough to consider him a conspirator. And later, leaders of the post-Stalinian era did not know - while the leaders of KGB, the State Security Committee, perhaps did not want to inform the highest party leaders - how to get out of this very complicated case and still keep a nice face.

Look, I was liberated by the soldiers of the Red Army a few days after I had almost been killed. I do not slander anybody, I do not hate anybody, but there is a limit to injustice too, and what happened to Wallenberg is an immense injustice. If he had not been captured, he may have become president of the United Nations and we would have a better world now. He knew so well how to talk to people, he spoke Russian too, but others did not talk to him.

- Doctor, you certainly know that many people do not believe any longer that Wallenberg is alive and give not much credit to the "documents" saying that the former Swedish secretary is alive.

- If Wallenberg had not lived, several thousands more Hungarian Jews would have died in concentration camps or as victims of the Nazis. But as he had lived and walked among us like a saint, it is our moral obligation to do everything to clear up the truth as long as it proves true that he is dead. In my opinion the Soviets have a very difficult choice. Namely, Gorbachev would get a lot more good will all over the world if he could settle this very delicate matter. In the present difficult economic situation it cannot be of secondary importance. It is undoubtedly very difficult to decide what to do. Namely, if they let Wallenberg free, he would probably speak of those with whom he was together in prison and the sins of the past should be confessed. By every day when hope is maintained that Wallenberg is alive, the doing of historical justice is getting more and more difficult. If they confessed that this is what happened accusing the guilty leaders of the past - as they do in connection with corruption, bureaucracy, greediness etc. - and revealed the tragedy of this man of unhappy lot, then they would not have to be afraid of glorification coming to the innocent.

- What would it mean for you if Wallenberg entered this room?

The question is followed by silence. Doctor Vajda who has spoken about Wallenberg

for two and a half hours now stops speaking and continues very slowly in a low voice:

- As if my father entered who was killed by the Germans in Mauthausen when he was 36. It would mean as if my father came in. I cannot say more.

And a teardrop was rolling down on his face.

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
BR

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

89-03-07

framt. i valda delar
fr. Sverige, Sonnenfeldt;

Raul Wallenberg fr.
ningen / v. team
pt. 1

P 2 Eu

(POL)

AMBASSADEN MOSKVA

1989-03-07

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

RE WALLENBERG

FORTS

Qledor

RE WALLENBERG

NAAGON JURIJ RAASTOW TYCKS INTE FINNAS PAA MID. DET FINNS EN MYCKET JUNIOR MEDARBETARE SOM HETER ROSTOV, MEN HAN HETER INTE JURIJ I FOERNAMN OCH AER INTE HELLER PROFESSOR. DEN COTLER SYFIAR PAA AER MED ALL SAEKERHET JURIJ RESJETOV, DOKTOR OCH CHEF FOER STYRELSEN FOER HUMANITAERT SAMARBEJE OCH MAENSKLIGA RAETTIGHETER. SAAVITT BEKANT HAR INGEN PAA AMBASSADEN TRAEFFAT HONOM. DAEREMOT HAR MAGNUSSON FOER INTE SAA LAENGE SEDAN HAFT SAMTAL MED HANS NAERMASTE MEDARBETARE, FELIX STANJEVSKIJ, SOM NYLIGEN LETT DEN SOVJETISKA DELEGATIONEN TILL MR-KOMMISSIONEN I GENEVE. VI KAN JU VID LAEMPLIGT TILLFAELLE SOEKA SAMMANIRAEFFANDE MED NAAGON AV DESSA.

THUNBORG

Joseph Bakonyi
8/a, Av de Lattre de Tassigny,
68920 Wintzenheim

Le 10 février 1989

INK. AMB. PARIS
D. N.º 16/179
19.89-02-13
AVD. GR. MAJ.
HP 1 AB/spe

1989-03-13 Nr 58 HP 1

Ruev :

RW -

Ambassade de Suède

Överlämnas av ambassaden i Paris
till Utrikesdepartementet

Gösta Grassman

17, rue Barthelemy
75007 Paris

INK. UTRIKESDEPT.
Dnr...../.....
1989-03-16
Ad. Gr. MAJ.
P 2 Eu

Monsieur l'Ambassadeur,

Je prie votre Excellence de bien vouloir trouver ci-jointe la traduction du compte rendu de la réédition d'un livre hongrois sur Raoul Wallenberg, "le héros suédois de Budapest".

L'édition originale date de 1948. A l'époque du stalinisme triomphant, le livre ne pouvait que nier l'hypothèse de l'enlèvement et de la détention par les "organes" soviétiques.

Il semble qu'aujourd'hui cette hypothèse soit acceptée à Budapest comme une évidence. Peut-être une marque de plus de la volonté de certains milieux hongrois de s'émanciper enfin de la trop longue et trop pesante occupation soviétique, dont la suppression pourra seule nous faire croire en la vérité du renoncement de l'Union soviétique à sa politique offensive impérialiste.

Je me permets de joindre aussi la copie d'une lettre - concernant également Wallenberg - publiée à l'époque par le supplément de télévision des *Dernières Nouvelles d'Alsace* (Strasbourg). En ce temps-là, je commençais la traduction d'un article que je vous faisais parvenir en juin 1987. Cette lettre était donc restée à l'arrière-plan. Toutefois, pour des archives, peut-elle avoir quelque intérêt.

Dans l'espoir que mes brèves informations pourront être utiles, je prie Votre Excellence de croire à ma très haute considération.

Pol I, Kr Vollrath Tham, mp
1989-03-21

Ex till: Amb BUDAPEST (u nr)

Exp: 89-03-21/
MP

Bakonyi

NOTES DE LECTURE

KÖNYVVILÁG, 1989. január, XXXIV. évfolyam, 1. szám.
(Monde des Livres, Janvier 1989, XXXIVe année, n° 1)

Könyvvilág (Monde des Livres), mensuel du Groupement des Editeurs et Diffuseurs Hongrois de Livres: informe de tous les livres paraissant dans le mois: on y trouve aussi des résumés de contenu plus ou moins brefs, des interviews avec des auteurs, voire des articles analysant plus en profondeur certains des ouvrages.

Béla RIGÓ rend compte de la réédition de l'ouvrage de Jenő LÉVAI: *Raoul Wallenberg*, 334 p., relié, 125 Ft⁽¹⁾.

Les rééditions se regroupent en général autour de faits historiques, de figures, de mystères non élucidés, qui ont gardé ou retrouvé leur actualité. La silhouette légendaire de Raoul Wallenberg revient périodiquement dans l'opinion publique de notre pays et du monde. Dans Budapest occupée par les Allemands et les Croix-Fléchées⁽²⁾, l'aristocrate suédois fit preuve d'une ingéniosité digne des romans d'aventures pour sauver des centaines de personnes de la mort certaine. Mais, dans son cas, le mystère n'est pas lié à l'invraisemblance de la série d'aventures qui témoignent d'un héroïsme extraordinaire. Le héros, qui a réussi à déjouer les pièges de ses ennemis, sera finalement le prisonnier de ses alliés⁽³⁾. Périodiquement, la presse

⁽¹⁾ Ft: abréviation de *forint*, la monnaie hongroise. Taux moyen officiel 3-9 janvier 1989: 100 FFfr = 863,40 Fts, 100 cour. suéd. = 856,17 Fts.

⁽²⁾ *Croix-Fléchées*: groupe minoritaire hongrois ayant professé l'idéologie nazie et qui avaient pour insigne (au lieu de la croix gammée) la croix fléchée. Se mit servilement au service des nazis allemands quand ceux-ci occupèrent la Hongrie (19 mars 1944). Leur chef, Ferenc SZALASI, un officier aux capacités modestes, fut placé par les Allemands à la tête du pays après qu'ils aient fait échouer la tentative du régent Horthy de se retourner contre eux (15 octobre 1944). Fait prisonnier par les Alliés, ramené en Hongrie, SZALASI fut condamné à mort par pendaison en 1946 par un tribunal du peuple (conformément à l'obligation faite à la Hongrie par le Traité de Paix de Paris, 10 février 1947, Partie II, Article 6) pour crimes de guerre et contre l'humanité.

⁽³⁾ Raoul Wallenberg allié de l'Armée rouge? Les ennemis de mes ennemis ne sont pas forcément mes alliés. La suite des événements le prouve.

internationale publie des informations, selon lesquelles il aurait été vu dans tel ou tel camp de concentration soviétique. Dans la biographie qu'il a écrite en 1948, Jens Léval niait encore la possibilité que le diplomate suédois ait pu être prisonnier de la NKVD⁽⁴⁴⁾. En 1957, Gromiko, ministre des Affaires étrangères, reconnut que dans la prison de la Lioubianka était décédé d'une crise cardiaque quelqu'un qui selon toute probabilité était Wallenberg. Mais Gromiko non plus ne pouvait donner les raisons de l'arrestation et de la détention; elles ont été emportées dans la tombe, avec le secret de nombreux autres crimes politiques, par Abakoumov⁽⁴⁵⁾, exécuté précédemment.

Traduction et annotations: J.B. /8 février 1989.

=====
⁽⁴⁴⁾ NKVD: Narodny Kommissariat Vnoutrennikh Del (Commissariat du peuple à l'Intérieur) appellation des "organes" de police politique entre 1934 et 1946, succéda à la Guépéou. En 1946 fut scindé en deux: MVD, Ministerstvo Vnoutennikh Del, ministère de l'Intérieur, et MGB, Ministerstvo Gossozdorastvennoï Bezopasnoti; ministère de la Sécurité d'Etat. Ces deux ministères seront supprimés en 1954 pour céder la place au KGB, Komitet Gossozdarstvennoï Bezopasnosti, Comité de la Sécurité d'Etat (près le Conseil des Ministres).

⁽⁴⁵⁾ ABAKOUMOV, Victor S., ministre de la Sécurité de l'Etat de 1947 à 1951, fut exécuté pour avoir participé "directement au complot du traître Béria". Il fut accusé par KHRUCHTCHEV d'être l'auteur de la répression de Léninegrad en 1948, dont furent victimes VOZNESSENSKI et ses amis. VOZNESSENSKI était économiste, auteur de l'ouvrage *L'économie de guerre de l'U.R.S.S. 1941-1945*, dénoncé comme "antimarxiste", qui valut à son auteur d'être destitué de la vice-présidence au Conseil des Ministres et de la présidence de la Commission du Plan. Il sera encore pourfendu en 1952 par Mikhaïl SOUSLOV. Cf. A. ROSSI: *Autopsie du Stalínisme*, avec le texte intégral du Rapport KHRUCHTCHEV. Postface de Denis de ROUGE-MONT. Editions Pierre Horay. 1957. Paris. Pp. 122-123, note 78 p. 230, note 77 pp. 229-230.

Le héros oublié

De M. J. B., Colmar:

« J'ai lu avec grand intérêt dans le numéro 223 du DN-Télévision l'article sur « Wallenberg, le héros disparu » et j'ai beaucoup apprécié son objectivité, plus particulièrement à l'égard de la Hongrie. En effet, en général, on accable ce petit pays de tous les crimes, perpétrés sur son territoire au cours de la guerre, alors que lui-même subissait l'occupation nazie qu'il n'est pas nécessaire ici de décrire plus amplement. Ainsi, pour ce qui est des déportés, il est rare que l'on mentionne, comme vous l'avez fait, que « près de la moitié d'entre eux étaient originaires d'autres Etats et avaient déjà fui les persécutions nazies ». Au total, vous situez leur nombre à 700 000, dont la moitié réfugiés d'autres Etats. Vos données sont corroborées par celles que publie Josy Eisenberg dans « Une histoire de juifs » (coll. Le Livre de poche, n° 4797, p. 486) : 404 000 en 1939 dont le nombre de victimes fut 204 000.

Quant à Raoul Wallenberg, il est bon de rappeler son action courageuse dans laquelle il fut aidé aussi par des Hongrois. Non sans risque il a pu faire face au redoutable Eichmann. Mais le KGB s'est avéré encore plus redoutable. Il n'a pas laissé à « l'Ange de Budapest » la possibilité de témoigner des exactions de l'Armée rouge dans la capitale hongroise. Si cette ville a eu à souffrir de la barbarie nazie (déportations, assassinats, tous les ponts détruits), ses douleurs ne furent guère moindres du fait des « libérateurs » (rapt de dizaines de milliers de civils, des milliers de viols, banditisme de soi-disant déserteurs, six mois un an après l'entrée des troupes soviétiques dans la ville martyre). Raoul Wallenberg, avec sa crédibilité de « sauveur de vies humaines », ne devait pas pouvoir témoigner de ces méfaits : il disparut sans autre forme de procès dans l'archipel du Goulag à tout jamais. Comme sont disparus près de 300 000 Hongrois, prisonniers de guerre ou civils déportés (y compris des juifs), jamais revenus des camps soviétiques. »

SVERIGES AMBASSADÖR VID
DEN HELIGA STOLEN

1989-03-14

Pol I/kr Tham/la
1989-03-23

Ex till:

Kabs
Polch
Protch
Wöhler, Pol I
Tham, Pol I

EXT 890323/

HEMLIGT

Chefen för politiska avdelningen
Ambassadör Torsten Örn
Utrikesdepartementet

73/001

INKOM UD		
1989-03-17		
AVD.	GR.	MAL
P	2	En

Påvebesöket - Wallenberg

Bilder!

Vid besök den 10 ds hos ärkebiskop Sodano, kurians utrikesminister, tog jag upp Raul Wallenberg-fallet och Johannes Paulus förestående Sverigebesök.

Efter samråd med utrikesdepartementet informerades alltså Sodano och därmed påven om Wallenbergfallet och den svenska regeringens agerande sedan hans bortrövande 1944. Jag ville särskilt framhålla fallets anknytning till MR-aspekten, vars betydelse ju ofta betonades av Johannes Paulus och som skulle bli ämne för ett påvligt anförande i Uppsala i juni.

Efter min genomgång av ärendets huvudpunkter och överlämnande av ett memorandum i saken förklarade sig Sodano ha känt till fallet i grova drag: han uppskattade emellertid att nu ha blivit närmare informerad. Han ville framhålla, att Wallenbergs agerande i Budapest lände honom och Sverige till stor heder. Samtidigt uttalade han sin uppskattning över att man i Sverige genom åren ej givit upp kraven på fullständig klarhet i fallet och trots alla svårigheter drivit saken vidare.

Sodano skulle nu lämna vårt memorandum och övrigt av mig bifogat material till påven som bakgrund till en

föredragning som han själv skulle göra i saken. På hans fråga om jag hade synpunkter på i vilket sammanhang saken lämpligen kunde tas upp under Sverigebesöket framhöll jag, att detta naturligtvis ej ankom på oss, utan var avhängigt av påvens eget gottfinnande. För min del skulle jag dock kunna tänka mig det redan nämnda MR-anförandet i Uppsala den 9 juni.

Sodano tackade. Huvudpunkterna i samtalets fortsättning återfinns i hbr till Dig med samma datum, "Litauen, Ukraina och Vatikanen".

Med vänlig hälsning

Lars B-t.

Lars Bergquist

UTRIKESDEPARTEMENTET

ARKIVKOPIA

HHEBML II GG	
enl, kapkap. & sekretesslagen	
1989-03-20	
UTRIKESDEPARTEMENTET	
Brev Raoul Wallenberg-Föreningen	

HEMLIG

Brev Raoul Wallenberg-Föreningen -
M Gorbatjov

1989-03-20

P 2 Eu^IÖverlämnas av utrikesdepartementet, pol I,
till ambassaden i

MOSKVA

Dnr 30

för kännedom.

Vollrath Tham

mp

Kopia: utr min
kabs
polch
Wöhler, pol I
Tham, pol I

Exp: 89-03-20/14
17

EXPEDIERAT	
med	den
Xv. kurir	22/3 1989
utl. kurir	
luftpos	HL
vanl. pos	sign

Postadress
Box 16121
33 23 STOCKHOLM

Gatuadress
Gustav Adolfs torg 1

Telefon
786 6000

Fax
723 11 76 (G3)

Telex
10590 MINFOR S

RAOUL WALLENBERG-FÖRENINGEN

Ordförande Per Anger

Sekreterare Sonja Sonnenfeld

President Michail Gorbachev
MOSCOW

via

H.E. Ambassador Boris Pankin
STOCKHOLM

March 10, 1989

Dear Mr. Gorbachev,

Ever since your visit to the United Nations in December last, we have been anxiously waiting for a follow-up of the promise you made to a member of Raoul Wallenberg's family - to let your people search and do everything to help.

Because at that occasion you seemed so genuinely concerned about Raoul Wallenberg, we became hopeful and quite sure that 'Glasnost' would now be applicable also to Raoul.

So this is simply to ask you to make it come true and set Raoul free, wherever and under whatever identity he might be in your vast country.

You have impressed the whole world by overcoming immense obstacles in order to introduce 'Glasnost' and 'Pere-strojka'. Therefore we think the time has come to wipe out one of the darkest spots from the Stalin era and see to it that this man, now openly called a hero also in the Soviet Union, spends the rest of his life in freedom.

As it seems obvious to us that a personal contact would pave the way to a solution, we urge you to receive us in Moscow at your earliest convenience.

Sincerely yours,

Nina Lagergren
Raoul's sister

Per Anger
Chairman

Sonja Sonnenfeld
Secretary

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
JAN

KOPIA TILL:
POLCH

ÅTGÄRD:

aa/w
h
2.

AMBASSADEN MOSKVA

1989-03-22

UD STOCKHOLM

ENDAST FOER
POLCHEFEN. HBR OERN-THUNBORG ✓
1989-01-31.

INN UTRIKES
Dnr.....
1989-04-22
Avd ☒ Gr ☐ Mål ☐
P 2 En

RE WALLENBERG-AERENDET

89-03-28
fram på hi
Nina togerna
per-telefon.
V. Tham

Vi talar vid
- 2 11 1989
g

UTRIKESDEPARTEMENTET

RE WALLENBERG-AERENDET

MAGNUSSON OEVERLAEMNADE IGAAR WALLENBERG-FOERENINGENS BREV TILL ANDREJ SACHAROV. DENNE FRAMHOELL DAA FOELJANDE. FOER ATT KUNNA BEGAERA ETT SAERSKILT SAMMANTRAEFFANDE MED GORBATJOV VAR HAN TVUNGEN ATT HA SAA EXAKTA, TILLFOERLITLIGA, HELST NYA, UPPGIFTER SOM MOEJLIGT. ETT MINIMIKRAV NAER DET GAELLDE VITTNESMAALEN OM LAEGRET ON-55 NAERA STADEN TORZJOK VAR ATT HAN FICK VETA VEM KAELLAN VAR. HANS IDENTITET SKULLE GIVETVIS SKYDDAS FOER OFFENTLIGHETEN. ANNARS VAR DET SACHAROV'S BESTAEMDA UPPFATTNING ATT DET VAR DE SOM SPRED FALSKA UPPGIFTER SOM OFTAST DROG SIG FOER ATT STAA OFFENTLIGT FOER DEM. OM ETT VITTNESMAAL VAR SANT FANNS DET I DAGENS LAEGE INGEN ANLEDNING FOER UPPGIFTSLAEMNAREN ATT GOEMMA SIG, KGB INNEBAR INTE LAENGRE NAAGON RISK.

HURSOMHELST VORE SACHAROV AEN EN GAANG BEREDD ATT BEGE SIG TILL TORZJOK, DAER HAN KAENDE EN PERSON HAN KUNDE TALA MED. SACHAROV FRAMHOELL DOCK ATT HAN HADE SVAART ATT SE HUR W. SKULLE KUNNA DOELJAS I ON-55. DET VERKADE VARA ETT HELT VANLIGT LAEGER.

SACHAROV TILLADE ATT HAN GIVETVIS SKULLE TA UPP AERENDET MED GORBATJOV OM HAN RAAKADE TRAEFFA HONOM I ANNAT SAMMANHANG. GROMYKOS AVGAANG FOR ETT HALVAAR SEDAN GJORDE ATT CHANSERNA FAA FRAM NAAGOT OEKAT EN ANING. HAN VAR OEVERTYGAD OM ATT ALLT ARKIVMATERIAL SPARATS (HISTRUN HAR, SOM BEKANT, PAA DENNA PUNKT EN ANNAN UPPFATTNING). AV INTRESSE I SAMMANHANGET VAR, ENLIGT SACHAROV, ATT MAN MED STOERSTA SANNOLIKHET OFFICIELLT FRAAN SOVJETISK SIDA EFTER VALEN SKULLE TILLSTAA DE VERKLIGA OMSTAENDIGHETERNA KRING KATYN-MASSAKERN.

THUNBORG

AMBASSADEN
BUDAPEST

Pal

UTRIKES		
1989-03-28		
Avd	Gr	Mål
P	2	En I

W

Budapest 1989-03-21
Ungerska Raoul Wallenberg-föreningen
Nr 50
R 18

Översändes i fotokopia jämte engelsk
översättning av ambassaden i Budapest
till utrikesdepartementet (Pol 1) för
kännedom, i anslutning till skr 1 A ✓
1989-01-04.

Ragnar Dromberg
Ragnar Dromberg

Pol 1/Kr V Tahm/ik
1989-04-04
Ex till:
Raoul Wallenberg-föreningen
Ed: 1989-04-04/ik

Magyarország 1989-01-13

With Wallenberg's name

- To protect all minorities
- Solidarity and tolerance

"Raoul Wallenberg, the hero of legends, appeared like a bright star in the terrible night. He was a gleam of hope and faded on the verge of night" - said manager of the Pest Israelite Religious Community Miksa Domonkos about him a few months after his disappearance. And actually everything was said with this.

Raoul Wallenberg was a legend, he emerged and died like a star. Although the rich and charming young man of slightly adventurous nature who was a commercial traveller for a few years and arrived to Budapest on July 9, 1944 did not at all seem a legendary figure. He only wanted to save people who had connections with Sweden, relatives, friends; but the command of fate met his match in him. The nice smiling young man found madness here and he faced this madness with an obvious naturalness.

He never spoke about his principles. He organized the rescue with practical rationality, distributed letters of protection, formulated protests, threatened and flattered, and saved the lives of thousands in an organized way or spontaneous. People say that he was not a courageous man and still, his bold gestures contradicting his frail figure often stopped the hand of murderers. He was born to be the favourite of life with excellent abilities and he sacrificed these abilities and his life almost instinctively for the persecuted people of a nation which was certainly alien for him and which he probably did not quite understand either. His few-months gleam in the Hungarian hell is an example and legend of active humanism for us.

"Being different" is a value

The members of the Raoul Wallenberg Association that was established on December 17th 1988 do also want to work in the spirit of this active humanism. Their aim is to protect all kinds of minorities and to fight against negative prejudices. In their foundation document they say:

"Our Association believes in and intends to contribute to the correlating character of cultures of the different ethnic groups and religions. The basic principle of the Association is that anybody should be able to identify himself freely with any nationality, ethnic, religious or cultural group or groups. Only that society can be democratic which accepts and protects the identity of its citizens, which considers being different a value in itself too and undertakes active solidarity with it, if anybody might pursue it.

The aim of the Raoul Wallenberg Association is to help form a democratic public thinking which judges man only on the basis of his personality and not on the basis of which group he belongs to, in which the sensitivity and the protection of the interests of minorities can become a determining element of the sensitivity and interest of the whole society."

The Association elected a provisory leadership that consists of eleven members, until the general assembly will take place in March 1989. The leadership consists of writers - György Konrád, Miklós Mészöly -, Hungarians living abroad like György Libik, and other intellectuals and students.

Trusting in the consent to be formed in democratic debates, the provisory leadership formulated the basic principles first. They think that their fight against unfavourable prejudices requires a basically differentiated work because there are cases where theoretical activity and there are cases where concrete, practical help is needed. In most of the cases both of them, naturally.

The ideal of the Association is a society the citizens of which want to settle their life and social relations not against, but paying attention to each other in the spirit of solidarity and tolerance. In the name of this ideal the Association will intervene in all kinds of discriminative intentions that would divide the society whether it is hatred against Gypsies in a literary work, plans of the Gypsy ghetto in Miskolc or a remark afflicting the interests of families with many children in the Parliament.

Forum, film, newspaper

In the spirit of these thoughts the Association would like to have a two-way activity. In the background of its theoretical, educational work the documentation of Raoul Wallenberg's life stands on the first place. They try to disclose Wallenberg's exemplary life as thoroughly as possible through conferences, documentary films, exhibitions and former witnesses. In debates at their forums they let contradictory opinions meet in the sense of practical patience and help people to declare their opinion on different subjects.

The Association also plans to show film series. They intend to show the Shoa and Wallenberg film to their members as first. In principle the most important thing is that the meetings of the leadership are always open, the participating members have right of consultation in the interest of a consent as ideal as possible.

*** under the leadership of Miklós Mészöly, some meetings
on an even, film, debate, etc. etc. etc. etc.*

The Association wishes - in the spirit of Raoul Wallenberg - to do a concrete, practical work on the first place, therefore they will start a publication with the title Többesszám (Plural), in the beginning for internal information and later in the form of a newspaper. They would like to document here and on other forums the insults suffered by any minority. They would like to set up a legal assistance service in order to redress these insults and protect interests which will become more and more necessary as the living standard is getting worse.

It is becoming more and more important that the youth is trained to be tolerant and deny any kind of racism. The Association intends to do this work thorough its activists in secondary schools. In the interest of Gypsies in Hungary the Association will, together with their representatives, intervene in the matter of compensation for the persecuted people of the Gypsy holocaust and in the summer of 1989, in cooperation with the interested parties, will organize a camp for Gypsy and non-Gypsy young people in order to advance better understanding between them.

These plans show that the Association wishes to do the work of a commemorative committee, an intellectual trend and a charity organization at the same time. But of course they do it gradually and modestly. And mainly with the work of its members.

Now the Association is making plans and elaborating the common conceptual consent. Yet the provisory leadership can see it clearly that they can realize their ideas only with the active cooperation of the members kept together by common principles. Local and thematic work-groups are being organized, the Association needs the support of every man of good will who agree with its aims. At the satutory meeting ca. 50% of the listeners (ca. 200 people) applied for membership and offered their work. Admission of further members naturally continues.

Commemoration on the anniversary

Raoul Wallenberg disappeared on January 17, 1945. The circumstances of his disappearance are still unclear. He was last seen in the company of Soviet soldiers, but he never arrived to Debrecen where he wanted to contact Marshal Malinovski and the Provisory Government. He probably fell victim to the Stalinian autocracy.

The Raoul Wallenberg Association feels that this day needs a worthy commemoration after the years which wanted to forget everything. Therefore the Associaton organizes a silent commemoration - as their first more important action - at the memorial plaque in the Raoul Wallenberg street in the 13th district.

(by Peter Sz. Nagy)

1989-01-13

Társadalom

1022

Wallenberg nevével

Mindenféle kisebbség védelmében
Szolidaritás és tolerancia

„Legendák hőse Raoul Wallenberg, fénylő csillagként jelentkezett a szörnyű éjszakában. Reménysugár volt és hullócsillagként vészett el az éjszaka peremén” — mondta róla néhány hónappal eltűnése után Domonkos Miksa, a Pesti Izraelita Hitközség ügyvezetője. S ezzel valójában mindent el is mondott.

Raoul Wallenberg legenda volt, csillagszerűen tűnt fel a hunyt el. Pedig az a gazdag, megnyerő modorú, kissé kalandor természetű fiatalember, aki néhány évig kereskedelmi ügyekben utazott, majd 1944. június 9-én Budapestre érkezett, egyáltalán nem látszott legendás alaknak. Feladata sem tűnt annak. Néhány, Svédországgal kapcsolatban levő embert, rokonokat, barátokat akart csak megmenteni, de a sora parancsa emberére talált. A kedves, mosolygós funtalember a téboly világa várta, s ő magától értetődő természetességgel szembeszállt a tébollyal.

Elveiről soha nem beszélt, csak gyakorlatias jószándékkal szervezte a mentést, védelemeket osztott, tiltakozásokat fogalmazott, fenyegetett és hisztelt, szervezeten és spontán módon mentette meg ezeket. Mondják, nem volt bátor ember, a megis, törékeny természetű meghazudtoló, halált megvető, husai nemegyszer gyilkosok fogaik. Az élet kedvencét szillett, kiváló képességeket, s e képességeket, életét szinte ösztönösen áldozta egy számára bizonyára idegen, s talán nem is teljesen értett nemzet üldözöttjéért. Néhány hónapos tündöklése a magyar pokolban számunkra a cselekvő, aktív humanizmus példája és legendája.

A „másság” — érték

E cselekvő, aktív humanizmus szellemében akar dolgozni az 1988. december 17-én megalakult Raoul Wallenberg Egyesület tagsága is. Céljait mindenfajta kisebbség védelmére és a negatív előítéletek elleni küzdelmet tűzte. Alapító nyilatkozatukban írják: „Egyesületünk vallja és munkájával elősegíteni kívánja a különböző etnikumok, vallások által hordozott kultúrák egymással összefonódó, egymásból építkező jellegét. Alapelve, hogy bárki szabadon azonosulhasson bármely nemzetiségi, etnikai, vallási vagy kulturális csoporttal, csoportokkal. Csak az a társadalom lehet demokratikus, amely elismeri és védi polgára identitását, amely a másságot önmagában is értéknek tekinti és azzal — ha azt bárki üldözi — aktív szolidaritást is vállal.

sorban a Raoul Wallenberg életét dokumentáló tevékenység áll. Konferenciák, dokumentumfilm, kiállítások segítségével, egykori tanúk felkutatásával igyekszik a példabértékű élet minél alaposabb feltárására. Fórumain — egy-egy adott témából kiindulva — vitákban ütközteti a gyakorlatias türelem jegyében az ellentétes véleményeket, elősegíti a megnyilvánulásokat.

Az egyesület tervezte filmsorozatok bemutatását is. Így, elképzelése szerint, tagjai a Shoa- és a Wallenberg-filmet tekintik meg először. Elvileg talán a legfontosabb, hogy a vezetőség ülései

az ifjúság toleranciára, bármiféle rasszizmus tagadására nevelése. E munkát az egyesület aktivistáinak a középiskolákban való megjelenésével tervezi elősegíteni. A magyarországi cigányság érdekében képviselőikkel együtt eljár a cigányholocaust üldözöttjeinek kártérítése ügyében, 1989 nyarán pedig a kölcsönös, jobb megértés előmozdítása céljából cigány és nem cigány fiatalok számára tábori szervez, együttműködve az érdekeltekkel.

A tervből látható, hogy az egyesület egyszerre kívánja egy emlékbizottság, egy szellemi irányzat és egy karitatív szervezet részfeladatait elvégezni. Természetesen csak fokozatosan és mértéktartással. S főleg tagjai munkájával.

Az egyesület egyelőre még csak a tervezés, a közös elvi konszenzus kimunkálásánál tart. Azt azonban világosan látja az ideiglenes vezetőség, hogy, elképzeléseit, tevékenységi formáit csak a közös elvekben összeforrott tagság aktív tevékenységével valósíthatja meg. A helyi és tematikus munkacsoportok szervezése folyik, az egyesületnek minden jószándékú, céljaival egyetértő ember támogatására szüksége van. Az alakuló közgyűlésen a hallgatóságnak körülbelül a fele, mintegy 200 megjelent kérte felvételét és ajánlotta fel munkáját. Természetesen a tagfelvétel folytatódik.

RAOUL WALLENBERG 1944 NYARAN
Minden jószándékú, céljaitól egyetértő ember

A Raoul Wallenberg Egyesület célja, hogy munkájával hozzájáruljon egy olyan demokratikus közgondolkodás kialakításához, amely az embert csak saját személyisége s nem valamely csoport-hoz való tartozása alapján ítéli meg, s amelyben a kisebbségi érzékenység és érdekvédelem az összértársadalmi érzékenység és érdek meghatározó elemévé válik.

Az egyesület az 1989 márciusában összehívandó közgyűlésig 11 tagú ideiglenes vezetőséget választott, amelyben írók — Konrád György, Mészöly Miklós — és külföldi magyarok — mint Lükő György — mellett helyet foglalnak más értelmiségiek, egyetemisták is. Az ideiglenes vezetőség, bízza a tagság demokratikus vitákban kialakuló egyetértésében, először alapelveit fogalmazta meg. Úgy vél, hogy a hátrányos előítéletekkel szembeforduló harca alapvetően differenciált munkát igényel, hiszen van, ahol elvi, felvilágosító tevékenység, s van, ahol konkrét, gyakorlatias segítség szükséges. A legtöbb esetben persze mindkettő.

Az egyesület eszménye egy olyan társadalom, amelynek polgárai nem egymással szemben, hanem egymásra figyelve, a szolidaritás és a tolerancia szellemében kívánják életüket, társas viszonyukat elrendezni. Ennek az eszménynek a nevében fellép mindenfajta diszkriminációs, a társadalmat megosztó szándékkal szemben, legyen az akár a cigánygyűlölet egy irodalmi műben, akár a miskolci cigánygyűlölet terve, vagy egy sokgyermekeseket sújtó kitétel a Parlament padosorából.

Fórum, film, újság

E gondolatok szellemében az egyesület kétirányú tevékenységet szeretne kifejteni. Elméleti, felvilágosító munkája b4terében első

mindig nyilvánosak, ezeken a tagok tanácskozási joggal vehetnek részt, egy minél ideálisabb konszenzus kialakítása érdekében.

Az egyesület — Raoul Wallenberg szellemében — azonban első-sorban konkrét, gyakorlati munkát kíván végezni. Ennek érdekében indítja meg Többesszám című kiadványát előbb belső, tájékoztató jelleggel, majd később lap formában is. Itt és egyéb fórumokon is dokumentálni kívánja a bármely kisebbséget ért sérelmeket. E sérelmek orvoslását, s az életszínvonal romlásával előreláthatóan bizonyára egyre inkább szükségessé váló érdekvédelmi munkát jogsegítő szolgáltatásával is elő szeretné mozdítani.

Egyre inkább szükségessé válik

Emlékkünnepség az évfordulón

Raoul Wallenberg 1945. január 17-én máig tisztázatlan körülmények között eltűnt. Utoljára szovjet katonák társaságában látták, ám Debreceenbe — ahol Malinovszkij marsallal és az ideiglenes Kormánnyal akarta felvenni a kapcsolatot — már nem érkezett meg. Valószínűleg a sztálini önkény áldozata lett.

A Raoul Wallenberg Egyesület úgy érzi, hogy e nap a mindent felejteni akaró évek után végre méltó megemlékezést kíván. Ezért — első nagyobb akciójaként — a XIII. kerületben, a Raoul Wallenberg utcában levő emléktáblánál néma megemlékezést rendez.

NAGY SZ. PÉTER

Beträffande åtgärd se delgivningslista

UTRIKESDEPARTEMENTET

Overlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

Pol. I

0 4 APR. 1989

*G. Thunberg**Pu*

UTRIKES		
Dnr...../.....		
1989-03-28		
Avd	Gr	Mål
p	2	Eu I

Kn
**Träd i Canberra uppkallas efter Raoul Wallenberg
(2 bil.)**

Den 9 mars 1989 när eftermiddagssolen göt sitt guld över Australiens vackra huvudstad samlades ett stort antal människor på den höjd som kröns av det federala parlamentets nya byggnad. De flesta tillhörde judiska organisationer i olika delar av Australien, men där fanns också många parlamentsledamöter, regeringsmedlemmar och några diplomatkolleger. Anledningen var att ett träd skulle få Raoul Wallenbergs namn, det första i en rad av hjältars träd som sträcker sig ned mot Canberras centrum och pekar mot "War Memorial" på andra sidan sjön Burley Griffin.

Ordföranden i "Raoul Wallenberg Unit of B'nai B'rith" Michele Huppert talade i sina inledningsord om "det träd som skall förbli en symbol för den tacksamhetsskuld världssamfundet har till denne store humanist". Hon uttryckte också en stillsam förhoppning att Australien liksom Förenta Staterna, Kanada och Israel skulle göra Raoul Wallenberg till hedersmedborgare.

I ett långt, emotionellt anförande sade premiärminister Hawke, som i alla tider varit en stor vän av Israel och det judiska folket, bl a att vi har Raoul Wallenberg att tacka inte bara för de liv han räddat utan också för den inspiration han ingett och den väg han anvisat för framtida strävanden i mänsklighetens tjänst.

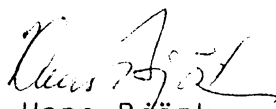
Mr Hawke nämnde att svenska regeringen fortsätter att driva Wallenberg-ärendet med de sovjetiska myndigheterna och att Australien erbjudit sitt fulla stöd till den svenska regeringen i försöken att få fram en tillfredsställande redovisning från dessa. Från australisk sida hade frågan tagits upp senast under premiärministerns besök i Sovjet-

unionen i slutet av 1987. Som så många gånger tidigare hade sovjetiska tjänstemän svarat utan närmare förklaring att Raoul Wallenberg dog för många år sedan. I september 1988 "it was stated simply that Wallenberg was cremated on July 17, 1947". Premiärminister Hawke avslutade sitt anförande med förhoppningen "that this tree that we name today, as it grows in perhaps the most significant plot of land that our nation can provide - here in the vicinity of Parliament House - will remind future visitors and legislators of the immensity of Wallenberg's achievement. Raoul Wallenberg will live on in memory as long as new generations continue to be moved and inspired by his life and his action".

./1-2

Texten till anförandet bifogas liksom ett exemplar av inbjudan till ceremonin.

Vid en mottagning i det nationella judiska centret som följde på ceremonin vid parlamentet, mottog jag många uttryck för tacksamhet mot Raoul Wallenberg från människor som antingen själva genom hans insats räddats undan förintelsen eller vars släktingar hade Wallenberg att tacka för sina liv.

Hans Björk

☐ FAX ☒ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ØVR

Politiska avdelningen

Enhet

Daly

Handläggare

De

7

3410

Godtänner

Oru/Datum/Nr eller namn	
-------------------------	--

Can Garia 30AF⁹-03-17

Engländer

Had typewriter after 9.10.11.

HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

jämte
samtli bil

jämte

jāmto bil

bil kan lönas

Key

Bil	Bil	Bil	Bil
☐ Konungen	☐ Statssekr	☐ BITS	☐ Europainstitutet
☐ Regeringen 21 ex	☐ U-enh A	☐ SAREC	☐ Svenska FN-förbundet
☐ Statsministern	☐ I-sekr A	☐ IMPOD	☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsrådsberedningen	☐ I-enh Fi	☐ Swedfund	☐ Bankföreningen
☐ Chef Fö	☐ I-enh Fö	☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Exportr
☐ Chef I	☐ I-sekr I	☐ Sv kyrkans mission	☐ Industriförb
☐ Statsrådet	☐ IAEA-del I	☐ IVA	☐ Grossistförb
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ STU	☐ Sthlms Handelsk 2 ex
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ LO
☐ Riksdagens talman	☐ I-sekr	☐ Statens kärnkraftinsp	☐ AIC
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa-rådsdel 53 ex	☐ SSLP, Fö	☐ Statens strålskyddsinst	☐ TCO
☐ Utrikesnämnden 21 ex	☐ OB	☐ Televerket	☐ SIF
☐ Utrutsk 37 ex	☐ Ch Fst/Op 1	☐ Statens rymddeleg	☐ SACO/SR
☐ Europarådsdel 12 ex	☐ Ch Fst/Op 5	☐ Invandrarverket 2 ex	☐ SAF
☐ Utrutsk kanslichef	☐ Arméstaben FN-avd	☐ Forskningsberedningen	☐ Röda Korset
☐ Förutsk kanslichef	☐ Stabsch MHS	☐ Miljövärdberedningen	☐ Raoul Wallenberg
☐ Riksdagsman	☐ FOA 2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk	☐ Bergföreningen
☐ Riksdagsman	☐ SIPRI	☐ Sekr f framtidsstud	
☐ Riksdagsman	☐ EKN	☐ Nordiska Rådets sv del	
☐ Statssekr Fö	☐ KK 5 ex	☐ Svenska institutet	
☐ Statssekr	☐ Riksbanken	☐ Nordiska Afrika inst	
☐ Statssekr	☐ RPS	☐ Latinamerika inst	
☐ Statssekr	☐ SIDA	☐ Utrikespol institutet	

Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Bonn ☐ London	☒ Moskva ☐ Paris	☐ Peking ☐ Tokyo	☐ Washington 2 ex ☐ FN-repr	☒		
Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik			
Övriga Östeuropa	8 ex	☐ Belgrad ☐ Berlin A	☒ Budapest ☐ Bukarest	☐ Leningrad Gk ☐ Prag	☐ Sofia ☐ Warszawa			
Övriga Västeuropa och Kanada	18 ex	☐ Ankara ☐ Athen ☐ Berlin Gk	☐ Bern ☐ Bryssel ☐ Dublin	☐ Haag ☐ Lissabon ☐ Madrid	☐ Ottawa ☐ Rom ☐ Wien	☐ Bryssel-del ☐ Genève-del ☐ Nedr-del Genève	☐ Paris-del ☐ Strasbourg- repr ☐ ESK-del Wien	
Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Tripoli		
Mellanöstern	9 ex	☐ Abu Dhabi ☐ Amman	☐ Bagdad ☐ Beirut	☐ Damaskus ☐ Kuwait	☐ Muscat ☐ Riyadh	☒ Tel Aviv		
Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Bangkok ☐ Canberra ☐ Colombo	☐ Dhaka ☐ Hanoi ☐ Hongkong Gk	☐ Islamabad ☐ Jakarta ☐ Kuala Lumpur	☐ Manila ☐ New Delhi ☐ Panmunjom	☐ Pyongyang ☐ Seoul ☐ Singapore	☐ Teheran ☐ Vientiane ☐ Wellington	
Övriga Afrika	14 ex	☐ Abidjan ☐ Addis Abeba	☐ Dar-es- Salaam ☐ Gaborone	☐ Harare ☐ Kinshasa	☐ Lagos ☐ Luanda	☐ Lusaka ☐ Maputo ☐ Maseru	☐ Monrovia ☐ Nairobi ☐ Pretoria	
Latinamerika	12 ex	☐ Bogotá ☐ Brasília	☐ Buenos Aires ☐ Caracas	☐ Guatemala ☐ Havanna	☐ Lima ☐ Managua	☐ Mexico ☐ Montevideo	☐ Quito ☐ Santiago	
Vissa lönade konsulat	16 ex	☐ Barcelona ☐ Chicago ☐ Frankfurt	☐ Hamburg ☐ Istanbul ☐ Jeddah	☐ Los Angeles ☐ Mariehamn ☐ Minneapolis	☐ Montreal ☐ München ☐ New York Gk	☐ Rio de Janeiro ☐ Sydney ☐ Szczecin	☐ Vancouver	

☐ Utrikesministern ☐ Biståndsministern ☐ Utrikeshandelsmin ☐ Kabinettssekr ☐ UM:s inf sekr ☐ Kansliråd UM:s kansli ☐ Dep sekr UM:s kansli ☐ Chef Pol avd ☐ Bitr. Chef Pol avd	Bil ☐ Chef Pol 1-6 ☒ Chef Pol 1-4 ☐ KSA ☐ Chef Rattsavd ☐ Folkråtsrådgivare ☐ Chef R ☐ Expeditionschefen ☐ Chef A:1 ☐ Chef A:2	Bil ☐ Verksamhetsplan ☐ Inspektoren ☐ Chef protokollet ☐ Chef press- o inf enh ☐ Chef pressbyrån ☐ Chef inf byrån ☐ Chef SSB ☐ Rapportöversikten ☐ Statssekr UDH	Bil ☐ Exp-chenen UDH ☐ Chef UDH ☐ Förhandlingsgruppen ☐ Koordinatörerna ☐ KMI ☐ UDH 6 Transp ☐ Statssekr int U-samarb ☐ Chef U ☐ Regeringspärmen	Bil ☐ Chef NGO ☐ ESK-gruppen ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Ater enh ex	Bil
--	---	--	--	--	-----

Antal ex skr	sidor
--------------	-------

Antal ex bil

Kopierad den

sign

Distribuered den

Sign

Ala postea

datum

sign

6 2

65

5/489

5/4 - 89

6

kurir

1

1

Bil. 30 till Amb's i Canberra
skr.nr. 1989.03.17

PRIME MINISTER

CHECK AGAINST DELIVERYEMBARGOED UNTIL DELIVERY

**SPEECH BY THE PRIME MINISTER
RAOUL WALLENBERG TREE NAMING CEREMONY
CANBERRA - 9 MARCH 1989**

Ladies and Gentlemen,

In a century that has seen too much proof of mankind's capacity for hatred, oppression, depravity and inhumanity, the heroism of ~~Ralph~~ ^{RAOUL} Wallenberg is an inspiring beacon.

Wallenberg single handedly protected the lives of tens of thousands of Hungarian Jews from the Nazis in World War II. Those efforts truly place him in the select company of men and women who have made an indelible mark on human history through a selfless devotion to the safety and well being of their fellow human beings.

Raoul Wallenberg is one of the great heroes of the Holocaust. In the face of the almost unimaginable reality of the Final Solution, and the seemingly insuperable power and ambition of the Third Reich, Raoul Wallenberg proved that persecution can and must be opposed, whatever the appalling odds.

But the achievement of Raoul Wallenberg can be viewed not only as the achievement of a man involved, directly and with great valour, in the rescue of a great many persecuted people. The significance of his achievement today lies also in his importance as a living symbol of the broad horizons of human vision and compassion in defiance of danger and intolerance.

Thus we owe him a debt not only for the lives he has saved, but also for the inspiration he has provided and the direction he has furnished to guide future human endeavours.

In the words of one person who was saved by him, "Raoul Wallenberg symbolises the ideal that one person can make a difference."

I am moved and encouraged every time I hear anew the story of Raoul Wallenberg. He came to Budapest on a mission of mercy, prepared to follow any means, however unorthodox, to rescue the Jews and other potential victims of the Nazis.

He pursued this task with a tireless zeal and a courage that reflected total disregard for his own safety.

When Budapest was liberated early in January 1945 there were approximately 120,000 Jews still living in the city - the largest surviving Jewish population in all of occupied Europe. It is estimated that about five-sixths of this population owed their lives directly to the intervention of Raoul Wallenberg.

Among us here today I believe there are individuals and families whose personal histories link them directly to the actions taken by Raoul Wallenberg in war torn Hungary. To you I offer my very warmest regards.

And to everyone here today I confirm the commitment of my Government to seeing a satisfactory resolution to the mystery which continues to shroud the facts of Raoul Wallenberg's fate.

Not only was he denied the hero's return home to his native Sweden he so rightly deserved. He was arrested and plunged into oblivion, assigned to a fate that still has not been revealed.

The Swedish Government continues to pursue the Wallenberg case with the Soviet authorities. Australia has offered its full support to the Swedish Government in its attempt to elicit a satisfactory account from the Soviet authorities.

As I noted in the most recent newsletter of the Free Wallenberg Committee, international concern with the progress of the case continues to be strong from a wide cross-section of individuals and organisations.

Our concerns about Wallenberg - including the paucity of conclusive information on his fate - were raised in the context of my visit to the Soviet Union in late 1987. Soviet officials responded without elaboration, as they have on many previous occasions, that Mr Wallenberg died many years ago. Last September, it was stated simply that Wallenberg was cremated on July 17, 1947.

The struggle for truth and justice in the Raoul Wallenberg case is not new. For many years Wallenberg lobby groups in the West have been working in conjunction with Jewish organisations such as the Simon Wiesenthal Centre for Holocaust Studies in an attempt to establish the facts of Raoul Wallenberg's fate.

Ladies and Gentlemen,

There are grounds these days for viewing the current world outlook with some optimism. Within the Soviet Union itself we have seen, with President Gorbachev's programs of perestroika and glasnost, a long overdue and still incomplete, but nevertheless very encouraging, movement away from the repression and inflexibility that for too long has characterised the Soviet system.

It is encouraging to note that significant improvements in human rights, including the fundamental right to profess and practise religious faiths, are in train. We acknowledge what is being done to improve the lot of Soviet Jews and Christians. We look to further progress.

Our objective is to help individuals suffering from abuse, be this on the basis of colour or creed. I believe that Australian involvement in human rights issues does have this effect.

Indeed, it is not too much to say that a transformation is occurring in the position of Soviet Jews. This is to the enormous credit of Governments and private citizens around the world who have raised their voices on this issue over many years, as well as to the spirit of change which has developed under Mr Gorbachev.

Successive Australian Governments, Australian public opinion, and the Australian-Jewish community, have played a notable role in this. The recent opening of the Solomon Mykhoels Cultural Centre in Moscow, in which the Executive Council of Australian Jewry, and its President, Mr Isi Leibler, played a very prominent role, is a striking example of the new spirit.

My friends,

There are many great challenges that still lie before us.

To some, these challenges may seem insuperably complex.

But we must not be daunted.

That most certainly was not the response of Raoul Wallenberg. By placing his faith in the belief that ideals could be realised and seemingly insurmountable obstacles overcome, Raoul Wallenberg went forward to perform one of the most significant rescue operations of our century.

It is immensely encouraging to know that admiration for Wallenberg's endeavour is shared by young Australians who were not even born when he made his sacrifice.

It is my hope that this tree that we name today, as it grows in perhaps the most significant plot of land that our nation can provide - here in the vicinity of Parliament House - will remind future visitors and legislators of the immensity of Wallenberg's achievement.

Raoul Wallenberg will live on in memory as long as new generations continue to be moved and inspired by his life and his action.

R Wallenberg

Bil. 7.2 till Amb:s i Canberra
skr.nr 030 1989-03-17

to be

To honour the humanitarian work of
Raoul Wallenberg,
the President and members of
Raoul Wallenberg Unit of B'nai B'rith
have much pleasure in inviting you to attend
the naming of a young eucalypt near the forecourt
to the new Parliament House, Canberra by
the Hon. R. J. L. Hawke, A.C., M.P.,
Prime Minister of Australia
at 5.30 pm, Thursday, 9 March, 1989.

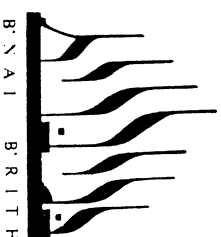
The ceremony will take place in the presence of
Federal and State parliamentarians,
dignitaries from foreign embassies,
prominent members of the Canberra community
and leaders of Jewish organisations.

The tree naming will be followed by a reception at
The National Jewish Centre, National Circuit, Forrest, A.C.T. 2603.

RSVP by
Friday, 24 February, 1989

*Accepted by
reply card
89.02.16*

*This signature saved thousands of lives during the holocaust

RAOUL WALLENBERG

Raoul Wallenberg, a Swedish diplomat, in Hungary in 1944, saved 100,000 Jewish and many Christian lives from Hitler's extermination camps. He issued special Swedish protective passports, established protected housing, soup kitchens, hospitals, orphanages and schools. He rescued Jews from sealed transportation trains and finally, in one night, saved 10,000 lives by having Eichmann's final orders countermanded.

On January 17, 1945, he was arrested by Russian troops and has been imprisoned in the Soviet Union ever since. Over the years there have been reports (some as recent as 1986) that Wallenberg has been seen alive by survivors of the Soviet prison system. Post Soviet governments stand accused of the unjust imprisonment of Raoul Wallenberg. His fate is the ultimate test of the present Russian government's claim to represent the rights and privileges of freedom-loving people.

For his exceptional humanitarian deeds, Raoul Wallenberg was named the second honorary citizen of the United States of America in 1981. Since then, he has been made the first honorary citizen of Canada in 1985 and of the State of Israel in 1986.

This Unit of men and women of B'nai B'rith is proud to be associated with the name of Raoul Wallenberg - a hero of our time - and is dedicated to honour his heroic deeds and heighten public awareness of his plight.

B'nai B'rith is an organisation uniting some 500,000 Jewish people in over 40 countries and is dedicated to supporting the State of Israel and the communities where B'nai B'rith exists.

Raoul Wallenberg Unit
of
B'nai B'rith

Invitation

TREE NAMING
BY
THE HON. R.J.L. HRAUKE, A.C., M.P.
PRIME MINISTER OF AUSTRALIA

Printing by:
PHILLIPS & FATHER P/L
Deephene, Vic. 3103.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)
Kr Tham, la

87/119
PROMEMORIA

1989-03-28

P2 EU⁻

Ex till:

Utrikesministern

Kabs

Polch

Wöhler, Pol I

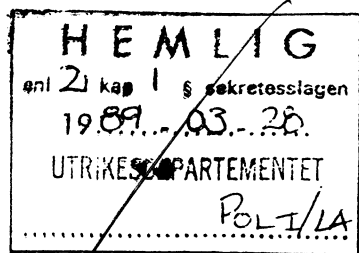
Tham, Pol I

Dahlgren, SB

Amb MOSKVA

(u nr)

EXP 890328/LA

H E M L I G SekrL 2:1

Wallenbergärendet

Följande från telefonsamtal den 28 mars 1989 med
Nina Lagergren, Raoul Wallenberg-föreningen.

Ninas bror, Guy von Dardel, Genève, hade strax före påsk informerat henne om sina fortsatta kontakter med dem i Moskva som inom utrikesministeriet sysslar med MR-frågor. von Dardels samtal nyligen i Genève med vice utrikesminister Anatolij Adamisjin hade sålunda rört idén om att tillsätta en grupp personer (ca 5 på vardera sidan), som skulle få tillfälle att gå igenom de sovjetiska arkiven i Wallenbergärendet. Som tänkbara deltagare från Wallenbergsidan nämndes von Dardel själv, Andrej Sacharov, Lubarski, en professor Jurij Luri (bosatt i Canada). von Dardel hade vid sitt senaste sammanträffande med Adamisjin för denne skisserat hur han tänkte sig att det hela skulle kunna gå till. Adamisjin hade nu bollen och skulle återkomma. von Dardel hade bett Nina Lagergren att denna information skulle vidarebefordras till utrikesministern.

Vollrath Tham

Vollrath Tham

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
JAN

KOPIA TILL:

POLCH
POL 1

pol 1 m

ÅTGÄRD:

INR UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1989-03-29 27		
Änd	Er	Ans
P	2	Eu

AMBASSADEN MOSKVA

1989-03-29

POL

✓
8.

UD STOCKHOLM

E N D A S T FÖR
POLCHEFEN OCH POL 1

RE WALLENBERGAERENDET

Kabinettssekreteraren: ✓

därefter aa /
pol 1 / w

FORTS

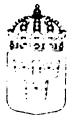
RE WALLENBERGAERENDET

MAGNUSSON AAT IGAAR LUNCH MED DEN STAELLFOERETRAEDANDE CHEFEN FOER MID:S STYRELSE FOER HUMANITAERT SAMARBETE OCH MAENSKLIGA RAETTIGHETER, FELIKS STANJEVSKIJ, SOM BEKANT OCKSAA SOVJETISK DELEGAT VID MR-KOMMISSIONENS MOETE I GENEVE. MOT SLUTET AV SAMTALET FRAAGADE MAGNUSSON VILKA MOEJLIGHETER S. SAAG ATT KOMMA FRAMAAT I WALLENBERGAERENDET. HAN NAEMNDE DAA ATT HAN DAGEN DESSFOERINNAN MOTTAGIT ETT KONKRET FOERSLAG HAEROM FRAAN GUY VON DARDEL, SOM DESSFOERINNAN I ALLMAENNA TERMER BEROERT DET VID ETT SAMMANTRAEFFANDE MED S. OCH VICEUTRIKESMINISTER ADAMISJIN I GENEVE. FOERSLAGET GICK I KORTHET UT PAA ATT SVERIGE OCH SOVJET VARDERA SKULLE UTSE FEM DELEGATER I EN GEMENSAM KOMMISSION SOM SKULLE BEDRIVA SOEKANDET EFTER WALLENBERG.

FOERSLAGET SKULLE NU STUDERAS. STANJEVSKIJ PAAPEKADE DOCK ATT MAANGA AV HANS KOLLEGOR INTE KUNDE FOERSTAA VARFOER SVERIGE FORTSATTE DRIVA FRAAGAN OCH VARFOER MAN AAA SVENSK SIDA INTE VILLE TRO PAA DET SOVJETISKA SVAR SOM TIDIGARE LAEMNATS. NAER HAN PAAMINDES OM DET SVENSKA FOERSLAGET ATT REDOVISA ALLA DOKUMENT SOM KUNDE FINNAS I ARKIV SADE STANJEVSKIJ ATT HAN AENNU INTE VISSTE VILKA DOKUMENT SOM KUNDE FINNAS ARKIVERADE. HURSOMHELST LOVADE HAN ATT MEDDELA AMBASSADEN SAA SNART DET FANNS NAAGOT BESKED ATT GE. "AERENDET BEFINNER SIG NU I MINA HAENDER", AVSLUTADE STANJEVSKIJ.

DET ENDA SAEKRA MAN KAN SAEGA PAA NUVARANDE STADIUM AER ATT WALLENBERGAERENDET AATMINSTONE TYCKS VARA FOERFEMAAI FOER EN FOERNYAD OEVERSYN, OVISST HUR OMFAATTANDE.

THUNBORG

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)

ARKIVEXEMPLAR

1989-03-29

Dnr	Avd Grupp Mål
1989-03-29	P2 Eu ^I

Minister Magnusson

MOSKVA

Wallenbergärendet: Prof Mjasnikovs minnen

Broder,

Literaturnaja Gazeta lär för någon tid sedan haft en artikel om professor Mjasnikovs minnen. M h t Mjasnikovs roll i det s k Nanna Svartz-spåret i Raoul Wallenberg-ärendet är det givetvis av stort intresse om Mjasnikovs minnen kan tänkas kasta något nytt ljus över denna märkliga fas i Wallenberg-ärendet. Har Mjasnikovs minnen kommit ut i bokform och/eller kan den återopade tidningen tänkas publicera mer om honom och hans levnad? Detta är frågor vi ställer oss, som ambassaden kanske kan hjälpa oss att få svar på.

*Uppåttliga lösningar
2000
Vollrath Tham*

Vollrath Tham

mp

EXPEDIERAT	
med	den
Xv. kurir	30/3 1989
bil. kurir	
luftpost	
vanl. post	sign

Ifylles av postexp

Dep U 328

Avsant med				Avsändn datum	Sign
☒ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post	89-03-29	<i>[Signature]</i>

(MINISTER FOR FOREIGN AFFAIRS)
 Politiska avdelningen
 Första enheten (Pol 1)
 Handl: ambr L Ringquist/gs

29 March 1989

Avd Grupp M&I

P 2 EuI

Mr. Fred Schwartz
 The Raoul Wallenberg
 Scholarships
 Hebrew University of Jerusalem
 Office of Academic Affairs
 11 East 69th Street
 NEW YORK, N.Y. 10021
 USA

(Raoul Wallenberg Human Rights Assembly)

Dear Sir,

I have received your letter of 24[✓] February 1989 and your kind invitation to the first Raoul Wallenberg Human Rights Assembly to take place in Budapest, 14-16 April 1989.

However, due to my previous engagements I very much regret that I am unable to attend this assembly.

I do wish you a successful meeting.

Yours sincerely,

Sten Andersson

Ifylles av postexp

Avsant med

☐

sv kurir

☐

utl kurir

☒

luftpost

☐

vanlig post

Avsändn datum

30/3-89

Sign

Ca

1989-03-30

1(2)

P2Eu¹

(Pol)

aa/

1. Raoul Wallenberg (born 1912) joined the Swedish legation in Budapest in July, 1944 as head of a special department with the task of rescuing as many as possible of the Jews in Hungary threatened by the holocaust. Swedish "protective passports" were issued and "Swedish houses" were established to shelter tens of thousands of Jews.
2. 16 January, 1945 a Soviet vice foreign minister (Dakanosov) informed the Swedish envoy in Moscow that Wallenberg had been taken into custody by the Red Army. After repeated representations from our side in Moscow, the Soviet government stated however in a note verbale on 18 August, 1947, that "Wallenberg is not in the Soviet Union and is unknown to us". This remained the Soviet position for several years.
3. When prime minister Erlander payed an official visit to the Soviet Union in 1956 the issue was again raised in some detail with the Soviet leaders (Bulgannin, Chrustjov och Molotov), who promised to carry out a thorough investigation. On 6 February, 1957 the Soviet government stated in a memorandum that according to a document, that had been found, Wallenberg should have died on 17 July, 1947 from a heart attack in a Moscow prison.

4. This reply has never been accepted as satisfactory whether by the Wallenberg family nor by the Swedish government. The Wallenberg case has consequently remained on the Swedish-Soviet agenda over the years. When prime minister Carlsson went to Moscow in April 1986 the matter was raised once again at highest possible level. The same happened when prime minister Rysjkov visited Sweden in January 1988. The Soviet side insists however, that Wallenberg died in 1947 as was stated for the first time in 1957.

5. As long as the Soviet government has not presented any hard evidence to reduce the credibility of the Swedish belief that Raoul Wallenberg might still be alive, his case is brought up with the Soviet authorities whenever an appropriate opportunity presents itself. As long as the uncertainty remains, the Swedish government will continue to avail itself of every suitable opportunity to discover his fate.

We hope that the present development in the Soviet Union will make it possible for the Soviet authorities to admit past mistakes and to release Wallenberg, if he is still alive, or at least finally give us the full and true picture of what really happened to him and why he who saved so many lives had to face such a destiny.

Södertälje den 29.3.1989

aa/m

Till Utrikesdepartementet
Box 16121
103 23 Stockholm

20/03
8903-31
P 2 E u

SW

Angående Raoul Wallenberg.

Med hänvisning till Dagens Nyheters artikel i dag, i vilken framkom, att Utrikesdepartementet har varit omedveten om, att nyheter om Raoul Wallenbergs vistelse i Moskva har bl.a. publicerats i "The Jerusalem Post" under augusti 1988 samt i början av detta år, tillåter jag mig att översända fotokopior av dessa.

Undertecknat har använt detta angivna adress i Moskva och sänt till Raoul Wallenberg några vykort med gamla Stockholmsmotiv.

Med utmärkt högaktning

Ebba Grönroos

Ebba Grönroos Box 332 151 24 Södertälje

Bil.

HAPPY BIRTHDAY,
RAOUL WALLENBERG!

To the captive hero of humanity, Raoul Wallenberg,
at the Moscow University Polyclinic,
Pietraveridske 10, Moscow.

Best wishes for your 76th birthday,
August 4, for health, hope and freedom very soon.

Rescue Wallenberg Committee,
P.O.B. 3576, Jerusalem. 02-525353

AG202.04

Week ending August 13, 1988

THE JERUS

This is what Raoul Wallenberg in the Gulag would want to say to Mikhail Gorbachev in the United States:

I have remained alive all these years despite your country's repeated claims that I died of a heart attack in 1947. Here I am, 76 years old, a sick, bent old Swede. January 17 will be the 44th anniversary of my arrest, abduction and life incarceration, on January 17, 1945 in Budapest.

I was framed by the Soviet generals of the invading Red Army because I knew that they stole the safe in the Swedish legation containing a great sum of money and valuables belonging to the Jewish community of Hungary. I knew exactly how much was in the safe and who took it, and for this knowledge I have paid till this day in your prisons and psychiatric hospitals.

Maybe I got lost after all these years in your vast and pitiless prison system. If Raoul Wallenberg no longer exists in your records then look for a Swede listed as Erik Arvid Andersen, the name given to me by Abakumov in 1950.

Last year I received treatment in the Moscow University Polyclinic at 10 Pietraveridskiye Street and I was also a patient last year in the secret political hospital in the town of KUNSAVA near Moscow.

I heard that you are planning to release some political prisoners soon. Am I on your list? If not, put me there and in the spirit of *glasnost* at last reveal the truth about my case and allow me a few remaining years of freedom and justice. After all, I did save 100,000 Jews from the Nazis many years ago.

You will be visiting the United States during the Hanukka festival, the festival of the miracle of the little jar of oil that lasted 8 days. Grant the miracle of freedom to a poor old Swede whose flame of life flickers on after 44 years in the Gulag.

Rescue Wallenberg Committee, Jerusalem, P.O.B. 3576,
Tel. 02-525353.

Communicated

DN. NOTISEN

"Wallenberg sågs i Moskva"

■ Raoul Wallenberg har setts i Moskva så sent som för ett år sedan. Det uppgav den engelska tidningen Daily Telegraph på tisdagen. Uppgiften kommer från tidningens korrespondent i Tel Aviv.

Han citerar en kanadensisk professor, Irving Cotler, som är aktiv inom Human Rights-rörelsen. Cotler var i Moskva i februari i år. Vid ett möte med bland andra Andrej Sacharov hörde han att Wallenberg, som nu skulle vara närmare 80 år, levde.

Cotler har rapporterat till en israelisk Wallenbergs-kommitté. Han sade också att historien bekräftats av andra sovjetiska källor, skriver Daily Telegraph.

Irving Cotlers uppgifter är nya för svenska UD. (DN)